

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת קרח תשפ"א

היכל הקודש קרית ברסלב ליבערטי
 Heichal Hakodesh Kiryas Breslev
 181 Huschke Road
 Liberty NY 12747

היכל הקודש בארא פארק
 Heichal Hakodesh
 Boro Park
 1011 41 Street
 Brooklyn NY 11219
 1-718-384-1652

היכל הקודש וויליאמסבורג
 Heichal Hakodesh
 Williamsburg
 27 Skillman Street
 Brooklyn NY 11205
 1-718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל
 Heichal Hakodesh
 Kiryas Joel
 8 Premishlan Way.
 Monroe NY 10950
 1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל
 Heichal Hakodesh
 Kiryas Joel
 8 Hayes Ct.
 Monroe NY 10950
 1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי
 Heichal Hakodesh
 Monsey
 32 Dolson Road
 Monsey NY 10952
 1-347-733-7551

היכל הקודש ברסלב בלומוינג גראוו
 Heichal Hakodesh
 Blooming Grove
 24 Merriewood LN S
 Monroe NY 10950
 1-845-238-0804

נדפס ע"י קרן הדפסה היכל הקודש
 181 Huschke Rd. Hurleyville, NY 12747
718-387-2691

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
 פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

**חיווק פאר די
 אידישע שטוב
 212-444-9169**

**קול
 ברסלב
 212-444-9191**

גרפיקה עיצוב ועימוד: א.י.ש. אשדוד 05276-27127

יומא. פרק חמישי – עד עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קצא רש"י

בשבת. ועוד דלית אהר. ודבי דנאי קני וטאר מעשר סמוך לו. זה ששיתאי מעשר עשוי תרומה מעשר עליו. פירושו: מדה ארזא שני עתיד להפריש למור אזית מעשר, וטאר מעשר דהיינו תשע – היא סמוך לו. אותה מדה שעשיתי תחילה מעשר היא תרומה מעשר על התשע. ומפרש למור אותה מדה על תרומה מעשר ושותה הכל. ואפילו אורה התשעה שחק מעשר. למאן דאמר מעשר ראשון מותר לרבים. ולרבי מאיר דאמר אסור לרבים. אם הוא לוי – שותהו. אבל בריא לא לוי עליו. ול שרדי אמי יבול להפריש אותה מדה בשבת. ובלא הפרשה אמי יבול לשתות אותה התשעה. בדרקנאי. אי אתה מודה שאני יבנק ועוד הנמצא שותה בטלמי למפרי. ואם כן אם היה שותה המעשר כל כמה לולא הפרשה – זה היה לכו כבקיעת הנור. אי נמי: בריא מכל הוא זקוק ליתן המעשר ללוי. לקיים

1 ומיחל – מעשר שני על המעוה. דמה שני בידו 1
 2 לתקן – יתקן, ושותה מן העתרבות. ובשידו לו 2
 3 כלים פירש בם היתרומה ומעשר. ודסמכין 3
 4 אביריה, ולמרה זו היה היתרומה. והוא שותה ולתן. 4

לשכבען
 הדיא. ומאי טעמא נמי לא קני גבי בתיים בדרקנאי והם מחולל על המעוה. אלא: מיחל ושותה מיר. פירושו: מתחיל. או כמו שפירש הרב רבינו משה' זצ"ל: ומיחל בדי – מווג. מלשון "סבאך מהל בתיים" (ישעיהו א'). אבל לדלל אמי יבול, כיון שאו קבע לו מקום. כדונואי בתוספתא דמסכת מעשר שני ופרק ג': מעשר שני שבחפץ זה היא מחולל על אסור זה. ולא קבע לו מקום – רבי שמעון אומר. קרא שם. והבנים אומרים: עד שאימר אבטנו לא נדעוהו. ומייתי דתם עובדא דרבין שמעון בן גמליאל דרבי יודנה ורבי יוסי. שנבטא אצל בעל הבית אחד בבבוי. והיה מתלך בענין זה. ואמר לו קרא ואבול מעותיך השברת מתעב אבולו רבי שמעון. דאמר קרא שם. שי: לומר: דמיייר כוון שאמר בתוכו. חדשיב בבקיעת מקום. דרבי עקיב פלוגתיהו דפלגי במסכת תרומה (פרק ג' משנה ה'). ומייתי לה בפרק 'בבלי מערבין' (עירובין ג'). ובאומר תרומה הבירי זה תחובו, רבי שמעון אומר: קרא שם. ומפרש דתם רבי אמי בתוכו – כאילו אמר באמנעוהו. דקבע מקום. ולא כמו שפירש רש"י ומיחל – מחלל. דאינו יכול לחלל. כדפרשישית. ועוד: אם היה שותהו בחולל בלא הפרשה – היה שותה בטלמי למפרי. כדפרשישית לעיל בן משנה הלשון. דקאמר שאני עתיד להפריש. אלמא: כולו צריך סופו להפריש. וליכא למימר דשאני עתיד להפריש לא קאי אלא אתרומה. דאי היה חייאל בלא הפרשה – אם כן היתה מומעת. ואוסרת הכל. אם כן מעשר ראשון נמי (וכתיב) ביה תרומה מעשר. וליכא למימר דאתרומה ומעשר ראשון קלא. ולא אמעשר שני. דמאיזה שני. והוא זה ה' ה' למימר דביה את לא קניי אלא חרית וענא "שאני עתיד להפריש". קאי ואי אתרי – קאי אבולו. ועוד בתוספתא קתני: עשרה הבאים אחריהם. תשעה הבאים אחריהם. בשמע אחריהן מן החבית. ומיחי. והיא ראייה היתוספתא דמסכת תרומה שי לרדוהו. דכין דמוכרי סכום היתרומה המעשר – חשיב קריאת שם טפי. ולא בעינן בקיעוה מקום. ואיכא נמי למאן דאמר במסכת תרומה פרק שליש (משנה ה'). והואמר: תרומה הבירי מננו עליו – קרא שם. ועוד נתן במסכת מעשר שני פרק (משנה ז'): והפריש מעשר שני לא קרא שם. רבי יוסי אומר: דיו. ומיהו. שאר הקהילות קשו לפירוש רש"י. ועוד: דרך משנה גופא בעיא בקיעוה מקום. מוקדנאי סיפא: בצפנו או בדרומו.

עשה
 מעשר ראשון תשעה מעשר שני – לא דוקא. שדרי רבין שגבר אלט מן המאה שני לזוגי התרומה. וליכא עשהה שליליים למעשר אלא תשעה ולעשר שני מן התרומה. ואין למרד דחיישנן ענא הנור. וזוהו. ולרבי אבן לנטעט בשביל התרומה מעשר ראשון ומפערש שני. ועריך לתקן עירין אותם שני לעשר שני מן התרומה. ונומצא שדם זקוקים למעשר הנומערות נמי צריך לחזור ולתקן. דילמא היה היה מרבה במעשרות – אין לומר כן. דאם תיקן הבית – תיקן בריאי. ואם לא תיקן – לא תיקן כלל. כדפרשישית לעיל.

דברי רבי מאיר – משמע הבא דאית ליה לרבי מאיר ביריה. ובפרק 'יש בבבוי' (בבבוי תמא). אמר דסברא ליה רבא כרס דאמר האוחן שחלקו מחצה יורשים ומחצה לקוחות. דמספקא ליה אי בלקוחות אי בחיובים. אלמא: מספקא ליה אי את ביריה אי לא ויש לחלק בין הבא – שמענה ומבדר דבריו. להדיא והדאוחן שחלקו. אסינן מתוך ומבדרי כלום. ובהא מתירא דרבא מוקף דתם רבי מאיר ורבי יודנה כרב אסי. ובפרק 'כל הגט' (גיטין כהב). קאמר רבא דהוייהו את לזה ביריה. וכן יש לתרץ דמשאל. דאמר בפרק בתרא דביעאי (לג). אפילו דברגון לית לזו ביריה גבי שנים שקלוהו חבית ובמהה בשותפתו. ובפרק 'מי שאוחז' (גיטין עהב). אתקין שמואל בינטא דשכיב מרע: אם לא נמי – לא אית נגו. ואם נמי – היא נגו. ואם לא נמי וכו'. ולכי מתיי ותי גיטא. אלמא דאפילו בדאורייתא אית ליה ביריה. דכי היא גונטא דייקנן בריש פרק 'כל הגט' (שם כהב). ופירש רש"י שם הטעם חדשיב ליה ביריה. משום דאין ה' כשאר תנאים שאדם מחנה בוג כשדור לקיימו כשדא מחנה עליוהם. וכשתקיים ותנאי – היו נוט למפרי. דתם לא מטוים ביריה היו נוט. אבל דבא. אין ביה. ובשעת התנאי הוא ספק התנאי ומתקיים מאילו – אי לאו מטוים ביריה לא היו נוט. ועוד כן לשוננו. והוא דפרק בפרק 'בבלי מערבין' (עירובין לזב). אלא מהתנהו ליה לפנינו שני רמונים של טבל ואמר אם ירדו נשמים היום הם הוא על תרומה על זה. (והם לאו אתה זה תרומה על זה) – הכי נמי דלא היה תרומה דומעט פשטו על דהוייה תרומה – למאן דאת ליה ביריה קאמר. אי נמי אפילו למאן דלית ליה ביריה קאמר. כיון דמתנהו בין ירדו בין לא ירדו – חשיב טפי. והשתא. לפי החילוק שחילקנו בין זוכא שמבדר רבוי להיכא דלא קאמר מידי. נחיא נמי דשמואל בדדהיא חבית ובמהה לא קאמר מידי. ואם האמר: אם כן מאי פריך ב' במורה' (בבא קטב טז). דרבי יוחנן ארביי יתן אותה ליה ביריה בהיא דכל התמלקט. ובהדיא הדאוחן שחלקו לית ליה ביריה: לישני דיש חילוק בין היכא שמבדר רבוי בחבית ובמהה דכל התמלקט. וחזו בו הוגמרא מתוך קושטיא זו: ויש לומר: תנחא ליה למימר לעולם כל הגלקט. בדרקנאי במשנה. ויחא ויהי נמי למימר לא תיפוק. ועוד: כי הוה משני מני הכי. אבתי הוה קשה ליה מהדיא ר'כל הגט' (גיטין כהב). דייקנן דתם רבי יוחנן לית ליה ביריה. דאמר אי ארין נמי אין פוסל אף על גב דתתם נמי מבדר רבוי ומתנה לאינה שארעה ארש בו. ומידי: כי עביד דתם צריכותא בתרי מילי דרבי יוחנן – היה מזה למימר: אי איתמריהו דהיא הדאוחן שחלקו – היה אמינא דתם דאין ביריה משום דלא כבדר דרבי. וליחא בלאו הכי עביד צריכותא שפיר. ועוד יש לתרץ דהיא דשמואל בענין אתרי. ורגעניש דהרב עמוד התהברה. שדרי אי זיהא או ימות. אבל הדאי חבית ובמהה – שמואל לא חילקו לעולם. וכן ארז גריכין לומר ליה חלקי דרבי יוסי דהבא ארדרי יוסי בפרק 'מי שאוחז' (שם עגא). דקאמר: מה דאין באותן הדימיהו רבי יוסי אומר: מנרשית אינה מנרשית. ולכי מית – היו גיטא. אלמא: שי ביריה. ומידי. בלאו הכי לא קשה. דמיצי לחלק בין היכא דתרבה ברעע עעמו – לית ליה ביריה. אבל היכא דתולה ברעע אתריים בקהדוש ברוך הוא שחיו ומתו תלוי בידו – שי ביריה. ולמאן דלא מפליג בין דעת עעמו ותולה ברעע אתריים – לישני דטעמא דרבי יוסי זוכא משום בקיעת הנור. אבל קשה למאן דלא מפליג. דשועינן לרבי יוסי דלית ליה ביריה אף על פי שנתנה ומבדר רבוי בפרק 'בבלי מערבין' (עירובין פז). והוא: לשונו דאמר: היינו טעמא דרבי יוסי זוכא מחולל על טעם שעתה בידו מן הבית. רבי יוסי אומר: לא חילל. ולפי תירוץ שני שתרצנו אליבא דשמואל – נחיא. דבפרק 'מי שאוחז' נשנו לתרברת אי זיהא או ימות. אבל התם – שנאז לא תעלה שלע בידו מן הבית. דשנאי ונבא אי יניח אותו כן לעולם. ומה שתרצנו לחלק אליבא דשמואל דבפרק 'מי שאוחז' (שם עהב). אית ליה ביריה – היינו לפירוש רש"י. דפירש דרבי האי גונטא נמי שיק ביריה. ולא ליה לשאר תנאי ועלמא. אבל אי אמינן דכל רבי שותא בענין תנאי לא שיק ביה ביריה. כי דהיא דשמואל רבי שאוחז (שם) – לא קע שמידי. דהיא דייקנן בפרק 'כל הגט' (שם כהב). מהדיא דמה דאין באותן הדימיהו וכו'. ולכי מתיי ותי גיטא אלמא: שי ביריה – היינו משום דמוקמינן לה בפרק 'מי שאוחז' (שם עג). כאומר: מתע שאני בעולם. כלומר: שעה אתה קודם למיתוהו אם ימות. אבל כן. בשעה שיש לו לגט לולל – לא מוכחא מילתא אם חילל אם לא. אלא שלאחר מיתה אמרינן דהיה הרב למפריע שזו היתה שעה אתה קודם למיתוהו. ומידי קשה. מהדיא דאם אב זכא למרוח שותא דרזן תנאי. וקרי ליה ביריה ויש לחלק: לפי שנשנו שני עירובין. ואין נראה. ועוד קשה דא לא דאמר בפרק 'כל הגט' (שם כהב). דהיינו בעליון על מנת שירצה אבא שזוא דרך תנאי. וקרינן ליה ביריה אלא. פירוש רש"י דאף. ועל גב דדרך תנאי הוא. כיון דתולה אותו ברב שאינו בידו – קרינן ליה ביריה.

רבי

ימוא. פרק חמישי – הוציאו לו דף גז עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קצה תוספת

1 הימנו דבר אחר לא הוי היקש – לנאי שנייא קשה אח דקאמנאי לעיל בברייתא: לא
 2 יאמר למטה בשערי וכו', דאם כן לא הוי ליף אלא מהקשא דפר, דהשתא לא
 3 דוי העטנו דבר אחרו ויש לומר: דלעיל סבירא לה דהמנו דבר אחר דוי היקש
 4 וקל להכינן. הו"י מפנים ברבר אחר גברי – פירש רש"י: אידי דנתן היקש ליריד ברובים
 5 המפורשין בפנים, כגון למטה דוי מועלה בשערי
 6 – הלכא נבחר אתח אף הלמוד בחיך עמו. ויתמה
 7 הוא לעיור וכו', דהא ויתרת הכבר שליח, ופר הלכות
 8 דגמרינן למטה עבודה וזה מפר עשייתא. ופר הלכות
 9 נגד מפר כותן משיח – חשיב היקש מדיקש
 10 בובדס, פרק "בית שמאי" (ובדס מ.א.א.) אף על
 11 גב דגמרינן עשירי עבודה וזה מפר הלכות לעיל
 12 הזאת דכתיב בגופיה. וכן בפרק "איחוד מקומין"
 13 לכריז (ש.נ.א.) דלא גמרינן ובדי שלמי צבור שזן
 14 קשיש קרישם. וכני עפין, כדמדיקש לחטאת. והא
 15 על גב דהפקא לן מהדיקשא שאין נאכלין אלא
 16 לכריז ביהוה. דכתיב בחטאת (ויקרא ה) בנפיה.
 17 וכן אסם לוי ליף אדם פסח דמדיקשא לחטאת.
 18 אף על גב דגמרינן נמי מהזאת היקשא סמיכה
 19 דכתיב בגופיה דחטאת, מיהו, כל זה רגאל לי
 20 שרי: לא דמו לזח דרבא, דהבא כל הזאת
 21 חשיב ידו ענינא. וכן כולל מקבת גופייה –
 22 גמרינן נמי כדח ויטנא. מפילי מאו דליף מדיקש.
 23 אבא תרן – לאו חר ענינא ניהו. ודינו יצחק
 24 פירש: דמאתא למעלה דכתיב בשערי ליף מדיקש.
 25 כן בפר בין בשערי. ומשבע למטה דפר ליף ברוך
 26 שרי: לא בפר בין בשערי. דחי משמע ליה יוכי עינן
 27 באהל מועד" בשתי דבהבנות. כמו עשייתא. אחת
 28 למעלה בשערי בפנים. וכן כאשר עשה בפר בפנים
 29 למטה עשה לשתי דבהבנות אהל מועד. וכן
 30 נהירא ליהני יצחק בן אבדוס לשון בדי ויטנא
 31 גמר. דחי דהו ליה למטה: פר ברוך למעלה
 32 משערי גמר. ושערי ברוך למטה ספר גמר. ונהא
 33 לו פירוש רש"י. ולא דמי לכל ברוך שביא רבינו
 34 יצחק. דהו שריש. וכן עשה אבא
 35 מועד" – משמחו קאי אחזאת דכתיב בגופייה,
 36 דהיינו אחת למעלה דשערי ושבע למטה דפר.
 37 שרי: לא ליה עשה לפני ולפנים אחזאת
 38 ואהא כתב "וכן עשה". ואם כן יצייכן אנו ללמוד
 39 ברוך ויטנא גם מה שלמדנו בדיקש. שאם לא כן
 40 או לא דהיינו מקיים "וכן עשה" דמשמע לגמרי
 41 עשה באהל מועד כמו לפני ולפנים. וקריבים
 42 תירצו לו ותיצרון שכתבתי אני למעלה לזית
 43 שזן. **אני** אחיזה בחימו וזה עולה בתב שזן
 44 דמים מפר העלם דבר – הקשה רבינו יצחק בן
 45 אשר. והא בבית ראשון לא הוה פסוכה. ובבית שני
 46 ברוח פסוכה לא הוה מקריבין פר העלם דבר
 47 ברוחן עשה קמא דמעלה (מ.ב.א.) אין בין כותן
 48 משיח למורבה גמריס אלא פר הבא על כל
 49 המצות, דכהן משיח מקריבין ולא מורבה גמריס
 50 ותיצ"י: דבבית ראשון הוה, ובבית שני איירי.
 51 ורבינו יצחק תירצו: דבבית שני הוה, והדיא דמעלה איירי
 52 עצמו. ודקאמ משיח, דכתיב ואם הדיא דמשיח אבא מרובה גמריס –
 53 דכתיא בתורת בדיקש, וכן כותב דבבית שני איירי, דאי בבית ראשון –
 54 שני לא הוה. ודיאשוהו שגן גמריס המשהח לעיל לבב.

1 **השתא ברי –** ודאי טמאס אתן, ואין שכניה בנינים שורה בטומאה. וכי דבר חלמ' **היקש –**
 2 כגון פר, שלמד במתנות פנים אחת למעלה מן השערי בדיקש, והשערי שבע **למטה**
 3 **בדיקש מן המפר,** דחורין ומלרין מוחתו שבפנים על מוחתו התפרכת בדיקש דרוכ' **עשה**
 4 **לאחל לאחל חורין:** וקרינא לן בנכסות (מ.ב.א.) דאין למדנים בקדשים היקש מן **הדיקש.**
 5 **הימנו דבר אחר –** היקש הראשון לאו **היקש הוא.** שריה בין בפר בין בשערי כתוב **מעלה ומטה,** ולא הוצרכו ללמוד זה מזה אלא **את מטה,** הלכך, כל דור חד מעצמו מעלה **מקבת,** דבר אחר משיעו במקבת. ואין לו למד **בדיקש.** והכי דמי היקש שאינו חזרו ומלמד ברו **–** כגון אם לא נאמר למטה בשערי כלא, א **למעלה** בפר לא נאמר כלל, ולמדו דבהבנות זו **מזו** בדיקש – היינו היקש שאינו חזרו ומלמד **בדיקש.** והניא למאן דאמר וכו' – מלוגתא **בובדס** בפרק "איחוד מקומין" (מ.א.א.) מקיטות **הוא דגמרי משרדי –** אין זו היקש הלמוד מן **הדיקש.** שריה היקש הראשון למדו בהבנות **מזו** ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר. **בדיקש השני** לא דיקש שום דבר לאתח מן **דבהבנות** ללמוד ממנה מה שלמדוה בדיקש **מחברתה,** אלא התקומות היקש על לזה יוכי **עשה לאחל מועד" –** כאשר בפר על הדיקש", **אזל** **הדיקש** לא למד כלום מתחלה בדיקש, אלא **הפר** היקש לשערי והשערי לפר במתנות **הדיקש.** ואי בעית אימא חוץ מפנים בחד ויטנא **גמר –** אי נמי סבירא לן דפנים בדיקש למד – **כיל** לחזור וללמוד על ההיכל בבת אחת מה **שכתבו** בן בפרושו. כגון אחת למעלה בשערי **ושבע** למטה בפר. וענינה אף מה שלמד **בדיקש.** היקש דמי היקש שאינו למד מן הדיקש **–** כגון אם לא הוצרך היכל ללמוד מן לפני **ולפנים** אלא מה שלמד בדיקש. אבל השתא **הוצרך** ללמוד ממנו את המפורש בו – למד **בהל** בבת אחת חורין – כגון **מעלה** (ז.ב.) וכו' בן התמקין. נעשה שם לר' **אלעזר** בן יוסי שירפא את בת מלך רומי שבנס **שד** בגופה ששמו בן התמקין. והגביהוה לאור" **המלך** לטול כל מה שירצה. ולא היה חפץ אלא **ליטול** משעמי אריות שכתבו גזירות שזורו על **ישראל,** ומנאס וקריעו. ושר ראה כלי בית **המקדש** בארצה. כסדרן – מלמעלה למטה. **במזבלין.** דמים ברמים – של פר ששערי. **קודם** שפנים כתיב כלום. כארזא דחושבא – **בבבל,** שהיא מנוצלה. הא קאי יתיב למעלה **דשערי –** שנתון אחת למעלה לשם פר ולשם **שערי.** וכלה כמפר" – כלה בהפרכת כהן שזן **אמורחת** בענין. כפמיתא אחיות – אחת שנתן **אחת** למעלה מן הפר.

השתא ברי – ודאי טמאס אתן, ואין שכניה בנינים שורה בטומאה. וכי דבר חלמ' היקש – כגון פר, שלמד במתנות פנים אחת למעלה מן השערי בדיקש, והשערי שבע למטה בדיקש מן המפר, דחורין ומלרין מוחתו שבפנים על מוחתו התפרכת בדיקש דרוכ' עשה לאחל לאחל חורין: וקרינא לן בנכסות (מ.ב.א.) דאין למדנים בקדשים היקש מן הדיקש. הימנו דבר אחר – היקש הראשון לאו היקש הוא. שריה בין בפר בין בשערי כתוב מעלה ומטה, ולא הוצרכו ללמוד זה מזה אלא את מטה, הלכך, כל דור חד מעצמו מעלה מקבת, דבר אחר משיעו במקבת. ואין לו למד בדיקש. והכי דמי היקש שאינו חזרו ומלמד ברו – כגון אם לא נאמר למטה בשערי כלא, א למעלה בפר לא נאמר כלל, ולמדו דבהבנות זו מזו בדיקש – היינו היקש שאינו חזרו ומלמד בדיקש. והניא למאן דאמר וכו' – מלוגתא בובדס בפרק "איחוד מקומין" (מ.א.א.) מקיטות הוא דגמרי משרדי – אין זו היקש הלמוד מן הדיקש. שריה היקש הראשון למדו בהבנות מזו ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר. בדיקש השני לא דיקש שום דבר לאתח מן דבהבנות ללמוד ממנה מה שלמדוה בדיקש מחברתה, אלא התקומות היקש על לזה יוכי עשה לאחל מועד" – כאשר בפר על הדיקש", אזל הדיקש לא למד כלום מתחלה בדיקש, אלא הפר היקש לשערי והשערי לפר במתנות הדיקש. ואי בעית אימא חוץ מפנים בחד ויטנא גמר – אי נמי סבירא לן דפנים בדיקש למד – כיל לחזור וללמוד על ההיכל בבת אחת מה שכתבו בן בפרושו. כגון אחת למעלה בשערי ושבע למטה בפר. וענינה אף מה שלמד בדיקש. היקש דמי היקש שאינו למד מן הדיקש – כגון אם לא הוצרך היכל ללמוד מן לפני ולפנים אלא מה שלמד בדיקש. אבל השתא הוצרך ללמוד ממנו את המפורש בו – למד בהל בבת אחת חורין – כגון מעלה (ז.ב.) וכו' בן התמקין. נעשה שם לר' אלעזר בן יוסי שירפא את בת מלך רומי שבנס שד בגופה ששמו בן התמקין. והגביהוה לאור" המלך לטול כל מה שירצה. ולא היה חפץ אלא ליטול משעמי אריות שכתבו גזירות שזורו על ישראל, ומנאס וקריעו. ושר ראה כלי בית המקדש בארצה. כסדרן – מלמעלה למטה. במזבלין. דמים ברמים – של פר ששערי. קודם שפנים כתיב כלום. כארזא דחושבא – בבבל, שהיא מנוצלה. הא קאי יתיב למעלה דשערי – שנתון אחת למעלה לשם פר ולשם שערי. וכלה כמפר" – כלה בהפרכת כהן שזן אמורחת בענין. כפמיתא אחיות – אחת שנתן אחת למעלה מן הפר.

אלא אמר רבא גזון שבע למטה לשם פר חוזר ונתן אתה למעלה בר - דעלין אין מבטלין זו את זה. וזו למי לאת דתנן בפרק 'דערוכות' (ובחס עגב.) היתנין למעלה שתערבו בחינתן למטה. וסדריא לזו לרבנן דרבי אליעזר ישכבן לאמה. דיש לומר: דשא רבא. וזו דרשמה לאחר שנתן למטה דפר הוה ליה ניתנין למעלה שנתערבו

בחינתן למטה, מכל מקום ביוק מעיקרא דהוה שוין במתנותיהן - אפילו רבנן דרבי אליעזר מיהו רבא ויתן למטה. ודחוקא איני דהיפר למעלה כאילו הוא מים. **נותן** חוזר ונתן חוזר ונתן - פירש רש"י וכן בהביל. משמע דאירוי נמי בתערבו כוסות בבוסות קדם שתון לפני ולפנים. וקשה דהא אמרין למעלה בפרין פריקין שיער ששתמו קודם לתן מור של פר - לא עשה ולא כלום. אלא יש לומר: דלא אירוי בפניו ולפנים, אלא בהביל. ושק"י לעיל לזו לגב. **ערה** זה דפר לתון דם שיער - תימה. דאמרין בפרק 'הוקמין רבא' (מנחות ט"ב.) דרבי יודע שדמו של פר מרובה בדם שיער, ודחוקא אבא שיער שאין מבטלין זו את זה. וזו דעיה דיעה דם פר לתון דם שיער - אם כן איכא דהוה ליה למטה. דאף על גב דדם פר מרובה הוה לן למימר ראשון ראשון בטל, כדאמר בפרק מריתא ומסכת עבודה זרה (ע"ג.) ומיערין יו טך כמחית לבור, אפילו כל היום כולו - ראשון ראשון בטל. אלא הכא משום דאין עליון מבטלין זה את זה ויש לומר: האיתא למאן דאמר הוה דחוקא דמעהר פפי צירוח. דלא נפש עמודיה, אבל פפי חבית דנפש עמודיה - לא. ואפילו למאן דאמר אפילו במחבת דנפש עמודיה - מכל מקום הוה דמעהר מדבר דנפש עמודיה פפי חבית - מודה דלא אמרין ראשון ראשון בטל. והכא הוה משה מן המדוק דנפש עמודיה.

תניא לרבי שמעון - הכי בני הוה מצי לאתויי ברייתא דמייב ומוישי בוחסי' (ב"ב שמיא' ע"ג.) וב"ב.) ומוישי בוחסי' (מנחות ט"ג.) ארבעים ושבע של יום כפר. ועוד מייב הים ברייתא דמייב ומוישי ארבעים ושבעה של יום הכיפורים. דהוה כתיבא ליה לזו ברייתא דאין מערבין לקרנות. דבענין אודי לא משכחת ליה, דהוה מוקי לזו תהם, אבל ניזא ליה לאתויי דך ברייתא שניא יתנו בעינמו מוכרז ביה. והשתא מסקני דלרבי יונתן אין מערבין. ותימיה דברכי 'אתו ואזי בני' (תולין ע"ט.) אמרין רבי יודיה מספקא ליה אי מירבין לזרע האב או לא, ואם תמצא לומר דחוששין לזרע האב - אם כן היינו כתיבא דהתם, ונהנינן כסירא ליה כרבי יונתן ולא בעי אזי ארבעים, כדקאמר רהם. ואם כן, הוה קאמר רבי יודיה פריד פריד 'הוקמין רבא' (מנחות כ"ב.) מילקח מדם הפר מדם השעיר נתן על קרנותיו וכו' - מלמינו לא בטילי. והא כיון סדריא ליה כרבי יונתן - אם כן אין מערבין לקרנותו ויש לומר: בני רבי יונתן לאו ראשית 'אתח' לרבי יודיה דרדיש אתח - סכבר מערבין. אבל תימיה אמאי סכבר רבי יונתן אין מערבין נהי דלא שרי' אתח' מכל מקום אין דכתיב 'מדם הפר מדם השעיר' - נמיא מערבין, דאמר בפרק 'שתי מדות' (מנחות ע"ג.) דלרבי יונתן דאיערבין ליתכתב בני נסכים (במדבר טו.) אין הבקך או מן האגן ולא

תימן כתיב בתיבא 'מן הבקך ומן האגן' - כמאן דכתיב יחיוי דמי. ורשי' פירש דהא למוי קא דרשי, אלא מרבי קא כדבריה. וברישא כתיב 'מן הבדמה מן הבקך' והדר כתיב 'מן האגן' ולא כתיב מן הבקך ומן האגן. שבע מניה לעיב ברב ונאן. ולא נהירא: לאו דהוה מצי ליתכתב 'מן הבקך', ודא בקר ונאן מרדס הפרו מן הבדמה ואם כן אמרין ליתכתב מן הבקך והשתא וזו מן הבקך ומן האגן מדם הפר מדם השעיר ונאח ליה דלא דמי. ואילו כתיב דבא מדם הפר והשעיר - אזי דהוה דמי 'מדם השעיר הענין לרבי יונתן, אי נמי נראה ליה כדכתיב גבי בן צאן 'מן הבששים או מן העיס' ובין עני נמי כתיב 'מן החורום או מן בני הויה' והכא לא כתיב 'או מן האגן' - שמע מינה לערבן, ולא הכי איערבך בפרשת נסכים 'אר' לחלק. וזאן ומוקמין 'מן האגן' - להוציא את נתנו.

בוסות בכוסות - שאינו מכיר איזה כוס של פר ויאהי כוס של שעיר. נתון חוזר ונתון חוזר ונתון - בכל עבודה ועבודה נתון אתה למעלה ושבע למטה מן האחד, חוזר ונתון מן השני, חוזר ונתון מן הראשון. דמה נפקי, אם ראשון של פר היה ושני שעיר יצא בראשונה ובשניה, ואי ראשון של שעיר היה והרי הוא מנו שאינו. כדתיבא פר כעבב את השעיר יצא בשניה ובשלישית. שרדי קדם פר

אילא אמר רבא: נתון שבע למטה לשם פר, וחוזר ונתון אחת למעלה ושבע למטה לשם שעיר. נתערבו לו פסוהו בכוסות - נותן, וחוזר ונתון, וחוזר ונתון שלשה פעמים. מקצת נתערבו לו, ומקצת דמים לא נתערבו לו. פשיטא, כי יתיב - מן האין יתיב. מיהו, הקך שירים הוה וליסוד אולי, או דילמא דהויין הוה ואולי לאמה? אמר רב פפא: אפילו למאן דאמר כוס אחד עושה חבירו שירים - הני מילי תיבא דאי בעי למיתב קצי יתיב, אבל האי דאי בעי למיתב לא מצי יתיב - לא. אמר ליה רב הונא גריה דרב יהושע לרב פפא: אדרבא, אפילו למאן דאמר כוס אחד עושה חבירו דחוי - הני מילי דדחוייה בדיים, אבל תיבא דלא דחוייה בדיים - לא. דתניא: למעלה הוא אמר 'ואת דמו ישפך' ולמטה הוא אמר 'ואת כל דמה ישפך'. מניין לתמאית שקיבל דמה בארבע כוסות ונתן מנה אחת וזוהי אחת שכולן נשפכין ליסוד - תלמוד לומר 'ואת כל דמה ישפך'. כול אפילו נתן ארבע מתנות אחת מנה - תלמוד לומר 'ואת דמו ישפך' - והוא ישפך ליסוד. והן נשפכין לאמה. רבי איליעזר ברבי שמעון אמר: מניין לתמאית שקיבל דמה בארבע כוסות ונתן מנה אחת שכולן נשפכין ליסוד - תלמוד לומר 'ואת כל דמה ישפך', וכל אפילו נתן ארבע מתנות מאחת מנה - תלמוד לומר: זאת דמו ישפך' - הוה נשפך לזו, ודן נשפכין לאמה. ר' אלעזר בר' שמעון אמר: מנין לתמאית שקיבל דמה בארבע כוסות ונתן ארבע מתנות מנוס ראשון שכולן נשפכין ליסוד - תלמוד לומר: זאת כל דמה ישפך'. תנא קמא סבא כוס עשה את חבירו דחוי, וז' אלעזר בר' שמעון סבא כוס עושה את חבירו שירים. מתיבין לקרות - מערבין דם פר בדם שיער כשבא ליתן מתנות קרנות מזה הפנימי. אין מערבין - דמשמע ליה 'ילקח מדם הפר מדם השעיר' - מכל אחד בפני עצמו. דאמר אף על גב דלא כתיב יחיוי וכו' - דהנאי (מהדרין ט"א.) איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו, אי לו אלא אביו ואמו, אביו בלא אמו, אמו בלא אביו מנין? תלמוד לומר: אביו קילל, אמו קילל, דברי ר' אישה. ר' יונתן אמר: משמע שיתון אחד, ומשכח על אחד ואחד בעצמו, עד שפירש כל הבנות 'יחיוי', אלמא לוי' אישה אי לא הדר כתיב אביו ואמו קילל היה אמרתי רישיה דקרא שיתון כאזר משמע. הבא נמי: מדם הפר מדם השעיר' - שיתון כאזר משמע. דכתיב אתח - ויזכר אתך על קרנותיו אתח בעשר' (שמות ל) ולא שתיים. תניא דלא כשניין - אלא כמה דסלקא דעתך מעיקרא, ודי' אישה והוה דאמר מערבין. וקבל

הבנות 'יחיוי', אלמא לוי' אישה אי לא הדר כתיב אביו ואמו קילל היה אמרתי רישיה דקרא שיתון כאזר משמע. הבא נמי: מדם הפר מדם השעיר' - שיתון כאזר משמע. דכתיב אתח - ויזכר אתך על קרנותיו אתח בעשר' (שמות ל) ולא שתיים. תניא דלא כשניין - אלא כמה דסלקא דעתך מעיקרא, ודי' אישה והוה דאמר מערבין. וקבל

יומא. פרק חמישי – הוציא לו דף נח עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קנט רש"י

1 וקבל בו את הרם – כל קבלת כל כל ימות השנה קבועיאה ליה. פין בטיני – מורק
2 בבוקר. הוציג – הנמצא שאין קבלה זו בבוקר. שרידי אינו אוחז במורק שחרה בו. מאי לאו
3 חשיבי מורק המלא בתוך היוצין – שעריה מנוה. והוא הבא נמי, "ולקח" כתיבי "ולקח"
4 מזה הפר ומזה השעיר ודרך לקוחה – אחרית המורק היא. לא עירה מורק מלא – לאחר
5 שעריה עד הפר לום השעיר חזרו ומערה מורק
6 מלא לתוך מורק חריק. קימי על גבי בלים וכו'
7 – דרנה דבר רבי שמעוןאל הנטיל ורצפח מקושדת
8 וכלי שרת מקדשים, מהו כלי שרת לא יתא דבר
9 חוצין בגין ובין כלי שרת – אף רצפה לא יתא
10 דבר חוצין בגין לבין הרצפה, במסכת ובהוס
11 (כרא. על גבי רגל הבריו – אלמא: מין בטיני
12 חוצין. ערלה מביב ליה – ובריו את רגלה. ע
13 שיגורו ערלהו. כלי השרת – שני כליים
14 במשענה ושירות אחת. כבי – הגדל סביב
15 הדקל, ובדרך עליו סביב במין לולבין בגופייה
16 והוא דרך תוספת את היום, והוא יוצא מכל בעריו
17 ואינו חוצין כל כך. נמי דיאי כי האי מנת
18 חציצה, לא אלא זולף וחולץ וכו' – רישא
19 דמתניין הכי (פרה פרק ו משנה ו) המקוש
20 בשוקת יהיה סגור לחובו. מים שבספוג ספולין.
21 כיצד יעשה – זולף וחולץ עד שמיניע לספוג.
22 שוקת אינו האב הלולה על שפת המעיין, והמים
23 נבנסין ליה דרך חור שבחפזה, ומשקין בה
24 ברמות ומקושין בה אפר חטאת לתוך מים
25 חיים, והיא הכלי. מים שבספוג ספולין ויחיים
26 אלא כלי' בעינן שיהו המים נוגעין בכלי. כיצד
27 הוא עשה כשאב פילוט את המים ליליתום
28 בעלוחת ובכשפורהו ולקח ונוטר את כל המים
29 אשר בשוקת עד שמיניע לספוג. זולף – סנאין
30 עד המעי, ואנטירי בלע, ודברמיקן מנועד
31 קטן (יאב) וזלף ונומר כדרכו. אלמא: ספוג אלו
32 חריץ ולא ספיל, אלא הכלביעים בתוכו, והוא
33 הדיו לטוב. שאני מיא דקלישי – ויצרואת מכל
34 עבריו, ונכנסת בינו לבין הכלי. אבל עד עם
35 הוא. ברם בשר – דקלישי. בקושין ספול –
36 בקודש, שהקושין טעון להתקשר בכלי לאחר
37 הקמיצה והוא אבנן בגדו הדרם, פסול – דחייץ. משנה

רבי יוחנן אומר: מנה פגני עצמו, ומנה פגני עצמו.
אמר לו רבי יאשיהו: והלא כבר נאמר "אחת!"
אמר לו רבי יוחנן: והלא כבר נאמר "מדם הפר
ומדם השעיר". אם בן למה נאמר "אחת" – לומר
לך אחת ולא שמים מדם הפר, אחת ולא שמים
מדם השעיר. תניא אידך: "ולקח מדם הפר ומדם
השעיר" – שיהיו מעורבין זה בזה. אחת אומר שיהיו
מעורבין זה בזה או אינו אלא מנה פגני עצמו ומנה
פגני עצמו? תלמוד לומר: "אחת". וסתמא קריבי
יאשיהו. "תן את המלא בריקון" וכו'. כעא מנייה רמי
בר הקא מרב חסדיא: הניח מורק בתוך מורק וקבל
בו את הדם, מהו? מין פגניו חוצין, או אינו חוצין?
אמר ליה, תניתוח: נתן את המלא בריקון. מאי לאו –
האישב מורק מלא לתוך מורק ריקון? – לא, עירה מורק
מלא לתוך מורק ריקון. הא תנא ליה רישא: עירה
דם הפר לתוך דם השעיר! כרי לערבין יפה יפה.
הא שמעו: היה עומד על גבי כלי או על גבי רגל
הבריו – פסול. שאני רגל, דלא מצי במבייל ליה. איבא
האיורי, הכי בעי מנייה: דרך שירות כרך או אין דרך
שירות כרך? את שמעי, דתנא דבי רבי ישמעאל: "את
כל כלי השרת אשר ישירותן כם בקדיש", שני כלים
ושירות אחת. כעא מנייה רמי בר הקא מרב חסדיא:
הניח סוב בתוך המורק וקבל בו את הדם, מהו? מין
פגניו מניו חוצין, או אינו חוצין? פיון המכחלהל –
לא חייץ, או דילמא לא שאני? אמר ליה: תניא, זולף
וחולץ עד שמיניע לספוג. שאני מיא דקלישי. איבא
דאיורי, הכי פוטי ליה: פרם – כשור, בקושין פסול.
משנה

דמערבין לקרות, ולא משענה. לירידיה נפקא ליה בה דלא רשא רי אחת, דילמא רבי יודרה היא דאית ליה מערבין, אף על גב דמשענה ליה כל אחת ואחת בפני עצמה כרבי יוחנן, נפקא

ליה מאחת דמערבין, כדפרישתי לעיל. הוא דקאמר סתמא כרבי יאשיהו – הכי נמי הוה מצי למיטור רבי יודרה היא. דשמעינן ליה כדריבי בהיזקין רבד (נמנות בבב) דמערבין, אלא מפני

שלא הוה כשמשענה רב רבי יאשיהו. שהחזירו לבעול במחלוקת עם רבי יוחנן, ואם האמהר למאן דאמר אין מערבין לקרות, מנא ליה דרעלין אין במטלים זה את זה? שי לומר: נפקא ליה

מדם" דם" פירק "השירות" (ובחס פ.א.ב.) ואין לתמוה מאי שנא דשענ על טהרה – מערבין לכולי' עלמא, ובקרת פליגי. ויש לומר: בלפינו ולפינים – על כרחך אין מערבין, כדמוכח קרא

בדריא, ולאחר שנתן מום שרת אחת השעיר, ואם בן גם באחד מוטר, כן כדכתיב "וכן עשה ייבאש לומר מוטר", ולקרות כתיב "מזם הפר ומזם השעיר" – משמע ליה מהו בעצמו מזה

בעצמו. והוא דאיק, אבן הדובדי כדריבי פרישעי, אבל בשביע על שחרות כתיב "וזהו עליו מן הדם באבביו שבן פעמיים" – משמע מכל אחד מהו שבן פעמיים, וזהו

מין בטיני חוצין או אינו חוצין – אבל שאינו מינו פשיטא דחוצין לא קרי ביה "ולקח". וכן פרישני שרוביחיים (כרא.) שלא יתא דבר חוצין בגין לבין כלי שרת. וכן פרישני "מקום שנתאר

ליה אי היה שאני מינו חוצין – לא מיא שאוחו וחוצין בשפתותיו. דא וריא לא וריץ דוהה ליה כמו בדי רי. אלא שאחווה למטה בשוליה. וכן צריך לומר מתוך הדיא שמתאע גופא

בפרק "לולב הגזול" כמו שחילקנו. דאי לא חסמא הכי, אלא נטא ודכל ענין לקוחה על ידי דבר אחר שמה לקוחה – אם בן קושית דרבא אדרבא, דאמר מתר הבג: מין בניע – אינו חוצין.

הא שאין מינו – חוצין. ולעיל קאמר גבי סודר לקוחה על ידי דבר אחר שמה לקוחה, ואפילו שאינו מינו. וקשה ליה מאי פריך מאי לאו נתן מורק המלא לתוך חריקין? למה? אין הכי נמי, ואין

אוחז את החוצין בשוליו אלא בשפתותיו וכו': דפשיטא ליה שלא היה יכול לאוחזו כן. ביד אחת שתי מורות בבית שש נתן בן חריבי השעיר. ורבינו יצחק: מוצאן את אברהם חריץ.

דבשענתא גבי כלי שרת מין כשאני מינו חוצין בל ענין. דאפילו אם הנמצא לומר רבדי לולב ש חילקה כדפרישתי, גבי כלי שרת בל ענין מין כשאני מינו חוצין, דנדי רבי עבדי כעין בית

די מקורי לקוחה, גבי כלי שרת דכתיבי ולקח הכון – לא מקורי לקוחה בעצמו של כון.

1 **משנה** זה מובח חובב - ודאלו מובח הדיעון לאו "לפי ה" הוא. התחיל חמטא ויורד - משום דסבידא ליה לואי זקא חמטא ברגל. כדאמר בגמרא. וכל מונח ומתנה היתה בקרן
2 שלפניו וסמך לו וצריך ליתן מלמעלה למטה כי היכי דלא נחוטס מאניה. שהמובח גבדא אמתים, ואי אפשר לצוד ראשי אצבעותיו למטה ולתת המונח בקרן מלמעלה למעלה, ועל
3 כדורו ראשי אצבעותיו למעלה וכשהוא נתון באצבע בגדר חדה של קרן נתון מונח ארכוב ומשוכה, אם מושך מלמעלה למעלה - הדרם וב לוחן בית די חבנות שלו. וצריך ליתן
4 מלמעלה למטה, נקט לשון חמטא ויורד. חמטא - לשון ירידה היא, כדאמרין בגמרות (נרמב; נושא עולה ומתחטא. מקום שהוא מתחיל במבאט על מובח הדיעון - הדיני בקרן
5 דרומית מדרות, כדרגן באיחוד מקומן" ונבחים
6 (גנא, שם וגמר על מובח הפנימי, וטעמא
7 אמרין בגמרא: ר' אליעזר אפי' - לא היה
8 מוקפין ברגלי, שהרי כולו אינו אלא אמה על
9 אמה מרובעת, ובין שאין שלשת הקצות
10 מסוככות לו - יכול ליתן מלמעלה למעלה. חוץ
11 מוז - שהוא עמוד אצלה שהוא לפניו, שאי
12 אפשר לו לצוד ראשי אצבעותיו למטה אלא
13 למעלה, וצריך למשוך המתנה מלמעלה למטה.
14 שאם מושכת מלמעלה למעלה - הדרם וב לוחן
15 בית די חבנות. הוה על מדרו - אחד שבגמר
16 מונח הקצות מזה עליו שני פעמים, כדכתיב
17 (ויקרא טו) "והיה עמו כל הדים ונגי' - מדרו -
18 מפרש בגמרא. של מובח הדיעון - שירי דמי
19 וטעמת הדיענות היה שולף על יסוד דרומי.
20 הוצאת מפרש בגמרא. אפי' לא יסוד דרומי
21 הדיעונים הפנימיים והצפופים על יסוד מובח
22 העולה, והו שותתן ונפלים מן הדיסע
23 הרצפה. ומתקנין כאמ' - סילון שבעורה
24 הוצאת לתול קרוין. לנגנין - בעלי גנות
25 ונמולין בתן - יש בתן איסור ליתנות כלא
26 דמים. **גמרא** תנו רבנן וכו' - הכי גרס לה
27 בתורת כהנים: "ויצא אל המובח" מה תלמוד
28 לומר אמר ר' נחמיה לפי שמצניע בפר הבא על
29 כל המונח שהוא עמוד חוץ למובח מזה על
30 הפרכת בשעה שהוא מזה, יכול אף הן -
31 תלמוד לומר "ויצא אל המובח", היכן היה -
32 לפנים מן המובח. תני אידך: "לפי ה" מה
33 תלמוד לומר אמר ר' נחמיה לפי שמצניע בפר
34 יום הפריסם שהוא עמוד לפנים מן המובח מזה
35 על הפרכת בשעה שהוא מזה, יכול אף הן -
36 תלמוד לומר: "מובח קטרת הסמים (אשר) לפני
37 ה" ואין לתול לפני ה". הכי גרסין נמי לך נבי
38 פר כהן משיח בתורת כהנים. והכי פירשה
39 דתרווייהו: "ויצא אל המובח" מה תלמוד לומר
40 וזה לו לכתוב "ויצא על המובח" מה לפני ה"
41 מה תלמוד לומר ויצא אמר ר' נחמיה: לפי
42 שמצניע בפר כהן משיח מזה העדה שהבין עומד
43 חוץ למובח כשהוא מזה הוואת שלע הפרכת.

1 **משנה** "ויצא אל המובח אשר לפני ה" - זה מובח הנהיב. התחיל חמטא ויורד. מהיכן הוא
2 מתחיל - מקרן מדרות צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית, דרומית מדרות. מקום
3 שהוא מתחיל בהפאת על מובח הדיעון משם היה וגמר על מובח הפנימי. רבי אליעזר אומר:
4 במקומו היה עומד ויחמטא. ועל בולן היה נתון מלמעלה למעלה, חוץ מזה שהיתה לפניו,
5 שהיה נתון מלמעלה למטה. היה על מדרו של מובח שבע פעמים. ושירי הדים היה שולף
6 על יסוד מערבי של מובח הדיעון, ושל מובח הדיעון היה שולף אל יסוד דרומי. אלו ואלו
7 מתקרבין באמה, ויוצאין לחל קרוין, ונמקרין לנגנין לילב ומעולין בהן. **גמרא** תנו רבנן:
8 "ויצא אל המובח", מה תלמוד לומר? אמר רבי נחמיה: לפי שמצניע בפר הבא על כל המונח,
9 שבהן עומד חוץ למובח מזה על הפרכת בשעה שהוא מזה, יכול אף הן - תלמוד לומר
10 "ויצא אל המובח". היכן היה - לפנים מן המובח. תניא אידך: "לפי ה" מה תלמוד לומר?
11 אמר רבי נחמיה: לפי שמצניע בפר הבא על יום הפריסם שבהן עומד לפני מן המובח
12 ויצא על הפרכת בשעה שהוא מזה, יכול אף הן - תלמוד לומר "מובח קטרת הסמים
13 לפני ה" אשר באהל מועד". מובח לפני ה', ואין בהן לפני ה'. הא פיצד - עומד חוץ למובח
14 ויזה. "התחיל חמטא ויורד" וכו'. תנו רבנן: התחיל חמטא ויורד, מהיכן היה מתחיל - מקרן
15 מדרות דרומית, דרומית מערבית, מערבית צפונית, צפונית מדרות, דברי רבי עקיבא. רבי
16 יוסי הגלילי אומר: מקרן מדרות צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית, דרומית מדרות.
17 מקום שרבי יוסי הגלילי מתחיל שם רבי עקיבא פוסק. מקום שרבי עקיבא מתחיל שם רבי
18 יוסי הגלילי פוסק. דבול' עלמא מיהא, בההוא קרן דפגע ברישא לא עבד, מאי טעמא?
19 אמר שמואל: דאמר קרא "ויצא אל המובח" - עד דנפיק מבוליה מובח. ורבי עקיבא, נקף
20 דרך ימין? עלמא בדרימי בר יוחנא קא מפילני, דאמר רמי בר יוחנא: יום שקטרת שלמה
21 "עומד על שנים עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה
22 ושלשה פונים מזרחית והים עליהם מלמעלה וכל אחויהם ביתה". הא למדת שקל פנות
23 שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין, למזרח. מר אית ליה דרמי בר יוחנא, וקר לית
24 ליה דרמי בר יוחנא? לא, דבול' עלמא אית להו דרמי בר יוחנא, והכא בהא קא
25 מפילני; מר סברי: ילפינן פנים מזוחי, וקר סברי: לא ילפינן פנים מזוחי. ורבי עקיבא: נתי
26 דלא ילף פנים מזוחי, אי פני - הכי נעבדי, אי פני - הכי נעבדי! אמר לך רבי
27 עקיבא: מדינא - בההוא קרן דפגע ברישא בההוא עבד ברישא, דאמר ריש' קיש: אין
28 מעבדין על הפנות. ואפאי לא עבד - משום דכתיב "ויצא אל המובח" - עד דנפיק
29 מבוליה מובח, ובין דהיב בההוא קרן - תדר אתי לתהוא קרן דאיחתיב למיתב ברישא.

ואינו עומד בין המובח לפרוכת, כדקתני בך אידך ברייתא לסקן, תלמוד לומר "ויצא אל המובח" - למדנו שער עבשי היה עומד בפנים מן המובח. תניא אידך גבי פר כהן משיח
"לפי ה" מה תלמוד לומר? ליתבוט "נתן הבתן מן הים על קרנות מובח קטרת הסמים" וידע אני שהוא לפני ה'. מה תלמוד לומר לפני ה'? מובח לפני ה', ואין בתן לפני ה'. המובח
מפסיק בין הבתן לפרוכת בשעת הן הקרנות, וכשהוא על הפרכת באותו מעמד עומד הוה, שהרי לא נאמרה יציאה בתימים. למדנו שהיה עומד חוץ למובח מזה. ואם תאמר: והלא
שעתו היה שות. מהיכן מתחיל מקרן מדרות דרומית - סכתה שתי פרוכות הוה, והדיענות פרופה מן הדרום. כדרגן במתניתין. וכשיצא מבית קדשי הקהלים דרך הדרום הוה על
הפרכת, וכשהשלים אל לו למובח דרומית מערבית. שהיא ראשונה לו. ושמ לא היה נתון, כדאמרין לסקן דבעינן "ויצא" - עד דנפיק מבוליה מובח. לפיכך יוצא למדרות דרומית.
ומתחיל שם, וחוזר דרך שטאל למערבית דרומית. ולקמן פריך לקח דרך ימין. ר' יוסי הגלילי אומר ב' - סבר לה בר יוסי דמתניתין. דאמר: לא היה שם אלא פרוכת אחת ופרופה
מן הצפון, ובשגגו מונח פנים יוצא דרך הצפון פגע החילה בצפונת מטרבת מונחת. ושם לא נתן עד שיצא וכו' ואלו למדרות צפונת. ונתן שם, חוזר לצפונת מערבית דרך ימין.
דבול' עלמא וכו' - הוה על כרחך מן המערב הוה בא, ובמערבה של מובח פונה החילה. ליטא - ר' עקיבא שמקף לשמאל, או ר' יוסי הגלילי המקום חוץ - ברמי בר יוחנא קא
מפילני. עינף על שנים עשר בקר - בים של נחשת שעשה שלמה כתיב "שלשה פנים (צפונה)" וכו' (דברי הימים ב' ד) נמקרא זה מונח הולך דרך ימין ומתחיל את דם סא מצפון
למערב ומעביר לדרום. ומדרום למזרח דרך ימין מוקד. דר' ימין למזרח - לא שייך למתני הבא למזרח, אלא במסכת ובחום דמיתיה לוי לזא מתניתא על הכבש שהוא בדרום.
והעולה לו ופנת לימין - למזרח הוא פונה, ואבד וריחא הדיחא גיטא נקט לה במולה לתלמוד.

1 דאמר קרא אי יסוד מנחם העולה אשר פתח אלמ מועד - ולא נסיתין כהודא פגע ביה
 2 ברישא. ולעיל בפרק אומר לה פתמנתי (גמא) פירש איך מעבירין על תמנתי -
 3 גרטינן.
 4

משכוח גברי לנברא - בפרק איחוד מקומן (מכוסס גגג) איתא נמי, וגרי רשי' ותיב: זה

זה יסוד מערבי. וסימן: משכוח גברי לנברא.
 ומפרש רשי', זה לשונו: תלמידו יבין שימנעאל
 שוק רביס, משכוח את רבי שמעון בן יחזקיהו
 כדבריהם, ולא נודעא לרבינו יוחנן, דבפרק תמנתי
 דבוחסין (קמא), פלגי נמי רבי שימנעאל ורבי
 שמעון בקרא ד'אל תמנתי ואל תגדליה דרבי
 שימנעאל אמר דוון דוון שילה. ורבי שמעון אמר דו
 דוון דוושלמין. תנא דרבי רבי שימנעאל דבר רבי
 משעון: דוון דוון דוושלמין. וסימן: משכוחו ובידו
 לנברי. ומפרש רשי': רבי שמעון בן יחזקיהו
 יחיד משך את תלמידו רבי שימנעאל, לחנכו דברי
 רבם. והשתא קשה: תדא - איך ין סימן. דאדרבה
 דרך דואו שרידיס מתנבין ומרטינן את החידה,
 ואם כן אתי למטיעי ולמור איפכא: גברי לנברא,
 אבן כן מן סימן הוא: ותיב. דתא ב'איחוד מקומן
 דהו איפכא. גברי לנברא - אבן כן למטיעין
 אבן כן כדרך נראה כמו שפרש רשי' כאן: זה זה
 יסוד דרומית. מיהו זכני גרטינן: משכו גברי
 לנברא. פירושו: רבי שמעון בן יחזקיהו שמו
 אבן כן מן - משך תלמידו רבי שימנעאל שדומר
 שמו ולא שם אביו. למור כדבריו. ורבי גרטינן נמי
 בפרק בתרא דבוחסין (גם זה שם), וכן פירש בערוך
 בערך מנח - ואפילו אי נתיירדו בתרידות גברא
 לנברי, בניסית רשי', דדחת נראה דלא קשה מה
 שרשקשוני אתי למטיעי לתפרן הסימן, ולמור
 גברי לנברא. דיש למור דהו היה דוון שרבי
 משעון תורין ימים אתר רבי שימנעאל, ותלמידו
 רבי שימנעאל נמשכו לממור לפני אתר ספרית
 רבם, ודורמא דמלתא דהו כן דהנשך אתר
 תחידו לביתו. בין שחם רביס בן שדואו יחיד - זה
 לו למור כדברי מי שדואו נמשך אצלו.
 עד

משעון, שנותן מפתח למפתח, כי חיכי דלא תתווקן מאניה. "הנה מקומו על קהר"ו של מנחם".
 מאי טהרה? אמר רבה בר רב שילא: פלגיה דמנחם, דאמרי אַיְנְשִׁי: טהר מטהרא, והו
 פלגיה דיומא. מיתוכי: פשהוא מנה אינו מנה לא על גבי התאפר ולא על גבי הטהרה, אלא
 תורתה גתלים אילך ואילך, ומנה. אלא אמר רבה בר רב שילא: על גלגיה דמנחם, כדכתבי
 ודעצמם השמים לטהר". תניא, תניא אמר: בצד צפוני הוא נותן, רבי יוסי אמר: בצד
 דרומי הוא נותן. במאי קמפלגי? מר סבר: פיתהא בדרום קאי, ומר סבר: פיתהא בצפון
 קאי. דכולי עלמא מיהא, היכא דגנרין מתנות דקרנות - התם דויב על גגו. מאי מעמא?
 אמר קרא: "ומהו וקדשו" - מקום שקדשו שם מירדו. "ישירי תהם היה שופך על יסוד
 מערבי של מנחם החיצון". דאמר קרא ואת כל דם הפר יושפך". וכי נפיק - בתהוא פגע
 ברישא. "ישל מנחם החיצון היה שופך על יסוד דרומית". תנו רבנן: "יסוד המנחם" - זה
 יסוד דרומית. אהא אמר יסוד דרומית, או אינו אלא יסוד מערבי? אמרת: לימד ירדתי
 מן הכבש לציאתו מן ההיכל, מית ציאתו מן ההיכל - במקומו לו, ואי זה - זה יסוד
 מערבי, אף ירדתי מן הכבש במקומו לו, ואי זה - זה יסוד דרומי. תניא, רבי שימנעאל
 אמר: זה זה יסוד מערבי. רבי שמעון בן יוחאי אמר: זה זה יסוד דרומי. בשלמא רבי
 שימנעאל קסבר: לימד תחום מפורש, אלא רבי שמעון בן יוחאי מאי מעמא? אמר רבי
 אימי: קסבר פתחא בדרום קאי. תנא דבי רבי שימנעאל דברי רבי שמעון בן יוחאי: זה זה
 יסוד דרומית. וסימניד: משכוח גברי לנברא. "אלו ואלו מתערבין באמת ויוצאין" וכו'. תנו
 רבנן: מועלין בדרום, דברי רבי מאיר ורבי שמעון, והקמים אומרים: אין מועלין בהן.
 עד

1 ואי בעית אימא אי סבירא לן - דהקפה במנחם הפנימי ברגל, היא בחקפה היצוין. ודכולי
 2 עלמא ליפנין פנים מחוץ לענין ימין, אלא סבירא לדו לחני תנאי דהקפה בדי, ובמקומו
 3 שמד ומתסא לכל הקרחה, לפי שאינו צריך לחקוף ברגל, שהרי כולו אינו אלא אמה על
 4 אמה. כמלל דתנא קמא - אל שני ליה בין הקפת פנימי היצוין, אלא שניין ברגל. ותנא
 5 קמא דמתניתין ר' יוסי הגלילי היא, דתא כותיה
 6 קאמר בברייתא. כביב דמנחם הפנימי - כדכתיב
 7 ביה: "על הקרחה מנחם סבין" (ויקרא טו). ככביב
 8 דמנחם היצוין - מה זה ברגל - אף זה ברגל. ו
 9 במקום תדא קין - שהקף של היצוין אמה על
 10 אמה. מתניתין ר' יהודה תא - דשמעון ליה
 11 דתא משעון ר' אליעזר הכי. ועל כולו הוא נתון
 12 למפעלה למשה - כוון שלפניו על ברכו, בדי
 13 יסוד יזוב התם לוחך בית ידו. דהואיל ונבדו
 14 היא יותר משה - וכל צורך לדלות ראשי בעצמותו
 15 למעלה, ואם מושך מלמטה למעלה - הרם בו
 16 היות בית ידו, ואתחא של צדדן נתון שריד
 17 שהתחיל בה. וצו מנחמה נופ ומפשי דרוס כותיה
 18 רחוקה, ואם בא למשוך מלמעלה למטה -
 19 טורה הוא לו למעלה כחפו ומפשי דרוס עד כותל
 20 המנחה, אלא משכפוח נופ ומפשי דרוס כותיה
 21 למטה, וטופק והתקף למעלה. ועל כולו נתון
 22 דלא נתיובס מאניה - כדפירשית. אפליה
 23 דמנחם - דמנחם נובה כותלו, שריד מיהא -
 24 תרוגס של דרומי. (בראשית גג) שדואו בתוי
 25 היות. תנחא אומר בצד צפוני היה נתון - כל
 26 שבע אותות. תנחא סבר: פתח דפרוכת בדרום
 27 וכי נפיק במערבית דרומית פגע. והתם אל יזוב
 28 ברישא חסוי דקרנות דימנחם, עד דנפיק
 29 מלוחות דרומית הויה. והרר למערבית
 30 דרומית לשמאל, משום דתא איחיבי ברישא
 31 כדמרון לעיל, ומשם למערבית צפופית צפופית
 32 מנודת, והתם דנפיקת חסוי יזוב שבע
 33 האות. ור' יוסי סבר פתח בצפון - כדכתיב
 34 ובדומית, היכך במנודת צפופית מתחיל
 35 בדרומית מנודת מסיים, והתם יזוב לחאות.
 36 במקום קשריה - בקרנותו. שם טורה באותות.
 37 דאמר קרא - בני רב כהן משח יואל כל דם
 38 דתפר"ו (ויקרא ד) ותנאי בתורת כהנים: "דפר"
 39 - לרבות ר' יוסף דים הכהנים, שיהו שריד נשפין
 40 ליתר, "אשר פתח אלמ מנודת" - זה יסוד
 41 מערבי. יסוד המנחם - האמורה בתוסא
 42 היצונית. רבי גרטינן: אפרית לימד ירדתי מן
 43 הכבש וכו'... ירדתי מן הכבש - בחיצונית
 44 לציאתו מן ההיכל ושרים הפנימיים ביה. זה
 45 וזה - היצונית ופנימית. לימד תחום -
 46 היצונית. שלא פירש כהן לאיהו יסוד. זה
 47 המפורש - מן הפנימיות, שכתוב בהן: "אל יסוד
 48 המנחם אשר פתח אלמ מנודת (שם) והוא יסוד
 49 מערבי. קסבר פיתהא - דהיכל בדרומי של
 50 מנחם קאי, ולתך יסוד אשר פתח אלמ מנודת -
 51 היינו דרומי. תנא רבי ר' שימנעאל דברי ר' ר'
 52 משעון בן יחזקיהו זה זה יסוד דרומי - בבית
 53 מדרשו של ר' שמעון בן יחזקיהו שנתן משנת ר'
 54 שימנעאל, ונרטינן בהו זה זה יסוד דרומי. למור
 55 חזר בו ר' שימנעאל, וסימן - של מעשה
 56 למור: זה זה יסוד מערבי היו שותין. משכוח
 57 גברי לנברא - תלמידו ר' שמעון משכוח את ר'
 58 שימנעאל למור כדבריו.
 59 אלא

משום דהוי לזו תרומת הדין ובגדי כהונה כי' – ובמעלה פרק ז' "ולא תשא" (יא.ב)
 קאמור משום דהוה תרומת הדין ואיברי עיניו בהשתלח וכו'. ופרקי' הניחא למאן
 דאמר אין טרנין, אלא למאן דאמר נרגז מאי איבא למיטר.
אלא למאן דאמר מלמדן מאי איבא למיטר – הוה מצי לשניי' דאמר מלמדן –
 סבר לה כרבנן דרבי דוסא, דהוה לזו השתא
 שלשה כותבין, אלא בני לישני' אפילו אם תמצא
 לומר דסבר כרבי רשאי.

תרי מייעטי כתיבי – חזר הוה סגי. וכן בסוף
 פרק ז' כל הבשר' (תולין ק.ג). גבי עוים
 העוים. ונראה לי דאי לא כתיב אל חד מייעטא
 מן – מלכותי מדי, ושני כותבין הבאין כאחד מלמדן
 – ממקל מקל השתא דרבימי כמייעטא ארמי מיעידי
 – הוה וזו שלשה כותבין ובאין כאחד, ונראה
 דשלשה כותבין אין מלמדן – הני מילי כי לא
 כתיבי בחד דרובא, אבל הבא דרתי מיעידי כתיבי
 בחד דרובא – הוה ליה מיעטא ארמי מיעט, ואין
 מיעט אחר מיעטא אלא לרובא, לחכי איצטריך
 איך למעט, ואין להקשות: היכי הוה סלקא
 דאם כי לשתוק מיעידי למורי, ומדחכא חתי'
 למעטי דאיצטריך מיעט אחר מיעט לרבותי' שי
 לומר: אל קשא, דבכל דרובא דאיצטריך
 מיעט אחר מיעט מקשה בחד מיעט, ואין
 ומרקי' דשפאן הוה ממעטי' מבח שום דרשה, אי
 קל דחומר, או בנין קא, לחכי איצטריך מיעט אחר
 מיעט לרבותי', כן יש לרתי' כבון כי בבאן, וזו אין
 להקשות: אי דרשי' ליה למיעט אחר מיעט –
 פריק קרא לרשי' למאי תארי' ריש לומר: מנו
 איך שפאן אגמרה בשנותי, תתי' ולרדידו כן
 דסביאי לזו שני כותבין הבאין כאחד מלמדן,
 היבא לרביא אלא שני כותבין – בתוב שני למאי
 איצטריך: אלא על כרחי' שי לומר כותבישתי, אי
 נמי: אי לא כתיב שליש' לזו הוה דרשתי' לזו התי'
 רתי' למיעט אחר מיעט, דאי לא כתיב אלא
 תרומת הדין ומיעטא שלה – תרומת הדין לאו
 מרביעי' שיהא, אבל השתא, מנח בריבוי עולה
 ערופה, הדשתי' הוה לזו שלשה כותבין – הוה
 ליה כל חד כמו מיעט, הוה ליה תרומת הדין
 ומיעט שלה כמו מיעט אחר מיעט,
חד למעטי' מנור' חזי' למעטי' מטומאה –
 תימה דבחי' קרא סגי למעטי' תרייהו, דבין
 דאמעטי' מיעידי – לזיפני' איך מניה בגורה
 שוה דחילול, כדליפני' לזו מרודי' בפרק ב'ית'
 שמוא' (ובחיים מהא) גבי קרשי' בריים, ולי קשה
 דלא הוה צריך קרא לא למנר' ולא למטאה,
 דבין דפועל לא צריך קרא, דהוה ליה דבר שאין
 לו מתירין – ניהו בקל דחומר: ומה פועל שהוא בקבועה, ובדיעה אחר, ולא הוה ממכלול – אינו חייב עליו, וטומאה שהיא בעלה ויורד ויורד בשר' יציעת דוקא, ודחור ממכלול – לא כל שכן.
 ובין ונפקא לן טומאה בקל דחומר מפועל, הוה לזיפני' נטר' כדחילול' דחילול' דדבר הלמוד בקל דחומר חזר ומלמדו בגורה שוה, כדאיבא בפרק א'יחוד מקומן' (שם ג.ב.) ונראה לי דאם יש
 גב דעביד רישא לזו חזר ומעט פריא וכו'. קל דחומר פריא וכו'. דאיבא בפרק מה לפועל שאינו נהג לארז וויקא, ושאין ספולו פריא בארבעה
 בעלמא, ושאינו מטמא – תאמר בטומאה שריבא אפילו לארז וויקא וספולו בנפח, ושכן מטמאה. הוא דעביד רחם האי קל דחומר – עיקרו אגורה שוה סתק, דעמי' למילקי' דחילול דחילול
 מנור', ונור' עון פועל. הוא דליף לזו מקל דחומר ולא קאמר כדאי' מגורה שוה – שי לומר משום דסלקא דעתך למילקי' בעינן ארז מדיקשא, דאיחוקשא אבילת קודש בטומאה לשימוש
 בטומאה בקרא דחומר מנו שפירי' רביע יצחק שם בריש פרק שני דבוחים (מ.ג. ד' "אלא") וסלקא דעתך מלמדו אבויא: כי הדי' תיעק' שישמש בטומאה חזי' אף ברבי' שאין לו מתירין – הדי'
 נמי אבילת קודש בטומאה, ואף על גב דגורה שוה עריפא – שאני הבא. בין דיקא וסלקא דעתך למילא ארזיני, ונראה שוה איצטריך למילא ארזיני – דהיקשא עריפא, ולחכי קאמר קל
 דחומר, ודיון דפועל חזור בממה ענייני' ארזי' אלא כדבריה' שיש לו מתירין – אם כי מסתברא למיגרי' טומאה מניה בגורה שוה. לזו נירדושת היקשא לכל, לאיני כל כן ברק' מנו
 כין כאלה ודחוכי בריא קרא ד'ריוור' אבילת שיטושל. אבל אז קשיא לי: מאי איצטריך למיגרי' מלמדו אבויא פועל לא צריך קרא, משום דהוה ליה דבר שאין לו מתירין – למאי דלא צריך קרא
 משום דגמר "עון" שוה מנור' אלא ויש לומר: דגוריה שוה דעון' שוה דחילול' דחילול' לא ניתנה אלא למאי דכתיב בהדיא, אבל הני דרשות ד'לכפ' דרואי' "לכפר" – לא משמע אלא
 לאפיקותו מעולה, דהא דרשתי'ן מיעידי נטר' וטומאה – היינו באים אנו ענין מעולה, ובין ונפק רשאי אלא באם אינו ענין – לא נגרתי'ן מיעידי בגורה שוה.

ובגדי כהונה – ארבעה בגדי לבן דבין גזול ביזם הכהנים, דכתיב בהו' "ותחית שם"
 (ויקרא טז). ראויין לן לבתי' הדין – ויקימא לן בגדי כהונה אין כון מעילה, מפני שלא
 ניתנה תורה למלאכי השרת, שיהו רזיין ולפושט מיד. עולה ערופה – כתיב כי שם"
 – שם תאה גנותה. הערופה – זו ולא אחרת, תלמא קראי כתיבי – "לכפ" "לכפר"
 דווא'. חד לפועלי' מנור' – שאם אכל הם
 נטר' בשוגג או חייב אלא אחת מהוה דם, וכן
 7 אכל אכל – דקישוים בטומאה ארבעה חזו שיהו ארזי' וכו'.
 8 בבולין או חייב אלא אחת משום דם, וכן אם
 9 שנג בדר' חזירי' באחת מאלו – פטור מברית.
 10 אבל פועל לא צריך לפועלי' – שאם אכל הם
 11 מיקרב פגול – ממילתא אחריתי' נפקא לן
 12 דפטור מברית דפועל, בין לאדם בין למזבח –
 13 שארשים מתירין אותו, וא לאבילת אדם כגון
 14 בשר קרשים הנאכל שחלבו בורקת הדם
 15 שכל זמן שלא נורק אסור באבילה, כדכתיב
 16 "ודם ובשר ישפך" (ברעים יב) ודחי' ודבשה'
 17 תאכלי', או מתירין למזבח כן איצטריך.
 18 שריקת הדם מנשרתן למזבח, כדכתיב
 19 (ויקרא יז) "וזרק חובות קח הדם על מזבח ה'
 20 הדוד" ויקרי' הלזבח כרית נוחח" –
 21 עליו משום פועל. אבל אכל מהן מיקרב מפועל
 22 חייב כרת, דכתיב (שם ו) "ודמשה' אבולת'
 23 מננו ענת השטן", אבל מתיר לא את ארשי'
 24 כגון הדם הקומץ – אין חייבין עליו משום
 25 פועל, ודגרינן משלמים, דפועל בשלמים
 26 כתיב, ושלמים יש לתין מיקרב למזבח, ומתירין
 27 לאדם אכל דחומר מנר' את איצטריך למזבח
 28 ובשרם לאבילת. **משנה** האמורין על הפיר'
 29 במשנתו. וכן חיבול – נתן מקפת מנחה
 30 על הפרכת, ובין חזירי' הדם – יביא פיר ארת'
 31 ויתחיל מנחת הפרכת, ואין צריך לחזור
 32 ולהחליף כפרתו. שילין כפרה כפי ענין –
 33 לפיכך כפרתו שגמרה – נגמרה. ספקוס שפס'
 34 – ואפילו לא נגמרה אותה כפרה – אין צריך
 35 לחזור ולתין מה שנתן. **גמרא** כמפנים – לפי'
 36 לפנים. בגמרי' לזן כמפנין – כגון הגרלה והדי'
 37 ושפכת שירא, וכל מנחת הפרכת ומזבח
 38 הדובא, אם הקדים לתן דבר מאוחר – אין אלו
 39 מעכבין עליו לפסולו. אבל כשישעה ובחפיה –
 40 מודה הוא דחזר ענין כמפני' דמי. כגמרי' וכו'.
 41 כמפנין – כגון אילו ואיל העב, שקדיקס לתן
 42 הצרפת כן מוחתה – אין מעכבין עליו לפסול.
 43 אחת בשלם – כתיב "ותחיל' לעיובא"
 44 אחת בשנה כתיב.

1 **הנא** רבי נחמיה כרברי האומר שירים מעכבין - משמע דוקא משום דמעכבין, הא אי לא
2 מעכבין - לא מיידיב עלייהו בחוץ, והמהה דמשמע במודיס פרק 'בית שמאי' (למ.א.)
3 דרבי נחמיה בשירים היחוצנים איירי, וחתם מיתרי ברייתא דמיס תושבסין לאמנא אין חיביבן
4 עלתין בחוץ ואין מחשבס פסולת בון, ואין טען סופיבס. ופריך: לילפול ולתינן ברודה, אפילו

5 בדמיס כשרים בשלש מתנות שבתא, דאין
6 טען ביבס, ואין מחשבס פסולת בון, אין חיביבן
7 עלתין בחוץ ומחשבס אהי - רבי נחמיה חמי. 2
8 דאמר: רבי יהושע הקריבין בחוץ חיוב, אלא הימא
9 ליה תלתא פטורי מיהי תלתא חיובי, אלמא: לרבי
10 נחמיה שלשה מתנות שבתא את טען ביבס
11 ואין מחשבס פסולת בון, און כן הוא הדין גמי
12 לאל מעכבין, אפילו הכי, הקריבין בחוץ - חיביב
13 אם כן הוא הדין שירים, אף על גב דלא מעכבין -
14 ליהיב עלייהו בחוץ ועוד: איך יתבן אן ולרבי
15 נחמיה שלשה מתנות (שם תלת) ולעיל בפרק
16 קמא וכו' (למ.א.) דלא מעלי דמיס שחזיין בפרק
17 חצויי, למעלה בחי מקוס שרוד מעכבין, ולפי ה'
18 הרי מציעו לרבי נחמיה ועוד הקשה רבנו יעקב
19 מראוב'ש: שירי' בית שמאי' (גם זה שם)
20 משמע דברבינסי איתרי, ובפרק 'השוחט'
21 והמעלה' (שם ק"א.א) אמרינן והשחא דאמר רב
22 אדא בר אבהו מולוקת בשירים הנפמיס, אבל
23 בשירים היחוצנים דברי הכל אין מעכבין, כי
24 קאמר רבי נחמיה - בשירים הנפמיס, ועוד:
25 דבסוף פרק 'השוחט והמעלה' (שם ק"ב.א) בני
26 שחאט שקיבל דמה בשני כוסות, דמוק לו לרבי
27 נחמיה, וקאמר: מה לשם הדיב דמה רבו, ומוק
28 לה בשעיר נשא, אלמא: רבי נחמיה בחיובס
29 איירי, דומיא דשעיר נשאי' מיהו, וזה אל שקיב
30 דאף על גב דמשמע חייב בשעיר נשא - איבא
31 לממר רבי נחמיה בפנימיס איירי, מכל מקום
32 שאר השקיות תיקשי לון ואין להרץ סוטיא
33 דרש ש' רבי נחמיה - בית שמאי' (למ.א.) דלא כרבי
34 יוחנן, כיון דפרק 'השוחט והמעלה' (שם ק"א.א)
35 בסיסא קמי' מתקנא מילתא דרבי יוחנן בחר דאמר
36 רבי אלעזר בר אבהו כו', והרץ רבנו חיים כס'
37 ועל דרבי קאמר רבי יוחנן: גמי רבי נחמיה
38 כרברי האומר שירים הנפמיס מעכבין, ואילו

1 ר' יהודה סבר - אמקוס שכפרת אחת בשנה כתיבא חוקה, אבל אהיכל ואשורת, אפילו
2 דרביס הנעשים בבגדי לבן שאין כפרתן בכון גדול, אלא אחת בשנה - לא כתיבא חוקה,
3 דבריס המתכפרים בחוץ אחת בשנה - בין אמקוס בין אבגריס, כתיב **ואת** - משמע חוקה
4 על זאת כתיבא, ולא על אחרת, למעני' שירים - שפיכת שירים, ולא דלא מעכב דבר
5 המאחד להם אם הקרימו להם, ואף על פי שחן
6 נעשים בבגדי לבן - אין פרוך מעכב, ו'ו יהודה
7 **אי מעכבין** - שאר דרביס העשים בבגדי לבן
8 מבחיץ שיריה - משמעין אף שיריס סכדון, ואי
9 לא מעכבין - שאר דרביס הנעשים בבגדי לבן
10 - לא מעכבין הני, דאינוו נמי עבודה המעכבת
11 כפרה היא, ומאי חוית למעשה, כדתינא -
12 ול' יהודה שירים מעכבין כפרה כשאר
13 המתנות, אי עקד לודו לגמרי, הלכך, אי חוקה
14 אשארית כתיבא - אידוודו נמי כתיבא, מפני
15 מה לא נאמר - מי מעכב על דינו שלא דרש
16 בלישא זה אלא כלה - כפר, ואם לא כלה - לא
17 כפר, ואיכרין - באידוודו מקינן' (במס' סבא),
18 משמעות דרשין - מר משמע ליה הכי, ומר
19 משמע ליה הכי, שירים מעכבין איבא בנייניו -
20 ר' עקיבא סבר שירים לא מעכבין, והכי קאמר
21 אפ כפר עליון המתנות - כלה, ואפילו לא שפך
22 שיריה, ו'ו יהודה סבר מעכבין, והכי קאמר: אם
23 כלה הכל - או כפר, ואם לא כפר הכל - אין
24 הכפרה על מתנות כפרת, ומי שירי' ו'ו יוחנן הכי
25 - ול' נחמיה שירים לא מעכבין, כדאמרנין
26 לעיל: שניחן מקרא אחר דרשו, ומסקא לר'
27 נחמיה, ו'ו למעני' שיריס לא מעכבין, והאפי'
28 רבי יוחנן - במסכת זבחים, בפרק 'השוחט'
29 והמעלה בחוץ' (שם ק"א.א), אמר ר' נחמיה
30 כרברי האומר שירים מעכבין, קאמר ר' נחמיה
31 חתם: שירי' הים שתיקובין בחוץ - חיביב, אלמא
32 עבודה דון פנימיס, ו'ו יוחנן: ברוך (ויקרא ז') זאל
33 פתח אהל מועד לא יביאו וכו' ונבחר', יבא' דם
34 אחר ונתחיל - ו'ו רבי כרבי נקטר שוחט, וזה
35 שוחט פר.

1 **רבי יהודה סבר:** מקום שמתכפרין בו פעם אחת
2 בשנה, ורבי נחמיה סבר: דברים המתכפרין בהן
3 פעם אחת בשנה, אפילו לרבי יהודה מקום כתיבא?
4 **אלא,** תינינו מעמינה דרבי יהודה: כתיב "ואת" וכתבי'
5 "אחת", חד - למעני' פגיו' לון מפחיו, וחד למעני'
6 בגדי והבי. ורבי נחמיה: חד - למעני' פגיו' והבי,
7 וחד - למעני' שיריס, דלא מעכבין. ורבי יהודה:
8 **אי מעכבין** - מעכבין, ואי לא מעכבין - לא מעכבין.
9 **בדתינא:** "ובלה מפפר את הקדש" אם כפר - פלה,
10 **ואם לא כפר** - לא פלה, דרבי רבי עקיבא, אמר לו
11 **רבי יהודה:** מפני מה לא נאמר: אם פלה כפר ואל
12 **לא פלה לא כפר?** שאם חפר אחת מן המתנות לא
13 עשה ולא כלום. ואמרנין: מאי בנייניו? רבי יוחנן
14 ורבי יהושע בן לוי, חד אמר: משמעות דרשין
15 איבא בנייניה, וחד אמר: שיריס מעכבין איבא בנייניה.
16 **ומי אמר רבי יוחנן הכי?** והאמר רבי יוחנן: תנא רבי
17 נחמיה כרברי האומר שיריס מעכבין קנאי, אמר רבי
18 **היננא:** קטנות שהקנה קודם שחיותו של פר -
19 **לא עשה ולא כלום.** קמאן - דלא כרבי יהודה.
20 **דאי רבי יהודה - האמר כי כתיבא "תקדה" -**
21 **כדברים הנעשים בבגדי לבן מפני מה הוא דכתיבא!**
22 **אפילו תימא רבי יהודה:** צורך פנים מפניס נשפך
23 **תנן:** אם עד שלא גמר מתנות שפניס נשפך
24 **הקדם - יביא דם אחר, ויחזור ויזהר בתחילה**
25 **מפניס. ואם איתא: יחזור ויחפון מעני' ליה!**

בקורות

1 היה עשה אותן בחוץ - חיביב, אם כן ש' לרבי נחמיה היחוצנים בחוץ, אף על גב דלא מעכבין, דגמרינן מאיבריס ופרדיס, דאי פרכת מה לאבריס ופרדיס שכן תחילת עבודה - שירים הנפמיס
2 יבויח, ואי פרכת מה לשם הדיב דמה רבו, ומוק
3 קרא אתום ב'השוחט והמעלה' למאן דאמר פנימיס מעכבין: על כן פרש רבי יוחנן בן אברדה דלמסקין שיריס היחוצנים לרבי נחמיה לא מעכבין - הכי פירושו: תנא רבי נחמיה
4 כרברי האומר שירים הנפמיס מעכבין, ובין דמעכבין - ססחרו לעשות היחוצנים מכו תחילת עבודה לכל הפחות, ולדמות לאבריס ופרדיס, כיון דרומאן אחשיבנו מילי אילי לפנימיס
5 דמעכבין - על גב עלת השוחט היחוצנים תחילת עבודה, כיון דלא חוו במקום המתנות אלא על גבי איצטבת היסוד - וזהו חלו תחלת עבודה אחרת, ואין סוף עבודה ראשונה, ואף על גב דלא
6 מעכבין - חיביב עליהם בחוץ, מדי דהוא אבריס ופרדיס דלא מעכבין היחובין עליהם בחוץ, היינו דאמר פרק 'בית שמאי' (למ.א.) אמור דשמעת ליה לרבי נחמיה לענין העלאת בחוץ, מדי
7 דהוא אבריס ופרדיס, דמאריבס ופרדיס לתרויהו לילף, כדפרישית, ואף על גב דפריח רבי עקיבא: אם לא אמרת באבריס ופרדיס - שכן תחילת עבודה, ולא אחר ליה ולא מדי -
8 הינו שמוס לא רבי, כדפריח דרבי עקיבא לא היה פריח אלא אילבא דנפשיה, דקסבר שירים הנפמיס את מעכבין, וזה דפריך ליה עקיבא והלא שירי' הים שירי'
9 מיהו - על איבא, דנפשיה קאמר פירושו: רבי נחמיה חיבסו אבריס ופרדיס יבויח, ולרבינו רבי עקיבא קאמר כדפרישית, וזהו לא למורי לרבינו, ואפילו לרבי עזמו
10 שרץ ראיה מאבריס לפי שאין במקום תחילת המתנות אלא על גב היסוד - דמשמע מדוד ליה במאי דקרי ליה שירי' מנהה, ואודו לא כדכירא ליה הכי, אלא ככירא ליה דנפמיס מעכבין, ומנייהו יליף היחוצנים
11 לרבי בחוץ - כדפרישית, והשחא אתי שפיר קתני שירי' הים סתמא במתניתן ובברייתא, דחיביב, דמשמע דבבבולד מחיביב רבי נחמיה, ומאודו טעם שפירשית, דתחילת עבודה חשיב לרבי
12 בחוץ, ומגרינן וכו' מאבריס לפי שאין במקום תחילת המתנות אלא על גב היסוד - מהדואו טעמא וזהו סלקא דערין מעיקרא דמעכבין היחוצנים, דאם לא כן - כמאי טעם הוא חסר למר
13 דמעכבין קמין אידיחי מילתא דרב אדא: וזהו סלקא דערין דאפילו היחוצנים מעכבין, וזהו ליכא קרא אלא בפנימיס, ובלה מפכב' אם כלה - כפר, אלא על כדכר משמענא דפרישית, ורבינו
14 תם פירש בענין אחר, וקשה טובא לפירושו, לכן לא כתיבתי, ובזבוח פרק 'בית שמאי' (גם זה שם) מפורש בתוספתא, **ובכפר** את מקדש הקודש זה לפני ולפנים - פירש רשי: אטמאה
15 לפני ולפנים, ולא יהודא, וזהו אמתות דלפי ולפנים ותמונת מיתו, ליה למר לכל מתנות דלפני ולפנים חייב, וזהו שפך דהם קודם שנוכל כל מתנות לפני ולפנים - כיבא פ' אחר
16 ומתחיל בתחילה, אלא ש' למור, לענין נשפך דרבי קאמר זה לפני ולפנים, דבולדו כחרא מתנה חשיבי דהיכל כחרא מתנה וכן מובנת, ומזהו נוכח ליישב פירושו רשי, דהכי קאמר: זה לפני
17 ולפנים, ומתנות דלפי ולפנים חייב, ומכפר על טומאה שאינה שם, וכן בדיכל חרא חשיבי, ומכפר על טומאה שאינה חיובל, מוכח בבישועו חרא חשיבי, ומכפר על עשנתא פנימיס
18 דלא נהיה כבישועו השוחטות ועבד עבודה, מושום דפשיה דקרא מייבא כפריה עמכפר על מקדש הקודש על כדכונע ועל גם הקודש - זה על פירש רשי: כן

דברי

יומא. פרק חמישי – הוציאו לו דף סא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" – (טויבזליץ) קעא רש"י

1 בקבורת לא קמיירי – ומירו, ודאי עריך להקטיר קטורת אחת אחר שחשט פר זה.
 2 הקדים הם השעיר – קא סלקא דעתך במתנות שבפנים קאמר, ודחה ליה שעיר שחשטו
 3 קודם מותו של פר. ותרנמא עולא – במתנות שבהיכל קאמר, אבל שחשט השעיר
 4 במקומו היתה לאור מותו דם הפר בפנים. וז' לפני ולפנים – כפר בדמים הללו על

5 טומאה שאירעה לפני ולפנים, אם נכנסו אדם
 6 עם טומאה וקאן ביה ידיעה סוף אבל היה
 7 ידיעה בתחילה. ולפיכך מקריא כפר קבא
 8 רשבועה (זב). שעירי זה חולה עליה לזמן מן
 9 הסורין עד שיועל, ויביא בעלה ויוד. זה
 10 היכל – על טומאה שאירעה בהיכל, ואת
 11 המזבח כמשמעו. על טומאה שאירעה לאדם
 12 במזבח, וטהר כדי השחורה, שחוד שעיר
 13 שחיה לה עם טומאה בעודה. וזוהו כולו – ובואי
 14 "כפר" בתרא כדכתיב ליום ישראליים. וטומאה
 15 מקדש וקדשו אי אפשר להשחוח, שהרי הפר
 16 מכפר על הכהנים, והשעיר הנעשה בפנים על
 17 ישראל, ובאיא כפרה תהוה – כלמנא כהולם
 18 מתכפרים בירוד של שעיר המשתלח בשאר
 19 עבירות, דברי ר' יהודה. ר' שמעון אומר בשם
 20 שם השעיר הנעשה בפנים ככפר על ישראל
 21 כבטומאה מקדש וקדשו – ואין עמו וידוי. כן
 22 דם הפר – כלא וידוי מכפר על הכהנים
 23 שטומאת מקדש וקדשו. וכשם שידוי של שעיר
 24 המשתלח מכפר על ישראל בשאר עבירות כן
 25 וידוי של פר מכפר על הכהנים – ובמסכת
 26 שביעית (זב. פ"ב) פריכין ור' שמעון היה דרין
 27 דהוה ששקנא הוה דבני כפרה בתרא. ומירו –
 28 כל חד מכפר בירידה, וכלא ככפר את הקודש
 29 זה ולפנים ולפנים – אלו האות של בין הברכים.
 30 זה היכל – האות של הערכות. כמאן אביר
 31 וכו' – אלא נתון מקצת מתנות קאי, אלא אמר
 32 מתנות שבפנים ועשר הדם, דאיהו מביא דאין
 33 צריך לחזור ולעשות את זאת שגמר שהרי
 34 כפרה בפני גמולת הוה. ופאת אמתריא ק' –
 35 להרחיב הכפרה בה, ולא לעשות כפרה
 36 אחת משתי בהמות, ולא שני חטוין – לשנות
 37 ההואה שתי פעמים. לי חילק ר' יעקב בלוגין –
 38 לי תן ר' יעקב חילוק בלוג שמן של מצורע.
 39 שלא הוהו למתן דמים של יום הכיפורים, ושני
 40 ליל לא חילקו ר' מאיר ור' אליעזר ר' שמעון
 41 בעבודת החילוק בה, שבע האות שבפנים
 42 ומתן בדונות, ולא אמרין ממקום ששקם משם
 43 והוא מתחיל, דכתיב "לוג אתה חפר" (ויקרא ד)
 44 – לוג אתה אמרתי ק' לחות חפרה ור' אלי
 45 של לוגין, דהתם הוא איבא למירדש חוטר
 46 אתה אמרתי ק', אל הבא ליכא למירדש חבי.
 47 כפרת חטות שבפנים – דכתיב (שם) "וזהו מן
 48 השמן באצבעו שבע פעמים, ויתחיל בתחילה
 49 בכזבות – שדיא עבודה שניה, ודכתיב (שם)
 50 "ומירדש השמן אשר על כפרו ויתן הכהן וכו'.
 51 מתנת הראש – "והותר בשמן אשר על ק' –
 52 הכהן ויתן על ראש המטריד" (שם) "לי שנה ר'
 53 יעקב – את החילוק הזה שבמתנתו בלוגין
 54 של מצורע, אילימא משום דכתיב והותר –
 55 דלוי ור' שיריים, הכי נמי ולא מעכב – והאמר מר
 56 – מתנות בהנות קריין שיריים, דכתיב בהו "ומירדש השמן" וגו' ומתנת הראש קריין שירי שיריים, דכתיב בהו "והותר" בשיריים הראשונים, ויתן על ראש המטריד.

בקבורת לא קא מיירי. אמר עולא: שעיר ששחטו
 קודם מותו דמו של פר – לא עשה ולא כולם. תנן:
 הקדים דם השעיר לדם הפר – יהוור ויהוה מידם
 השעיר אחר דם הפר. ואם איתא, יהוור ושחט
 מכני ליה! תרנמא עולא: במתנות שבהיכל. וכן אמר
 רבי אפס: במתנות שבהיכל. "וכן בהיכל וכן במזבח"
 וכו'. תנו רבנן: "וכפר את מקדש הקדוש" – זה לפני
 ולפנים, "אהל מועד" – זה היכל, "מזבח" – כמשמעו,
 "יכפר" – אלו עזרות, "הכהנים" – כמשמעו, "עם
 הקהלה" – אלו ישראל, "כפר" – אלו הלויים. והשוו
 מן? לכפרה אחת, שבוין מתכפרין בשעיר המשלח
 בשאר עבירות, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר:
 משום שדם השעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל
 במטומאת מקדש וקדשו, קד דם הפר מכפר על
 הכהנים במטומאת מקדש וקדשו. וכשם שידוי של
 שעיר המשלח מכפר על ישראל בשאר עבירות
 קד וידוי של פר מכפר על הכהנים בשאר עבירות.
 תנו רבנן: "וכלה מכפר את הקדוש" – זה לפני ולפנים, "אהל מועד" – זה היכל, "מזבח"
 כמשמעו, למד שבוין כפרה כפרה בפני עצמן. מביא אומר: נתן מקצת מתנות שבפנים
 ונשפך דמם – יביא דם אחר, ויתחיל בתחילה במתנות שבפנים. רבי אלעזר ורבי שמעון
 אומרים: יהוה מתחיל אלא ממקום ששקם. גמר את המתנות שבפנים, ונשפך הדם –
 וביא דם אחר, ויתחיל בתחילה במתנות שבהיכל. נתן מקצת מתנות שבהיכל ונשפך
 הדם – יביא דם אחר ויתחיל בתחילה בהיכל. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: אינו
 מתחיל אלא ממקום ששקם. גמר מתנות שבהיכל ונשפך הדם – יביא דם אחר ויתחיל
 בתחילה במתנות המזבח. נתן מקצת מתנות שבמזבח ונשפך הדם – יביא דם אחר, ויתחיל
 בתחילה במתנות המזבח. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: ממקום ששקם הוא מתחיל.
 גמר מתנות שבמזבח ונשפך הדם – דברי הכל לא מעכבי. אמר רבי יוחנן: ושניהם
 מקריא אחר דרשו "מדם הטאת הכהנים אחת בשנה". רבי מאיר סבר: הטאת אחת
 אמתריא קד, ולא שתי הטאות, רבי אלעזר ורבי שמעון סברי: חטוי אחד אמתריא קד, ולא
 שני חטוין. תניא, אמר רבי: לי חלק ר' יעקב בלוגין. ולא? והתניא: נתן מקצת מתנות
 שבפנים ונשפך הלוג – יביא לוג אחר, ויתחיל בתחילה במתנות שבהיכל. רבי אלעזר
 ורבי שמעון אומרים: ממקום ששקם הוא מתחיל. גמר מתנות שבהיכל ונשפך הלוג –
 יביא לוג אחר ויתחיל בתחילה במתנות שבבהונות, נתן מקצת מתנות בבהונות ונשפך
 הלוג – יביא לוג אחר, ויתחיל בתחילה במתנות שבבהונות. רבי אלעזר ורבי שמעון
 אומרים: ממקום ששקם הוא מתחיל. גמר מתנות שבבהונות ונשפך הלוג – דברי הכל
 מתנות הראש לא מעכבות. אימא: לי שנה רבי יעקב בלוגין. אמר מר: מתנות הראש אין
 מעכבות. מאי טעמא? אילימא משום דכתיב "והותר מן השמן" – אלא מקשה "והותרת
 מן המנחת" הכי נמי דלא מעכב? שאני התם דכתיב "ומצורע" "והותר". אמר רבי יוחנן:
 אשם

1 דברי' הכל מתנות הראש אינו מעכב – מנא קשה למה דאמרין פרק קמא דחזים (זב. א.)
 2 "והותר בשמן ויתן על ראש המטריד" אתן – כפר, ואם לא נתן – לא כפר, דברי
 3 רבי עקיבא. רבי יוחנן בן גורי אומר: מעלה עליו כאלו לא כפר, וכפר, ומפרש התם: מאי
 4 כאלו לא כפר וכפר, כפר – מתן בדונות, לא כפר – מתנות הראש, ומפרש רש"י: רביא
 5 אחר, ויתחיל במתנות הראש, ולרבי עקיבא אין
 6 מתנות בדונות נתן על לוו, וביא לוג אחר
 7 ויתחיל בדונות. וקשה: דאם בן ודו דלא כתבא
 8 דהבא ועל בן ראהו רבי יוחנן בן גורי דאמר
 9 הים תומנתה הראש שירי מנחה תן – סבר כתבא
 10 דהבא. והכי פורשא: מעיקרא כי בני לתימיר כפר
 11 – גבדא, לא כפר – קמי שמאי. כפר גבדא –
 12 שידר מצרעו, ולא כפר קמי שמאי – מעונש
 13 שבדו ודור קאמר. אפילו מעונש שבדו איכפר
 14 ליה, אלא כפר מתן בדונות – שנשאה במנחה,
 15 לא כפר מתנות הראש – שחיסר מזוה' ולא
 16 עשאה כמאמר, וש מפריש: ומעיקרא סלקא
 17 דעתך לא כפר קמי שמאי – מתן בדונות עגון,
 18 אף על פי שנתן – אין בתו ריעו גמור, אף על פי
 19 ומתנות הראש לא מעכב. ודור קאמר לא כפר
 20 מתנות הראש – ריעו גמור, אלא מתן בדונות –
 21 כפר ריעו גמור. אלא מעתה תגותית מן
 22 הגמחה – הכי נמי היה מצו למישר מימינך
 23 השמן ודאי ביה, אלא מיא ליה למישר
 24 מ"הותרת" דרבי דומי "והותר".
 אשם

– מתנות בהנות קריין שיריים, דכתיב בהו "ומירדש השמן" וגו' ומתנת הראש קריין שירי שיריים, דכתיב בהו "והותר" בשיריים הראשונים, ויתן על ראש המטריד.
 אשם

1 אשם מצורע ששחטו שלא לשמו - תמה רבינו יצחק בן אשר מאי קא דמי? דכין אלא
 2 נשחט לשמו, ולא עלה לבד לעלמילם כלל שחובה, מאי שייך הבא אשם אחד דרומא.
 3 רחמנא. אבל בני לוי טעמא אחר אמר רבנן: ודא כל מה שנתן מנו - במאן רליתיה דמי? על
 4 כן נראה לו גימטריא רבינו גאוןא: אשם מצורע ששפץ דמו קודם מתן בדיקתו, במאן למוחלףת

5 רבי מאיר רבי אלעזר רבי שמעון. ודא דמי לפר'
 6 ששפץ דמו קודם גימטוריו, וקא מטיח לן כי
 7 הדיב ברעולא בתורתא השמן דלא תבין "אוהו",
 8 הבא נמי פליגי במחנות השמן דאשם אף על גב דבחיבו
 9 "אוהו" דמשמע אחר דתו ולא - אפילו הבא מביא
 10 אחר. וטעמא הדיב כמי שאפשר בסמוך. ופרקי. ודא
 11 "אוהו" כתיב, וכן רבי מאיר וכן רבי אלעזר
 12 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 13 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 14 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 15 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 16 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 17 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 18 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 19 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 20 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 21 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 22 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 23 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 24 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 25 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 26 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 27 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 28 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 29 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 30 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 31 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 32 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 33 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 34 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 35 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 36 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 37 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 38 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 39 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 40 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 41 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 42 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 43 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 44 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 45 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 46 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 47 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 48 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 49 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 50 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 51 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 52 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 53 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 54 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 55 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 56 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא
 57 רבי שמעון לא היה ליה לאחייו ארסיים. ודא

1 אשם מצורע ששחטו שלא לשמו - כגון לשם עולה או לשם שלמים, ואמר וכו' (ובחים
 2 בא.ג. כל הבהים שנשחטו שלא לשמן - כשרין, אלא שלא עלו לבדלם לשם חובה,
 3 באו - דבר זה לתוך מחלוקתן של רבי מאיר רבי אלעזר, רבי לוי למדור שבשם
 4 שחולקין הוא כל תרין חולקין הנה. לר' מאיר - דאמר בעבדה שלא נגמרה היה אדם שם
 5 שאינה - אף זו, והואיל ולא נגמרה שהיה לא

6 עולה לתוך חובה, אף על פי שנתן ממנו
 7 לבהמות - דרבי אבהו פליגי. וביא אבהו אחר.
 8 ור' אלעזר ור' שמעון דאמרין ספקים
 9 ספקים משם הוא מחיל - אלמא: לא אמר
 10 כמאן דליתא דמיא, הבא נמי חשיבא היא, ואי
 11 אפשר לגמרה בנזרה דדא כתיב (ויקרא יד)
 12 'כשב אחד אשם' - אשם אחד אמרין לך ולא
 13 שתי אשמות, ודא לא חזיי' דארסיין
 14 לעל אחד אחר ארסיין לך כי - ולקח אין לו
 15 תקנה. והא אותו כתיב - 'וזקיקיב אותו
 16 לאשם' - אהו שחוקו עם הללו ולא אחר.
 17 ואפילו לרבי מאיר נמי אין לו תקנה. תמי
 18 בוותיה דר' יוחנן - דאיבא לתנא דאמר ביא
 19 דר' חבשי - דלמזורע. והוה חזק לראשון
 20 אחר. וכתביה - וזה תמי וכו' - בתמיה וכו' של
 21 גתאים שונים צריך ברב שאין לו תקנה: צריך
 22 הקבית יתע' - ביום מלאת ימי נזרו, ברכתיב
 23 (מבדרי ו) 'זער לא יעבור על ראשו עד מלאת'
 24 אבל כיום מלאת יגלה בחרת. וזה אין לו שיער
 25 וקחני צריך. ואמר 'אבינא וכו' פליטא - דא
 26 דרבי אבינא ארדיי פדת. דאלו רבי פדת -
 27 ואפילו וכו' תקנה קאמר, שייבתי על מקום
 28 השיער. דאף על גב דכתיב 'וגלח הנזיר' - לא
 29 בייען קרא דכרתיב בנזרה דלא אפשר.
 30 אין לו נזרה עליית - דבעית קרא דכרתיב
 31 ופליגי בסנהדרין בפרק 'עגור הדין'. ולקח -
 32 באשם מצורע כתיב 'ולקח הבחן מיום האשם'
 33 וכל לקיחה האחרת ביום הבחן לפיכך. לשון
 34 קבלה הוא. ביול אף למבחן - כי רקימא לך
 35 אשמות מצורע טעון מתן דמיס לגבי מנזח כשאר
 36 אשמות, וזה דבר שהיה בכלל ויצא לידון דבר
 37 הפרט, והחזירו לך הכותב לבלול בפיחוש בפרק
 38 קמא דיבמות (ו.א.), לכך נאמר בו 'כי בחטאת
 39 האשם הוא לבחין' מה חטאת טענה מתן דמיס
 40 ואמורים - אף זה טעון דמיס ואמורים.
 41 יוכל אם הם נתייען על המנזח או יתקבל בכלל
 42 - תלמוד לומר 'כי בחטאת האשם הוא לבחין'.
 43 מה חטאת מענה כלי - לקבלת דמה, דכל
 44 הקרבנות נפקין לן בחיקשא (ובחים נ.ג.) דזאת
 45 התורה לעולה והקריבין אשם ואשם, ושנת
 46 ובעולה ובעלמיה כתיב 'ישאש אונות' (שמות
 47 כד.) ואש נמי, מהדיב דגמר חטאת - נמי איהו, אלא אש מצורע משום יצא לידון
 48 דבר רחוק כהוה לך וכן רגל וכו' יצאנו יצאנו. והוצרך להחזירו לבלול בחיקשא ד'ביחטאת
 49 האשם. וכו'לן פספסאן גרים - כל הפרים והשעירים השנויים במשנתנו גבי נשפר הוה
 50 לאתר פפרו ו זהביא פר שני לפרכת, וגמר מנתה הפרכת ונשפר הוה שפירי לשיש
 51 למנתה וזמנח - כולן ששפץ חזק לשלש מנות אביה הוהו, וטעמאן בורים היסוקין
 52 בשריפתן. ברכתיב (ויקרא טו) 'זאת פר החטאת ואת שעיר החטאת אש הובא את דמם
 53 וגו' והשוקף אותם כשב בגרין במים'. כפי [שקרים] משלח - אמר בשפר' את השעיר
 54 לאתר שגמר מנתה פנים, והוצרך להביא שנים ולהגריל עליהן, ושחט את של שם נתן
 55 מנתה הפרות ושפרן דהוה. והוצרך עד להביא שנים ולהגריל עליהן ושחט את של שם
 56 למנתה וזמנח - כאן שלשה שעירי עזאול משלשה זוגות. וכו' קידרי משלח - לא
 57 חוקיק הכותב לשלל אחר.

יומא. פרק חמישי – הוציא לו דף סב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטוינזילן)" קצה

1 ובי ערדו שורף — רבא קא מחדר ליה לרב נחמן; ולטעמך, וכי ערדו חוקיקי הכתוב
2 לשרוף; ותנן: וכולן נשרפו אבות הדשן. **הבא כתוב אותו —** "לשלה אותו לעזאול"
3 (ויקרא טו). **את השלמה —** שתשלימו לרוביה שקלים שרביא בארז. וממלאין גזרין
4 מן של שפות לתרומה, לקנות מן קרנות עבור המיזין ומסופין. **בנימתי דאיתחאי**

5 — קופה בנימתי להקריב ממנה. **לא איתחאי**
6 **בתימתי** — דאשוימיה נביאת להקריב
7 ובתורתה. אבל שיער של זוג ראשון — לא
8 נראה לשלוח עד שגמור כל מנותו הדרמים.
9 וכשגמרו — נראה אחרון בראשון. ואחר כך
10 נמצא הראשון — או קודם חצות דארבעה עשר
11 או אחר חצות. וקא אמר רבי יוסי: מנחה
12 בראשון. ואף על פי שדושרת השני קודם חצות.
13 וכי מטא חצות תרתייהו איתוחי פי הדדי, דהא כל
14 כמה דלא מטא זמן שיעשת הפסח — לא איתוחי
15 קמא.

הדרן עלך הוציא לו

16 **משנה** שני שעירי. במראה — שנתן לבנים
17 או שחורים או סחופים. **ויאמר א**
18 **של שם שם וכו' —** ובי מפרשינא: אם של שם
19 מת — יאמר זה ששלח וכו', ואם של עזאול מת
20 — יאמר זה שעלה וכו'. והשני — אם של עזאול
21 מת, ועכשיו יש כאן שנים לשם, אחד שנשאי
22 מנוג ראשון ואחד מנוג שני — באחד יתכפר.
23 והשני ירעה, וכן אם של שם והרי יש כאן
24 שנים לעזאול — אחד ישלח השני ירעה.
25 ובגמרא מפרש איהו שני, אם שני שבוג שני,
26 אם שני שבוג ראשון. שאין הפסח צבור מתי
27 — דכי גמירי חמש חטאות — בידד גמירי.
28 וטעמא מפרש בחוריות (א) ובתמורה (טו.א).

29 מה מציעו ולד חטאת ותמורת חטאת ותמורת
30 שם בעליה של תמנאם כבוד — איהו
31 שבפרו בעליה, ואף על פי שאפשר להיות
32 כבוד — לא נמראה אלא כבוד. ועוד אמר ר' יוחנן
33 יודעה — בגמרא מפרש מאי אתא לאוסופי:
34 ימות המשתלח — וריבא שנים, וגירול עלות
35 בתחלה. **משנה** שני שעירי. במראה — שנתן
36 לבנים או שחורים או סחופים. **ויאמר אם של שם שם וכו' —** הכי מפרשינא: אם של שם שם
37 — יאמר זה שעלה וכו', ואם של עזאול מת —
38 יאמר זה שעלה וכו'. והשני — אם של עזאול
39 מת, ועכשיו יש כאן שנים לשם, אחד שנשאי
40 מנוג ראשון ואחד מנוג שני — באחד יתכפר.
41 והשני ירעה, וכן אם של שם והרי יש כאן
42 שנים לעזאול — אחד ישלח השני ירעה.
43 ובגמרא מפרש איהו שני, אם שני שבוג שני,
44 אם שני שבוג ראשון. שאין הפסח צבור מתי
45 — דכי גמירי חמש חטאות — בידד גמירי.
46 וטעמא מפרש בחוריות (א) ובתמורה (טו.א).
47 מה מציעו ולד חטאת ותמורת חטאת ותמורת
48 שם בעליה, ואף על פי שאפשר לרבות כבוד —
49 ר' יודעה — בגמרא מפרש מאי אתא לאוסופי: ימות המשתלח — וריבא שנים, וגירול עלות
50 בתחלה. **משנה** שני שעירי. במראה — שנתן

1 ואמאי תהוי וריקת אשם מצורע בימין, דמן הדין הזה לו למישר דבין קבלה ובין וריקה
2 דאשם מצורע בימין, דמאי דמתן שמן — אי לאו דאדריה קרא מרדכיב "כתבאת באשם".
3 ותרתיב קבלה אבל תתיב. דכתבאת גופיה בימין מינן ובאשם מצורע מינן תדרי בימין
4 ותרין; כיון דאדריה קרא. דכתיב "כתבאת באשם חזאי" ודרשתי: בשאש אשמתו יחא —

איכא למימר דאדריה לגמרי. עוד הקשה. למאן
5 דאמר דבר הלמה בגויה שיה הוה דחור ומלמד
6 בדוקש — לידוח לו אשמתו בימין, לרבי שמעון,
7 מדוקשה כדכתבאת באשם או מדוקשה
8 דהאת תהרהר! ונראה ליה דעל כרחיך לרבי
9 שמעון וריקת אשמתו בשמאל. מרדכיב "כתבאת
10 באשם" ודרשתי בפרק שני דחזים (הכא. לרבי
11 שמעון ובי מנחה. בא לעמוד ביד — עבודה בימין
12 כחטאת, בא לעמוד בבלי — עבודה בשמאל
13 באשם. בא כרחיך היינו וריקה. אי באשמה —
14 אפילו כחטאת נמי היא בשמאל לרבי שמעון,
15 כדאייתא בדריא פרק שני דחזים (ב.ב.).
16

הדרן עלך הוציא לו

17 (שיין לעמוד ב) **שני** שעירי וכו' — חד למראה
18 וחד לקומה דחז לרשים — נראה ליה דהיינו
19 אליבא דרבי יהודה. דאי אליבא דרבי שמעון —
20 הא דרשי ליה לדרשה אחריתי בפרק קמא
21 דשבועות (ב.ב.): ולקח את שני השעירים —
22 מקדש שעיר ומשתלח לשעיר הפנימי, מה שעיר
23 הפנימי אינו מכפר על ישראל בשאר עבודות —
24 אף שעיר ומשתלח אינו מכפר על הדרמים בשאר
25 עבירות. וקאמר התם. ורבי יהודה לרבי איתקש
26 שיה שוין שני במראה ובקומה ודרמים. וקשה רבי
27 שמעון מנא ליה דבענין שיהו שוין? ובענין למישר
28 משום דאין היקש לחמזה. ונקיש להו לכל מילי
29 דהם כיון מנא ליה להחלמה דרבי יהודה לית
30 ליה היקשאת אלא למראה וקומה ודרמים נגמט
31 דרבי יהודה אית ליה היקשאת איפסא. וליבא
32 פנימי למשתלח. מה משלח אינו מכפר על ישראל
33 בטומאת מקדש וקדושו — או אף פנימי אינו מכפר
34 על הדרמים בטומאת מקדש וקדושו. וליבא
35 לשינוי דלאה לא אימערך קרא. דמאישר לשם
36 נפקא התם. דמכל מקום היא נופה היקש: "אשר
37 לשם" למח? ליה תיפקו ליה מדוקשה בפרשית:
38 שלא יתכפרו כתיבים בשעיר הפנימי. מיהו, הא
39 איכא לשנויה. דלרבי יהודה לית ליה היקשאת כי
40 האי גונא, מה שעיר ומשתלח אינו מכפר על
41 ישראל בטומאת מקדש וקדושו אף שעיר הפנימי
42 אינו מכפר על הדרמים בטומאת מקדש וקדושו —
43 כיון אכל מצי למילף דומה לדומה. מה משלח
44 אינו מכפר על ישראל אף פנימי אינו מכפר על
45 ישראל. אבל לרבי שמעון, דרדשי היקשאת
46 בכחאי גונא, אף על גב דלא היה ממש דומה לדומה, ואף על גב דהיינו מצי למירדש היקשאת
47 למילתא אחריתי למראה ומראה דרשים — אפילו הכי דרשי מהו. ואחי. משום דאין היקש
48 לחמזה — הכי נמי דרדשי. והא. שלא יתכפרו כתיבים בשעיר הפנימי בטומאת מקדש וקדושו
49 מדוקש דשעיר ומשתלח, דאין היקש לחמזה, ואם כן "אשר לשם" לרבי שמעון למח? ליה —
50 לאפוקי כתיבים, כדאייתא בתמורה וידידת בירוקתא וידידת ביה דהים כרבי שמעון. ונראה ליה:
51 דחלמא קרא דאיתקש בהו שעיר הפנימי ושעיר ומשתלח. כדכירא ליה לרבי שמעון דמדח
52 למירדש. מה שעיר הפנימי אינו מכפר על ישראל בשאר עבודות וכו'. כיון ולא היקש גמור
53 דהוה איהו, ולא איתקש קרא איהו חזאי ומכפר על ישראל, ולא היה לו לאקשיתיה כבי האי גונא. אלא משום דיתמירן ל קרא לרבי — ד
54 לו אם נקיש אותם באחד ברוב. ואם כן, אי לא היה כתוב "אשר לשם" — לא היה מקשיני פנימי למשתלח ומשתלח לפנימי. אלא קרא פנימי למשתלח. אבל משלח לא היה מקשיני לפנימי,
55 למור שלא יתכפרו בו כתיבים. כיון דמשתלח מרובה כפרות. והשתא נמי ניחא מאי דקשיא לן אמאי מייחי הוה קרא דילקח את שני השעירים — היה ליה לאתויי קמא קמא דהאת ענת
56 בני ישראל וקח שני שעירי עומי! ולמאי דרשינא? ונחא. קרא קמא איתקש שיהו שני ברמים, כיון דההוא קרא איירי ברמים ודרמינא ליהו. ואי לא היה כתוב אלא חר
57 כראשון — לא הוה דרשינן דח שיהו שני ברמים. דרשינא בדיחא קרא. ותניא לדרשה דמקדש שעיר ומשתלח לפנימי. אבל למור שיהו שני במראה וקומה — לא היה דרשינן כלי. וכל
58 אשכותן בשאר ובהם שיהו שני במראה וקומה. אלא ממירתי לן קרא בתרא. דרשינן שוין במראה וקומה.

הדרן עלך הוציא לו

19 **שני** שעירי יום הכפורים מצותו שיקחו שניהן שוין
20 במראה ובקומה ודרמים ובליקחתן פאחד. ואף
21 על פי שאין שוין — כשירוין. לקח אחד היום ואחד
22 למחר — כשירוין. מת אחד מהם, אם עד שלא הגירול
23 מת — יקח זוג לשני, ואם משהגירול מת — יביא זוג
24 אחר. וגירול עליהם בתחילה, ויאמר: אם של שם
25 מת — זה שעלה וכו', ואם של עזאול מת — זה שעלה
26 וכו'. והשני ירעה עד שיחמא לרבי יוחנן, וריבא שנים, וגירול עלות
27 בתחלה. **משנה** שני שעירי. במראה — שנתן
28 לבנים או שחורים או סחופים. **ויאמר אם של שם שם וכו' —** הכי מפרשינא: אם של שם שם
29 — יאמר זה שעלה וכו', ואם של עזאול מת —
30 יאמר זה שעלה וכו'. והשני — אם של עזאול
31 מת, ועכשיו יש כאן שנים לשם, אחד שנשאי
32 מנוג ראשון ואחד מנוג שני — באחד יתכפר.
33 והשני ירעה, וכן אם של שם והרי יש כאן
34 שנים לעזאול — אחד ישלח השני ירעה.
35 ובגמרא מפרש איהו שני, אם שני שבוג שני,
36 אם שני שבוג ראשון. שאין הפסח צבור מתי
37 — דכי גמירי חמש חטאות — בידד גמירי.
38 וטעמא מפרש בחוריות (א) ובתמורה (טו.א).
39 מה מציעו ולד חטאת ותמורת חטאת ותמורת
40 שם בעליה של תמנאם כבוד — איהו
41 שבפרו בעליה, ואף על פי שאפשר להיות
42 כבוד — לא נמראה אלא כבוד. ועוד אמר ר' יוחנן
43 יודעה — בגמרא מפרש מאי אתא לאוסופי:
44 ימות המשתלח — וריבא שנים, וגירול עלות
45 בתחלה. **משנה** שני שעירי. במראה — שנתן
46 לבנים או שחורים או סחופים. **ויאמר אם של שם שם וכו' —** הכי מפרשינא: אם של שם שם
47 — יאמר זה שעלה וכו', ואם של עזאול מת —
48 יאמר זה שעלה וכו'. והשני — אם של עזאול
49 מת, ועכשיו יש כאן שנים לשם, אחד שנשאי
50 מנוג ראשון ואחד מנוג שני — באחד יתכפר.

גמרא

1 **הא** מה אני מקיים שנים ליום בנגד היום - חימה לו אבתי שנים למה לא אפילו אי לי כתיב
2 אלא בכשים בני שנה תמימים ליום עולה תמיד היה דרשנין בכשים דהיינו שנים ליום
3 בנגד היום שני לומר: אי לא כתיב שנים היה דרשנין ליום אקרא דרבהיה ליום עולה תמיד
4 את הכבש אחד הנקשה בבקר כלומר בכש על כתיב שלששים בנגד היום וחו לא מרלא כתיב

עלות המדין היה אמינא ערק עלות תמיד אחד
5 ליום בנגד היום לכתיב אומרוך למיכתב שנים
6 ליום דתריהו בנגד היום. **על** טבעת טבע -
7 רבא לי דמי דהוה ליה לשתטע על עובת -
8 ראשונה אלא לא רצו להקריבו כולי רבי האי למנבח
9 בלי תפסק גזירה שמא ישיל גזלים.
10 **מוספין** ודאי שנים למנבח - הכי גרס רש"י.
11 אבל בספרים כתיב: שנים לעיובא. הקשה רש"י:
12 עיובא מנלן? ורבא ליה: משום דברר רבתי
13 וזכיב השתב שנים בכשים כו כתיב: "עולת שבת
14 בשבת" - דהיי כומו שני עליו הכתוב לעכב. ואף
15 על עג דרדשנין ליה מסוף פרק אלו קריש
16 (שבת קדא) לדרשה אדרייה: לימד על חכמי
17 שבת שקרבין ביום טוב או ביום הכפרים, למד
18 כדאית ליה למדו כדאית ליה דרשנין ליה - נמי
19 לומר שני עליו הכתוב לעכב, דאין מקרא יזא
20 מיד פשוטו, ולכא למיטר נבדלה לוח דרשה
21 אהא - דאם כן לא היה למיכתב דהאי לשנא
22 "שבת בשבת" אלא היה משני עליו בענין
23 אחד, ואז התאמר: הוא פריך ללעל אי כתיב
24 תמיד נמי פירושו, ואם איתא דהה ליה למתניה
25 בשום דברתא, אם כן מוספין נמי אי איתא דבעינן
26 שדו שנה ליה למתניה: יש לומר: ללעל
27 דוקא פריך שפיר, משום דכל סדר התמיד הוה
28 מבסס תמיד (מטא), והתם הוה ליה למתניה:
29 אבל כל סדר המוספין אלא תנינן ליה בשום דברתא.
30 שלמים

31 **גמרא** תגו רבנן: "אף שני שעירי עינים" - מיעוט
32 "שעירי" - שנים, מה תלמוד לומר "שני" - שהיו
33 שניהן שרים. מניין אף על פי שאין שניהן שוין פשרין
34 - תלמוד לומר: "שעיר" "שעיר" ריבה. מעמא דרבי
35 רבמנא, הא לא רבי רבמנא - הנה אמינא: פסולין.
36 עיובא מנא לן? סלקא דעתך אמינא: "שני" "שני"
37 "שני" "שני" "שני" למה ל? חד - למראה, וחד
38 - לקומה, וחד - לדימים. תניא נמי הכי גבי כבשי
39 מצורע: "אף שני כבשים" מיעוט כבשים שנים, מה
40 תלמוד לומר "שני" - שהיו שניהן שוין. ומנין שאף
41 על פי שאין שניהן שוין פשרין - תלמוד לומר:
42 "כבש" "כבש" ריבה. מעמא דרבי רבמנא, הא לא
43 רבי רבמנא - הנה אמינא: פסולין, עיובא מנא לן?
44 סלקא דעתך אמינא: "תהיה" כתיב והשתא דרבי
45 רבמנא "כבש" "כבש", "תהיה" למה ל? לשאר
46 היותו של מצורע, ותנן נמי גבי מצורע פי האי
47 גזויא: "צפרים" מיעוט צפרים שנים, מה תלמוד
48 לומר "שתי" - שהיו שתיהן שוות. ומנין שאף על
49 פי שאין שוות פשרות - תלמוד לומר "צפר" "צפר"
50 ריבה. מעמא - דרבי רבמנא, הא לא רבי רבמנא -

פסולות. עיובא מנא לן? סלקא דעתך אמינא: "תהיה" כתיב. והשתא דרבי רבמנא "צפר",
51 "תהיה" למה ל? לשאר היותו של מצורע. אי הכי, גבי תמידין נמי ינמא: "כבשים" -
52 מיעוט כבשים שנים, מה תלמוד לומר "שנים" שהיו שניהן שוין, ומנין שאף על פי שאין
53 שניהן שוין פשרין - תלמוד לומר "כבש" "כבש" ריבה, ולמצוה הכי נמי דבעינן! התוא
54 מביעי ליה לכדתניא: "שנים ליום" - כנגד היום. איתא אומר כנגד היום, או אינו אלא
55 חובת היום? כשהוא אומר "את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין
56 הערבים" הרי חובת היום אומר, ובה אני מקיים שנים ליום - כנגד היום. כיצד? תמיד של
57 שחר היה נקשה על קרן צפונית מערבית על טבעת שניה, ושל בין הערבים היה נקשה
58 על קרן המזרחית צפונית על טבעת שניה. מוספין של שבת - ודאי צריכין שהיו שניהן
59 שוין. תגו רבנן: שני שעירי יום הכיפורים ששתהו בחוץ עד שלא הגריל עליהן - חייב על
60 שניהם, משהגריל עליהן - חייב על של שם, וקפסור על של עזאזל. "עד שלא הגריל עליהם חייב
61 על שניהם" למאי הו - אמר רב הקדא: הואיל וראוי לשעיר הנעשה בחוץ, ומאי שנא לשעיר
62 הנעשה בגנים דלא - דמחוסר הגרילה, לשעיר הנעשה בחוץ נמי לא חוי - דמקסר עבודת היום!
63 קסבר רב הקדא: אין מחוסר זמן לבו פיום. אמר רבינא: השתא דאמר רב הקדא מחוסר הגרילה
64 כמחוסר מעשה דמי, הא דאמר רב יהודה אמר שמואל: שלמים ששתהו קודם שנפתחו דלתות
65 ההיכל - פסולין, ששאמר "אקטמו פתח אהל מועד" - בזמן שהוא פתוח, ולא בזמן שהוא נגול.
66 חשון

1 **גמרא** עיובא מנל - אי משום דכתיבא חוקא - הא כן לר' יהודה בני לר' נחמיה
2 לא כתיבה חוקא אלא על דברים שחן קו העבודה, אבל לא על הלחיקה, שהיא תמול
3 שלשום. סלקא דעתך אמינא שני שני - תלאת כתיב, ושנה בעילין הכתוב לעכב.
4 חד לביאא וכו' - ולמצוה ולא לעכב. תהיה כתיב - זאת תהיה תורת המצוה -
5 דמשמע בהיותו תהא פרושה, או בכל הכתוב
6 בה. ולפניא הכי נמי רבנן - שדו שחן
7 שוין והלא לא שנית אלא שנית אצל המדין. כנגד
8 היום - כנגד זריחת השמש, ושנה בעילין הכתוב לעכב.
9 היום - ובא ללמד שדו שנים ליום לכל על כן
10 מערכת צפונית - של מזבח שהשמש באה מן
11 המזרח לפיכך מוסבו השחוט לצד מערב
12 לדחוקין מן כותל המזרח בכל ירכלה. מפי
13 שיהבליס גבורים הוחמה שריתת שיפולו על
14 קרעי וצלה הכותל עומד כנגדה, ופנייה -
15 משום דקדשי קדשים שדוחתו על ירך המזבח
16 צונה, ושם היה בית המעבדים והטבעת
17 בקצוה רכפפה לתת ראש הכותל לחוק, וכן
18 עשרים וארבעה כמנין המשמרות, ומקומן
19 עשרים וארבע אמות על עשרים וארבע.
20 בקצוה בששה סדרים. על טבעת שניה - לא
21 נבטעת שאצל המזבח, אלא בשניה לה
22 המזבח לצד צפון, ופני השחוט וצואר הבהמה
23 באלכסון לצד מזרחית צפונית משמש השמש
24 באה עולה, וטעמא נדבעת שניה לא ידעא.
25 ואני שמעתי כדי שתהא דראשונה מסייטו
26 להאחו בה גריל הבהמה. שלא תחפץ, על כן
27 הערבים שחמנה באה מן המערב - ומשך
28 עצמו לצד מזרח בכל ירכלה, ופניו למערב דרום
29 באלכסון, שריתת החומה באה משם. ומוספין
30 של שבת - שאמר דבם שני כבשים - ודאי
31 שנים שוים לעיובא. מרלא הדר כתב בדי
32 אחד, לרבות אף על פי שאין שוין להבשר, כך
33 שמתע, וקשיא ליה עיובא מנלן, ורבא בעיני
34 דהכי גרס: מוספין ודאי שנים למנבח, ומזות
35 לדחות שחן, ולא גרסינן מרלא כתיב אחד אחד.
36 וישתא דתלמיד ריבאי: ודאי שני שעירי יום
37 הכיפורים - מששלקתו הם קודשים, שדו
38 מתרומת הלשכה באו, ושתתן בחוץ לעודה.
39 חייב על שניהן - משום שחתי חוץ, ולקמן
40 פריך: קודם הגרילה לנאי חוץ בפנים, ובין דלא
41 חוץ - אמאי חייב, דא ראוי לפתח אהל מועד
42 בעינן, דכתיב בשחתי חוץ (ויקרא יז) זאל פתח
43 אהל מועד לא הביאי, ופסור על של עזאזל -
44 דלא חוי להקריבו בפנים. לשעיר הנקשה בחוץ
45 כל אחד היה ראוי להקריבו ולשאת המוסף
46 של ליה הכפרים האמורה בפרשת פנחס. ומאי
47 שנא לשעיר הנקשה בפנים דלא - חוי, משום
48 דמחוסר הגרילה, לשעיר הנקשה בחוץ נמי לא
49 חוי - דמחוסר כל מעשה עבודת היום של מות
50 דמי וי שעיר החפני והקטרת והקטרת.
51 דראוין לקדש למוספין, אין מחוסר זמן לכו
52 ביום - לענין שער הדחוקין אין כאן חסרון
53 מעשה בנפול, אלא חסרון זמן שעדיין לא עשה
54 זמן המוספין, וזמן הראוי לכו ביום - אין זה חסרון, אבל הגרילה, אף על גב דלאו מעשה בנפול היא, דהא אמרן עליית גרל מן קליפה היא מעכבת
55 - אפילו הכי ודאיל ומנח האמורה בוחן היא - במחוסר מעשה דמי. השתא דאמר רב חסדא מחוסר מעשה דמי - ואף על גב דלאו מעשה בנפול הוא דאי
56 לאו דרשו לשעיר המוסף אל היה מחוייב על שדוחתו בחוץ, הא דמי שמואל וכו' - ומחוסר פתחה במחוסר מעשה דמי ואף על גב דלאו מעשה בנפול של שלמים הוא, הדאיל
57 וברתא נאמר - הוי כמעשה בנפול

יודה אילולא שהדבר כתוב לא היה איפשר לאומרו. מלמד כשמת משה היה מוטל על כנפי שכינה בארבעת מיל מנחלת בני ראובן עד נחלת בני גד שמת בנחלת בני ראובן ונקבר בנחלת בני גד. ומניין שמת בנחלת בני ראובן שנאמר (במדבר לב) ובני ראובן בנו את חשבון ואת אלעלה ואת קריתים ואת נבו. וכתוב (דברים לב) עלה אל הר העברים הנה הר נבו ומות בהר אשר אתה עולה שמה. ומניין שנקבר בנחלת בני גד שנאמר (דברים לג) ולגד אמר ברוך מרחיב גד וגו' כי שם חלקת מהוקק ספון. והקב"ה היה אומר (שם) ויתא ראשי עם. ומלאכי שרת היו אומרים (שם) צדקת ה' עשה וישראל היו אומרים (שם) ומשפטיו עם ישראל. אילו ואילו היו אומרים (ישעיהו כז) יבא שלום ינחו על משכבותם הולך נכוהו:

פרק ב

הלכה א משנה היה מביא את מנחתה בכפיפה מצרית ונותנה על ידה כדי לייגע' כל המנחות תחילתן וסופן בכלי שרת וזו תחילת' בכפיפ' מצרית וסופה בכלי שרת כל המנחות טעונות שמן ולבונה וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבונה כל המנחות באות מן החיטים וזו אינה באה אלא מן השעורים מנחת העומר אע"פ שהיא באה מן השעורים היא באה גרש וזו היתה באה קמה רבן גמליאל אומר כשם שמעשיה מעשה בהמה כך קרבנ' מאכל בהמה:

גמרא כתיב (במדבר ה) וביד הכהן יהיו מי המרים המאררים

[דף ט' ע"א]

מעתה כדי ליגעה. אלא כדי להטיל אימה עליה. מנחתה מלמד שהיא קדשה לשמה. כשם שהיא קדשה לשמה כך היא קדשה לשמו. ותני ר' חייה ופליג לקרב כליל אינה יכולה מפני שותפותה של אשה. לאכל אינה יכולה מפני שותפותו של איש. אמר ליה הקומץ יקרב לעצמו והשיריים קריבין לעצמן. ואת אמר מנחתה. ואלא מה דאישתעי קריא אישתעי' מתניתא. (במדבר ה) והביא את קרבנה עליה. בעלה מהו שיפריש עליה חוץ מדעתה. אחר מהו שיפריש עליה חוץ מדעתה. ייבא כיי דרבי יוחנן ארבעה מחוסרי כפרה מפרישין עליהן שלא מדעתן. ואילו הן הזב והזבה והמצורע והיולדת שכן אדם מפריש על בנו הקטן והוא נתון בעריסה. ניהא זב וזבה ומצורע. ויולדת. ויש קמנה יולדת. לא כן אמר רבי רדיפה ר' יונה בשם רב הונה עיברה וילדה עד שלא הביאה שתי שערות היא ובנה מתים. משהביאה שתי שערות היא חיה ובנה מת. מאי כדון. שכן אדם מפריש על בתו קמנה. מכיון שהביאה לו כבר יצאה מרשות אביה. אלא שכן אדם מפריש על אשתו

חרשת. וכאן סוטה קמנה אין את יכול. דמר ר' זעירא רבי יסא בשם ר' יוחנן קמנה שזינתה אין לה רצון להיאסר על בעלה. וחרשת אין את יכול דכתיב (שם) ואמרה האשה אמן אמן. אמר ר' אבין מכיון דכתיב (דברים יד) ושמת אתה וביתך והוא מעוכב

[דף ט' ע"ב]

מלשמוח עמה מפריש עליה חוץ מדעתה. רבי אחא בשם ר' אילא אינו מפריש עליה עולת העוף אלא הטאת העוף מפני שהיא מכשרתה לאכול בזבחים תני אינו מפריש עליה אלא דבר שהוא מתירה לה בזה. אמר רבי יוסי אין לך אלא זה. תני מה זה מעכבה מלאכול בזבחים מעכבה היא מלאכול בזבחים. ומכיון שהוא מעוכב מלשמוח עמה. כמו שהוא מעכבת מלאכול בזבחים. תני אפילו הקפת נזירות על ראשה מעכבת היא מלכול בזבחים. מכיון שהיא מנוולת והוא מעוכב מלשמוח עמה כמו שהוא מעכב מלכול בזבחים. תני ר' יודה אומר מביא אדם על ידי אשתו כל קרבן שהיא חייבת אפילו אכלה חלב ואפילו חיללה שבת. וכן היה ר' יודה אומר פטר' אינו חייב בה שכן הוא כותב לה ואחרן די אתיין לי עלך מן קדמת דנא. והתני סדר מנחות כך היא מביאין מתוך ביתו ככלי כסף ובכלי זהב וראוייה ליקרב בכלי שרת. תני ר' שמעון בן יוחי מפני מה אמרו כל החטאות והאשמות שבתורה אין מעונין נסכים שלא יהא קרבנו של חוטא נראה מהודר. התיבון הרי חטאתו ואשמו של מצורע. אין תימר שאינו חוטא האמר רבי יצחק (ויקרא יד) זאת תהיה תורת המצורע. זאת תורת המוציא שם רע. אמר ליה מכיון שנתייסר וכתוב (דברים כה) ונקלה אחיד לעיניך כמי שאינו חוטא. רבי יוחנן בשם ר' ישמעאל (ויקרא ב) מנחת מנחת מה מנחת שנאמר להלן שעורין אף כאן שעורין. אמר רבי לעזר נאמר כאן (שם) אביב ונאמר במצרים (שמות ב) אביב. מה אביב האמור במצרים שעורין אף כאן שעורין. ר"ע אומר נאמר לציבור הבא ביכורים בפסח והבא ביכורים בעצרת. אם מצינו שממין שהיחיד מביא חובתו ממנו הציבור מביא ביכורים בעצרת. מאי זה מין היחיד מביא חובתו מן השעורין. אף הציבור לא יביא אלא מן השעורין.

[דף י' ע"א]

אם תאמר מן החומין אין שתי הלחם ביכורין. תמן אמר רבי יונה חילקא לשנים. טרנים לשלשה. מיסני לארבעה. רבי יוסי בי רבי בון בעי מיכן והילך קמחין הן. אין צריך לבור את הסולת מתוכן:

הלכה ב משנה היה מביא פיילי של חרש >חדשה< ונותן לתוכה חצי לוג מים מן הכיור רבי יהודה אומר רביעית כשם שהוא ממעט בכתב כך הוא ממעט במים נכנס להיכל ופנה לימינו ומקום היה שם אמה על אמה וטבלה של שייש וטבעת היתה קבועה בה כשהוא מגביהה נוטל עפר מתחתיה ונותן כדי שייראה על פני המים שנא' (במדבר ה) ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקה הכהן ונתן אל המים:

גמרא תני חדשה. מתניתא דר' אליעזר דתנינן תמן היה מביא פיילי של חרש חדשה. מאן תני חדשה רבי לעזר דהוא דריש לה (ויקרא יד) אל כלי חרש על מים חיים. מה מים שלא נעשה בהן מלאכה אף כלי חרש שלא נעשה בו מלאכה. ניהא תמן דהוא דריש אל כלי חרש על מים חיים. הכא מה אית לך. אמר רבי יוחנן דו סבר כרבי ישמעאל. תני מי כיור רבי ישמעאל אומר מי מעיין והכמים מכשירין בכל המימות. והא דר' לעזר כרבי ישמעאל במים. ורבי ישמעאל כרבי לעזר בכלי חדש. אשכח תני בכלי חרש חרשה. ר' ישמעאל אומר אית תניי תני בכלי חרש לא במקידה. אית תניי תני אפילו במקידה. הוון בעי מימר מאן דמר בכלי חרש לא במקידה ר' לעזר. מאן דאמר אפי' במקידה רבנן. כולה רבנין. מאן דמר בכלי חרש לא במקידה כשניטל רובה ומיעוטה קיים. ומאן דמר במקידה כשניטל מיעוטה ורובה קיים. אית תניי תני בכלי חרש לא במקידה. אית תניי תני אפילו במקידה. הוון בעי מימר מאן דמר בכלי חרש לא במקידה רבי לעזר. מאן דמר אפילו במקידה רבנן. כולה דרבנין. מאן דמר בכלי חרש לא במקידה רבנין. ומאן דמר אפילו במקידה רבנין. תמן תנינן אוזב שהזהו בו כשר לטהר בו את המצורע רבי אימי בשם ר' לעזר זו להוציא מדברי ר' לעזר. דתני הזהו בו על החמאת פסול למצורע. הזהו בו על המצורע פסול לחמאת. אמר ר"י והלא ק"ו הוא מה אם המצורע שאין המלאכה פוסלת בו הזהו בו על החמאת פסול למצורע. חמאת שהמלאכה פוסלת בה הזהו בו על חמאת אינו דין שיהא פסול לחמאת. הזהו בו על המצורע זה

[דף י"ע"ב]

מהו שיכשר למצורע אחר. מה דמר כשר הדא רבי יודה ור' לעזר מודי ביה. ומאן דמר פסול הדא לית רבי יודה ורבי לעזר מודיי בה. תני אמר ר"י שבתיה היתה והלכתי אחר רבי טרפון לביתו אמר לי יהודה בני תן לי סנדלי ונתתי לו. ופשטי ידו לחלון ונתן לי ממנה מקל. אמר לי יהודה בני בזו מיהרתי שלשה מצורעין ולמדתי בה שבע הלכות שהיא שליכרות וראשה טרף ואורכה אמה ועובייה כרביע כרע מיטה אחת לשנים ושנים לארבעה ומזין ושונין ומשלשין ומטהרין. בפני הבית ושלא

בפני הבית. ומטהרין בגבולין. (במדבר ה) מי יכול מראה מים תלמוד לומר ארד. או ארד יכול מראה דיו תלמוד לומר מי. הא כיצד מראה מים ומראה ארד. שיערו חכמים חצי לוג מים מן הכיור. והא תני רבי יודה אומר רביעית. רבי יודה כדעתיה דתנינן כשם שהוא ממעט בכתב כך הוא ממעט במים. תמן תנינן אף היא עשתה טבלה של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה שבשעה שהחמה זורחת היו הניצוצין מנתזין ממנה והיו יודעין שזרחה החמה. מה היה כתוב עליה ריש לקיש אמר בשם רבי ינאי אל"ף בי"ת היה כתוב עליה. והא תאני בכתב שבו כן כתיב שכן לא מעובה ולא מידק אלא בינוני. פתר לה באל"ף שכן מאל"ף שכן בבי"ת שכן מבי"ת שכן. תני רבי הושע' כל פרשת סוטה היתה כתובה עליה שממנה היה קורא ומתרגום כל דיקדוקי הפרשה. ולמה מים ועפר וכתב מים ממקום שבאת. עפר למקום שהיא הולכת. כתב לפני מי שהיא עתידה ליתן דין וחשבון. תמן תנינן עקביה בן מהלאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה. ר' אבא בריה דרב פפי ור' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי שלשתן דרש עקביה מפסוק א' (קוחלת יב) וזכור את בוראך בארץ. בורך. בוראך. בארץ ממקום שבאתה. בורך למקום שאת הולך. בוראך לפני מה שאת עתיד ליתן דין וחשבון. ג' דברים צריכין שיהו לשמה. (דברים כד) וכתב לה (במדבר ה) ועשה לה. (ויקרא יט) או הפשה לא ניתן לה. שלשה דברים צריכין שיהו נראין. אפר פרה. ועפר סוטה. ורוק יכמה. תני ר' ישמעאל אף דם צפור מצורע. א"ר זעירא שיערו לומר אין דם צפור קטנה בטל ברביעית ולא דם ציפור גדולה

[דף י"א ע"א]

מבטל את הרביעית כהדא דתני (ויקרא יד) בדם. יכול בדם ודאי ת"ל (שם) מים חיים. אי מים חיים יכול שיהו כולן מים חיים ת"ל דם. הא כיצד מים חיים שדם ציפור ניכר בהן שיערו חכמים רביעית. ר' פדת בשם ר' יוחנן מי סוטה נפסלין בלינה ר' אחא בשם רב אבינא כל שאין ממנו למזבח אין הלינה פוסלת בו. (במדבר ה) ומן העפר. יכול מן המזבח לקופה. ת"ל (שם) אשר יהיה בקרקע המשכן. אי אשר יהיה בקרקע המשכן. יכול עד שיחפור בדקל ת"ל אשר יהיה. הא כיצד אם אין שם מביא ונותן שם. א"ר אבין אכן אתאמרת יכול לא יהא כשר עד שיחפור בדקל. ת"ל אשר יהיה מכל מקום. המשכן לרבות המשכן ונוב וגבעון ושילו ובית העולמים:

הלכה ג משנה בא לו לכתוב את המגילה מאי זה מקום היה כותב (במדבר ה) אם לא שכב איש אותך ואת כי שטית תחת אישך וגו' ואינו כותב (שם) והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה וכותב (שם) יתן ה' אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך בתת ה' את ירכך נופלת ואת כמנך צבה (שם)

ובאו המים המאזרים האלה במעייד לצבות בטן ולנפיל ירך ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמר ר' יוסי אומר לא היה מפסיק ר' יהודה אומר כל עצמו אינו כותב אלא יתן ה' אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך בתת ה' את יריכך נופלת ואת במנך צבה ובאו המים המאזרים האלה במעייד וגו' ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן:

גמרא ר' קריספא אמר איתפלגון ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר משביע ואח"כ כותב והרנה אמר כותב ואח"כ משביע. הוון בעיי מימר מאן דמר משביע ואח"כ כותב היך מה דהוא קרייא (במדבר ה) והשביע וכתב. ומאן דמר כותב ואח"כ משביע כדי לסמוך שבועה להשקיה. אית תניי תני בין תניין בין שבועות מעכבין אית תניי תני שבועות מעכבות. תניין אינן מעכבין. הוון בעי מימר מאן דמר בין תניין בין שבועות מעכבין אית ליה חוקה תורה מעכב. ומאן דמר שבועות מעכבות ותניין אינן מעכבין לית ליה. עוד הוא אית ליה אלא שאינן על סדר. ואתיין אילין פלוגתא כהכין פלוגתא. ומאן דמר בין תניין בין שבועות מעכבין כמאן דמר משביע ואח"כ כותב. ומאן דמר שבועות מעכבות ותניין אינן מעכבין כמאן דמר כותב ואח"כ משביע:

[דף י"א ע"ב]

הלכה ד משנה ואינו כותב לא על הלוח ולא על הנזיר ולא על הדיפתרא אלא על המגילה שנאמר (במדבר ה) בספר ואינו כותב לא בקומוס ולא בקלקנתוס ולא בכל דבר שהוא רושם אלא בדיו שנא' (שם) ומחה כתב שהוא יכול להימחות:

גמרא לוי בר סיסבי בעיא קומי רבי מגילת סוטה מהו שתטמא את הידים. אמר ליה זה שאלה. א"ר יוסי אינה שאלה כלום גזרו על הספרים שיטמאו את הידים לא מפני קדושתן. וזו למחיקה ניתנה. לא צורכא דלא הואיל וניתנה למחיקה. כמה אותיות כתוב בה ויהא שלא לצור' ויהא חייב תני ר' חנין בית שמאי אומרים אחת. ובית הלל אומרים שתיים. א"ר הילא טעמון דבית הלל כדי לכתוב יה. רבי יודן בעי כתב מפיו ומחק בעפר. היה כותב ראשון ראשון ומוחק. תני ר' אלעזר בן שמוע אומר אין כותבין על עור בהמה טמאה. א"ר שמעון מכיון דאת אמר למחיקה ניתנה למה אינו כותב. תני ר' אלעזר בן שמועון אומר [ורואה] אני את דברי אלעזר בן שמוע מדברי אבא. שמא תאמר אינה שותה ונמצא השם גנוז על עור של בהמה טמאה. הכא כתיב ספר והכא כתיב (דברים כד) ספר. הכא את אמר כל דבר שהוא בתלוש. והכא אמר הכין. א"ל לא שנייא היא הכא דכתיב בספר וכתב. יכול בדיו ובסיקר' ובקומו' ובקלקנתוס. ת"ל ומחה. או מחה יכול במשקים או במי פירות. ת"ל וכתב הא כיצד כתב שהוא יכול להימחו' ואי זו זו שאינו בא קלקנתוס. והתני אם

מחק מתוך הספר כשר. תפתר כהדין תנייא דתני א"ר מאיר כל ימים שהיינו למידין אצל ר' ישמעאל לא היינו נותנין קלקנתום בדיו:

הלכה ה' משנה ולמה היא אומרת אמן אמן. אמן על האלה אמן על השבועה אמן מאיש זה אמן מאיש אחר אמן שלא נטמיתי ואם נטמיתי יבואו בי אמן שלא שמיטי ארוסה ונשואה שומרת יבם וכנוסה ר' מאיר אומר

[דף י"ב ע"א]

אמן שלא נטמיתי אמן שלא אטמא:

גמרא ר' לעזר בשם ר' יוסי בן זימרה אמן לקבלה אמן לשבועה. אמן. ייאמנו הדברים. אמן לקבלה מסוטה. אמן לשבועה. (ירמיהו יא) למען הקים את השבועה אשר נשבעתי לאבותיכם וגו'. אמן ייאמנו הדברים (מלכים א א) ויען בניהו בן יהוידע הכהן את המלך ויאמר אמן וגו'. א"ר תנחומא אין מן הדין אמן שבועה לית שמע מינה כלום. ויידא אמרה דא (דברים כט) לעברך בברית ה' אלהיך ובאלתו. ואין אלה אלא שבועה כמה דתימר (במדבר ה) והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה. מניין למדו לגילגול שבועה מסוטה. ואמרה האשה אמן אמן. אמן עם איש זה. אמן עם איש אחר. עד כדון דברים שהוא ראוי להשביע. דברים שאינו ראוי להשביע. אמר רבי יוסי כי רבי בון נישמעיינה מן הדא אמן שלא שמיטי ארוסה ונשואה שומרת יבם וכנוסה. ארוסה ושומרת יבם ראוי הוא להישבע ותימר מגלגלין והכא מגלגלין. אית תני תני מה זו באלה ובשבועה אף כל הנשבעין באלה ובשבועה. ואית תני תני זו באלה ובשבועה ואין כל הנשבעין באלה ובשבועה. לגילגול את למד. לאלה ולשבועה אין את למד. אית תני תני מה זו באמן ואמן. אף כל הנשבעין באמן ואמן. אית תני תני זו באמן ואמן. ואין כל הנשבעין באמן ואמן. הוו בעיי מימר מאן דמר זו באמן אמן אף כל הנשבעין באמן אמן ניהא. מאן דמר זו באמן אמן ואין כל הנשבעין באמן אמן כלום למדו גילגול שבועה לא מסוטה. לגילגול את למד. לאמן ולאמן אין את למד. אמר ר' בא בר מומל מאן תנא שומרת יבם ר"ע דרבי עקיבה אמר יש ממזר ביבמה אמר ליה רבי אילי מה איכפת ליה ממזר גבי קיני התורה אמרה וקנא את אשתו אפילו מקצת אשתו. א"ר שמי ולא כן א"ר ינאי

[דף י"ב ע"ב]

נמנו שלשים וכמה זקנים מניין שאין קידושין תופסין ביבמה תלמוד לומר (דברים כה) לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה ובא עליה. שלא יהא לה הווייה אצל אחר. אמר ליה ר"י ולא מתניתא היא לאחר שיחלוץ לך יבמוך אינה מקודשת. והיה רבי ינאי מקלם ליה (ישעיהו מז) הזלים זהב מכים. (משלי ג) בני אל יליוזו מעיניך. (משלי כז) חכם בני ושמוח לבני. (משלי ט) תן לחכם ויחכם עוד. (משלי א) ישמע חכם ויוסף לקח. אמר ליה רבי שמעון בן לקיש בתר כל אילין פסוקי קילוסייא יכיל הוא פתר לה כר"ע דרבי עקיבה אמר יש ממזר ביבמה. ויתיבניה מה איכפת לה ממזר גבי קידושין - התורה אמרה וקינא את אשתו אפילו מקצת אשתו. שומרת יבם שזינתה רבי לעזר אמר מותרת לביתה רבי יהושע בן לוי אמר אסורה לביתה רבנן אמרין אמר ר' מנא לא כן אמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' לעזר שומרת יבם שמתה מותר באמה. בגין דתנינן זה הכלל כל שתיבעל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה עמה. מה תנא הדא מתניתא לא רבנן ולא רבי עקיבה אלא כיני מאן דמר מותרת לביתה דרבנן דלא כרבי עקיב. ומאן דמר אסורה לביתה רבי עקיבה דלא כרבנן. אמר רבי ינאי שומרת יבם שזינת מותרת לביתה.

[דף י"ג ע"א]

ותני כן (במדבר ה) ונעלם מעיני אישה. ולא מעיני יבמה ר' יעקב בר זבדי בשם ר' אבהו מעשה היה וכהנת הייתה והתירוה לביתה. אמר ר' יוסי בר רבי בון אף לא מכות אין בה. לא שהיה ר' מאיר אומר המים בודקין אותה [מעכשיו אלא המים פקודין בה כשתטמא בודקין אותה] למפרע. תורת הקנאות. תורת העולמים זו. אין האשה שותה ושונה. אמר רבי יודה העיד נחמיה איש שיחיון את רבי עקיבה האשה שותה ושונה. אמר רבי עקיבה אני אפשר מאיש אחד אין האשה שותה ושונה. משני אנשים האשה שותה ושונה והכמים אומרים בין מאיש א' בין משני אנשים שותה ושונה כורכמית תוכיה ששתת ושנת ושילשה לפני שמעיה ואבטליון מאיש אחד. תמן תנינן אין משקין את הגיורת וכו'. והכמים אומרים משקין. מה אנן קיימין אם בישראל שנשא גיורת כבר כתיב בני ישראל לא גרים. אם כגון שנשא בת ישראל כבר כתיב והביא האיש את אשתו אל הכהן. אלא כן אנן קיימין בגר שנשא גיורת. ומה טעמא דר"ע בני ישראל לא גרים. מה טעמון דרבנן ואמרת אליהם לרבות כל הכתוב בפרשה. ומה כתוב בפרשה. (שם) ושכב איש אותה שכיבתה אוסרת בעלה מקנא ומשקה. ונעלם מעיני אישה פרט לסומי שאין לו עינים. הוא סומה היא סומה. מתניתא דרבי יודן פוטרו מכל מצות האמורות בתורה:

הלכה ו משנה הכל שוין שאינו מתנה עמה קודם לשנתארסה ולא משנתגרשה נסתרה לאחר וניטמאת ואחר כך

[דף י"ג ע"ב]

החזירה לא היה מתנה עמה זה הכלל כל שתיבעל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה עמה:

גמרא אמר ר' ינאי פשיטא שאדם מוחל על קינויו. גירש כמי שמחל. היך עבידא קינא לה ונתגרשה והחזירה ונסתרה. אין תימר גירש כמי שמחל צריך לקנות לה פעם שנייה. אין תימר גירש כמי שלא מחל אין צריך לקנות לה פעם שנייה. אבל אם קינא לה ונסתרה וידע בה וגירשה והחזירה ונסתרה שתת ולא בדקו אותה המים טהורה היא. או מאחר שאין המים בודקין את האשה שהיא אסורה לביתה ממאה היא:

ברק ג

הלכה א משנה היה נוטל את מנחתה מתוך כפיפה מצרית ונותנה לתוך כלי שרת ונותנה על ידה וכהן מניח את ידו תחתיו ומניפה הניף והגיש קמין והקטיר והשאר נאכל לכהנים:

גמרא כתיב (במדבר ה) ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות וכי על ידו הוא מניף. ולא על ידה הוא מניף. אלא מיכן שהוא נוטלה מתוך כלי חול ונותנה בכלי שרת וכהן מניח את ידו תחתיה ומניפה. ואין הדבר כאור. מביא מפה. ואינו חוצין. ומביא כהן זקן אפי' תימר ילד שאין יצר הרע מצוי לשעה. תני ר' חיייה סוטה גידמ' שני כהנים מניפין על ידיה. אמר רבי יוסי בכל אתר הדא היא מילתא צריכין לרבנן מהו מגיש גופה של מנח' גופה של כלי. תנופות מניין שהן קודמות להגשות. רבי ירמיה בשם רבי פדת מסוטה למדו. אמר ר' יוסי סוטה להיודושה יצאת ודבר שהוא יוצא להיודושו אין למדין הימינו רבי בון בר חיייה שמע לה מן הדא (ויקרא ו) וזאת תורת המנחה הקרב היכן היא תנופה כבר קדמה. אמר ר' יוסי תיפתר במנחות שאינן טעונות תנופה ולית שמע מינה כלום

[דף י"ד ע"א]

ויידא אמרה דא מדין (ויקרא ב) והבאת לרבות מנחת העומר להגשה והקריבה לרבו' מנחת סוטה להגשה. וכתיב בתרי והרים. והיכן היא תנופה כבר קדמה. תמן תנינן אילו מנחות נקמצות

ושיריהן לכהנים. רבי בא בר ממל ור' שמואל בר רב יצחק הוון יתיבין. רבי בא בר ממל בעא קומי רבי שמואל בר רב יצחק מנחת העומר מניין ששירי נאכלין. אמר ליה ולא כן אמר רבי יוחנן בשם ר' ישמעאל מנחת מנחת מה מנחת שנאמר להלן מן השעורין. אף כאן מן השעורין. מה מנחת סוטה שיריה נאכלין. אף מנחת העומר שיריה נאכלין. אמר רבי עקיבה מן דקיימין קם רבי בא בר ממל עם ר' ירמיה אמר ליה חמית היך אפרחי הדין דידן מנחת סוטה עצמה מניין ששיריה נאכלין. אייתי ר' זעירא לרבי יצחק עמושיא ותנא ליה (ויקרא ז) וכל מנחה בלולה בשמן. מה אנן קיימין אם בכלול של חיטין כבר הוא אמור. אלא אם אינו ענין לכלול של חיטין תניהו ענין לכלול של שעורין. וחרנה אמר מה אנן קיימין אם בהרב של חיטין כבר הוא אמור. אלא אם אינו ענין לחרב של חיטין תניהו ענין לחרב של חיטין. דאמר ר' יוסי בכלול של חיטין ובהרב של <שעורין> חיטין אנן קיימין ולצורך איתאמרת. (שם) לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו. האיך חולק אף על פי שהוא בעל מום. ואין הקמן חולק אע"פ שהוא תמים. אמר רבי יוסי בי רבי בון מפני שריבתה תורה בדבר אחד את מרבה אותה לכל הדברים. אלא אזכרה אזכרה. מה אזכרה שנאמר להלן שיריה נאכלין. אף אזכרה שנאמר כאן שיריה נאכלין. ויידא אמרה דא והבאת לרבות מנחת העומר להגשה והקריבה לרבות מנחת סוטה להגשה. וכתוב בתריה (ויקרא ב) והנתרת מן המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשים:

הלכה ב משנה היה משקה ואחר כך מקריב את מנחתה

[דף י"ד ע"ב]

ר"ש אומר מקריב את מנחתה ואח"כ משקה שנא' (במדבר ה) ואחר ישקה האשה את המים אם השקה ואחר כך הקריב את מנחתה כשירה:

גמרא מה טעמא דרבנין ובאו בה. מה טעמא דר"ש ואחר ישקה את האשה. מה מקיים ר"ש טעמא דרבנין ובאו בה כולהון ולא מקצתן מה מקיימין רבנין טעמא דרבי שמעון ואחר ישקה את האשה את המים. על כורחה שלא בטובתה. מודה רבי שמעון לחכמים שאם השקה ואחר כך הקריב מנחתה שהיא כשירה. ומודין חכמים לר' שמעון שאם הקריב מנחתה ואח"כ השקה שהיא כשירה. מה ביניהן מצוה. רבנין אמרי מנחה היא שהיא בודקתה ורבי שמעון אומר המים הן בודקין אותה. מה טעמא דרבנין מנחת זכרון מזכרת עון. מה טעמא דרבי שמעון ובאו בה. מה מקיימין רבנין טעמא דר' שמעון ובאו בה מלמד שהן מתהלחלין בכל איבריה. מה מקיים רבי שמעון טעמא דרבנין מנחת זכרון מזכר' עון. מלמד שכל עונות שיש לה נזכרין לה באותה שעה.

רבנין אמרי כותב ומוחק ומשקה ומקריב. רבי שמעון אומר כותב ומקריב ומוחק ומשקה. כל עמא מודיי שמחיקה סמוכה להשקיה אלא דרבנן אמרי כותב ומוחק ומשקה ומקריב. ורבי שמעון אומר כותב ומקריב ומוחק ומשקה. תני לעולם היא יכולה לחזור בה עד שלא תקרב מנחתה. קרבה מנחתה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בעל כורחה כרבי שמעון. ברם כרבנן כבר שרת. אנן תנינן אינה מספקת לשתות. אית תניי תני לא היתה זזה משם. מאן דמר אינה מספקת לשתות רבי שמעון. מאן דמר לא היתה זזה משם רבנין:

הלכה ג משנה עד שלא נמחקה המגילה אמרה איני שותה מגילתה נגזות ומנחתה מתפור' על הדשן ואין מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אהרת נמחקה המגילה ואמרה טמאה אני המים נשפכין ומנחתה מתפור' על הדשן נמחקה המגילה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בעל כורחה:

[דף ט"ז ע"א]

גמרא תני מגילתה נגזות תחת צידו של היכל. למה בשביל לשחקה. לול קמזן היה שם המים נשפכין. תני אין בהן משום קדושה. מהו לגבול בהן את המיט מה בכך המים נשפכין. תני יש בהן משום קדושה. נמחקה המגילה ואמרה טמאה אני המים נשפכין ומנחתה מתפורת על גבי הדשן. היא אמרה שמנחת סוטה קדשה עד שלא תכתב המגילה. אמר רבי יוסי דרובה תני רבי חייה עד שהיא בדרך מנחתה קדשה. אמר רבי יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן שבעלה בעלה בדרך. נמחקה המגילה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה על כורחה למה שגרמה לשם שימחה. כמה ימחה. תני רבי חנין בית שמאי אומרים אהת. ובית הלל אומרים שתיים. אמר ר' אילי טעמון דבית הלל כדי לכתוב יה. אמר לו רבי עקיבה וכי מפני מה משקין את זו אם לבדקה כבר היא בדוקה ומתוקנת אלא סבר רבי עקיבה האומרת איני שותה כאומר' אני טמאה לך ולית לרבי עקיבה מערערים אותה לשתות עד שפניה מוריקות ומשקין אותה על כורחה אית ליה כשהתחילה לשתות:

הלכה ד משנה אינה מספקת לשתות עד שפניה מוריקות ועיניה בולטות והיא מתמלאת גידים והן אומרים הוציאוה הוציאוה

[דף ט"ז ע"ב]

הלכה ד משנה שלא תטמא את העזרה אם יש לה זכות תולה לה יש זכות תולה לה שנה אחת ויש זכות תולה לה ב' שנים ויש זכות תולה לה ג' שנים מיכן אמר בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו תורה שאם תשתה תדע שהזכות תולה לה ר' אליעזר אומר המלמד את בתו תורה מלמדה תפלות רבי יהושע אומר רוצה אשה בקב ותפלות מתשעת קבין ופרישות הוא היה אומר חסיד שוטף רשע ערום אשה פרושה ומכת פירושים הרי אילו מכלי עולם:

גמרא ולא כן סברנן מימר כולהו ולא מקצתן. כאינש דאמר לא אספיק פלן למישתי עד דאיתחלהל. יש זכות תולה שנה אחת יש זכות תולה שתי שנים. יש זכות תולה שלש שנים. יש זכות תולה שנה אחת מנבוכדנצר (דנייאל ד) לקצת ירחין תרי עשר. יש זכות תולה שתי שנים מאמנון (שמואל ב יג) ויהי לשנתים ימים. יש זכות שתולה לשלש שנים מאהאב (מלכים א כב) וישבו שלש שנים אין מלחמה בין ארם ובין ישראל. אמר רבי יוסי נאמר כל אותן שנים עשר חדש היה עסוק במצות. וכל אותן שתי שנים היה עסוק בתורה. ויידא אמרה דא וישבו שלש שנים אין מלחמה בין ארם ובין ישראל. מנחת זכרון כלל. מזכרת עון פרט. כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט. אם אומר את כן לא נמצאת מידת הדין מקופחת. מה אם מידת הפורענות מעוטה הרי היא מזכרת. מידת הטוב מרובה על אחת כמה וכמה. אלא מנחת זכרון יש לה זכות. מזכרת עון אין לה זכות. תני רבי טרפון אומר כל הזכרונות שנאמרו בתורה לטובה הוין מזו שהוא של פורענות. אמר לו רבי עקיבה אלו נאמר מזכרת עון ושתיק הייתי אומר כדבריך הא אינו אומר מנחת זכרון אלא לטובה. תני ר' יודה אומר בשם רבי לעזר בן מתיה הרי הוא אומר (במדבר ה) ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא וכי אין לנו יודעין שאם לא נטמאה האשה שהיא טהורה. ומה תלמוד לומר וטהורה היא אלא סוף המקום פורע בה תחת ניוולה שאם היתה עקרה נפקדת. יולדת בצער יולדת בריוה. כאורים יולדת נאים שחורים יולדת לבנים קצרים יולדת ארוכים. נקיבות יולדת זכרים אחד יולדת שנים. אמר לו רבי שמעון בן לקיש אם כן ילכו כל הנשים ויתקלקלו בשביל שיפקדו. ולית לר' שמעון ונקתה ונזרעה זרע. אית ליה זרע כשר לא זרע פסול. ובן עזאי דלא כרבי לעזר בן עזריה. דתני מעשה בר' יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר חסמא שהיו מהלכין מיבנה ללוד

[דף ט"ז ע"א]

והקבילו את ר' יהושע בבקיעין אמר להן מה חידוש היה לכם בבית המדרש היום ואמרו לו הכל תלמידיך ומימך אנו שותים אמר להן אפי' כן אי אפשר לבית המדרש שלא יהא בו דבר חדש בכל

מִסְכַּת טְבוּל יוֹם פָּרָק שְׁנִי

א. עֶסֶה שְׁקָרָאָה שֵׁם חִלְתָּהּ בְּצַפּוֹנָהּ, וְכֵן קִשּׁוּת שְׁקָרָא שֵׁם תְּרוּמָה בְּצַפּוֹנָהּ - הָרִי זֶה חִבּוּר. נִטְלָה חִלְתָּהּ מִתּוֹכָהּ וְאַחַר כֵּךְ חִזְרָה לְתוֹכָהּ - הָרִי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. הַמִּקְפָּה וְהַחֲמִיטָה שֶׁל חֲלִין, וְהַשְּׂמֵן שֶׁל תְּרוּמָה צָף עַל גְּבִיחֵן, נִגַּע טְבוּל יוֹם בְּשֵׂמֶן - לֹא פִסַּל אֲלֵא הַשְּׂמֵן. וְכֵן הַשְּׂמֵן שֶׁהוּא צָף עַל גְּבִי הַיֵּין. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אָמַר: בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים אֵינוֹ חִבּוּר. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: חִבּוּר. טְבוּל יוֹם שֶׁהִיא תוֹרֵם אֶת הַבּוּר, וְנִפְלָה הֵימָנוּ חֲבִית שֶׁל תְּרוּמָה וְשִׁעֲוָה בְּבוּר (שֶׁל יֵין), מִן הַשְּׂפָה וּלְפָנִים - חִבּוּר. מִן הַשְּׂפָה וְלַחוּץ - אֵינוֹ חִבּוּר. וְאִם הִיא פְּטוּס, אֶפְלוּ יֵשׁ בּוֹ מֵאָה כוֹר - כְּלוּ חִבּוּר.

ב. חֲבִית שְׁנֻקְבָה בֵּין מְשׁוּלִיָּהּ בֵּין מִצְדִּיקָהּ, וְנִגַּע בָּהּ טְבוּל יוֹם - טְמֵאָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: מִפִּיָּהּ וּמְשׁוּלִיָּהּ - חִבּוּר. מִפִּיָּהּ - מִפְּנֵי שֶׁהִמְשִׁקָה מְשׁוּף לְתוֹךְ יָדוֹ. וּמְשׁוּלִיָּהּ מִפְּנֵי שֶׁהִמְשִׁקָה גְרוּר עַל גְּבִי יָדוֹ. אֲבָל מִן הַצְּדָדִין - יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה. בְּעִבּוּעֵי שֶׁבְּחִבֵּית שְׁנֻקְבָה וּמְכוּן מִבְּפָנִים לְבַחוּץ; רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בְּכֻלָּן, מִן הַצְּדָדִין - יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה. מַעֲשֵׂה שְׂבִיעֵבַע יֵין בְּעֶרֶב, וּכְאוּ וְשָׂאֲלוּ אֶת רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר: יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה.

ג. אֲכַל שְׁנַפְרֵס וּמַעוֹרָה בְּמִקְצַת, אִם יֵשׁ לוֹ יָד - אוֹחֲזִין אוֹתוֹ בְּיָד. עֲלֶה - אוֹחֲזִין אוֹתוֹ בְּעֵלָה. יֵשׁ לוֹ זֶה וְזֶה - אוֹחֲזֵי בְּאִיזוֹ מֵהֶן שִׁירְצָה, אֵין לוֹ לֹא זֶה וְלֹא זֶה; רַבִּי מֵאִיר אָמַר: בְּגֹדוֹל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בְּקִטּוֹן. רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר: בְּשֵׁהוּר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: בְּטָמֵא. בְּמָה דְּבָרִים אָמורים? בְּטְבוּל יוֹם, אֲבָל בְּשֵׂאֵר כָּל הַטְּמֵאוֹת - הָרִי זֶה חִבּוּר. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: אֶחָד טְבוּל יוֹם וְאֶחָד כָּל הַטְּמֵאוֹת, שְׁנִמְשָׁךְ עִמּוֹ - חִבּוּר. וְשֵׂאֲנוּ נִמְשָׁךְ עִמּוֹ - אֵינוֹ חִבּוּר.

ד. עֶסֶה שְׁנַדְמַעָה אוֹ שְׁנַתְחַמְצָה בְּשֵׂאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה - נִתְחַיְבַת בַּחֲלָה, וְאֵינָה נִפְסַלֶּת בְּטְבוּל יוֹם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמְרִים: אֵין חֲיִבַת בַּחֲלָה וְנִפְסַלֶּת בְּטְבוּל יוֹם. אָמַר רַבִּי מְנַחֵם בַּר יוֹסִי: אָמַרְתִּי לְפָנֵי אָבָא, אֵי אַתָּה מוֹדֶה בְּמִקְפָּה וּבְחֲמִיטָה שֶׁל חֲלִין, וְהַשּׂוּם וְהַשְּׂמֵן שֶׁל תְּרוּמָה צָף עַל גְּבִיחֵן, שְׂאֵם נִגַּע טְבוּל יוֹם בְּמִקְצָתוֹ - לֹא פִסַּל אֲלֵא מְקוּם מִגְעוֹ בְּלִבָּד. אָמַר לִי: זֶה מִן אֶחָד וְזֶה שְׁנֵי מִיָּנִין.

ה. יָרַק שֶׁל תְּרוּמָה וּכְבִיעָה טְרוּפָה נְתוּנָה עַל גְּבִיו, וְנִגַּע טְבוּל יוֹם בְּכִיעָה, כָּל הַסֹּדֵר הָעֲלִיּוֹן - חִבּוּר; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׂמַעוֹן. רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: אֵינוֹ חִבּוּר, אֲלֵא הַקֶּלַח שֶׁכָּנְגַד יָדוֹ. עַל זֶה הָעֵיד רַבִּי יִשְׁמַעֵאל לְפָנֵי חֻכְמִים בְּפָרֶם בִּיבְנָה, שְׂאֲנוּ חִבּוּר אֲלֵא הַקֶּלַח שֶׁכָּנְגַד יָדוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: לֹא עַל זֶה הָעֵיד, אֲלֵא עַל הָעֲשׂוּי כְּמוֹ כּוּבַע שְׂאֲנוּ חִבּוּר.

ו. חוּט שֶׁל בִּיעָה שְׁקָרַם עַל דְּפָנָה שֶׁל לֶפֶס, וְנִגַּע בָּהּ טְבוּל יוֹם, מִן הַשְּׂפָה וּלְפָנִים - חִבּוּר, מִן הַשְּׂפָה וְלַחוּץ - אֵינוֹ חִבּוּר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אִף מִן הַשְּׂפָה וּלְפָנִים, כָּל שְׁנֻקְלָף עִמּוֹ - חִבּוּר, וְכָל שְׂאֲנוּ נִקְלָף עִמּוֹ - אֵינוֹ חִבּוּר. בִּיעִים שְׁנֻקְפָן לְתוֹךְ הַקְּעֵרָה - אֵינָה חִבּוּר. הַתְּחִיל לְטָרְפֵן - אֵינוֹ חִבּוּר. טָרְפֵן בְּמִשְׁקִים - הָרִי הוּא חִבּוּר. בִּיעִים שְׁנֻקְפָן בְּטוּפַח - אֵינֶם חִבּוּר. הַתְּחִיל לְטָרְפֵן - אֵינֶם חִבּוּר. טָרְפֵן בְּמִשְׁקִין - חִבּוּר. טָרְפֵן בְּמֵי עֲצָמִן - לֹא הִכְשֵׁרוּ, הָרִי הֵן כְּעִגּוּלֵי דְבִלָּה. עִגּוּלֵי דְבִלָּה שְׁנִפְלוּ מִשְׁקִין עַל מִקְצָתָן - הָרִי זֶה קוֹצֵה הֵימָנוּ עֲבִי שֶׁלֹּשׁ אֲצִבְעוֹת עַל רֹחַב מְלֵא קְצִיעָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ נוֹטֵל (הֵימָנוּ) אֲלֵא מְקוּם מִשְׁקָה בְּלִבָּד. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּדְבִלָּה שְׂמָנָה שְׁלֵא גְרָסָה, וְדְבָרֵי חֻכְמִים בְּדְבִלָּה שְׂמָנָה שְׁגָרְסָה.

ז. מִשְׁקָה טְבוּל יוֹם - כְּשֵׁהוּר; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: בְּטָמֵא. הָאִשָּׁה שֶׁהִיא טְבוּלֶת יוֹם - לְשָׂה לָּהּ עֶסֶה וְקוֹצֵה הֵימָנָה חֲלָה, וּמִפְרַשֶׁת חִלְתָּהּ וּמִנְחַתָּהּ בְּכַפִּישָׁה אוֹ בְּאַנְחוּתָא, וּמִקְפַּת וְקוֹרָא לָּהּ שֵׁם, מִפְּנֵי שֶׁהִיא שְׁלִישִׁי, וְהַשְּׁלִישִׁי טְהוּר

בְּחֵלֶיךָ, וְעַל כֵּלָּךְ אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דְּבַר חֲדָשׁ שֶׁחֲדָשׁוּ סוֹפְרִים וְאֵין לִי מֵה אֲשִׁיב.

ח. הַתּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר וְנִתְּנָה בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא תִתְּגַלְּגַל וְתִגְיַע לְבוֹר, וְחֹזֵר וְנִתְּנָה בְּמָקוֹם שֶׁתִּתְּגַלְּגַל וְתִגְיַע לְבוֹר, וְנִשְׁפָּכָה - הָרִי זֶה שָׁלֵם. הָיָה תּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר וְנִסְדָּקָה, חֲבִית אוֹ נִשְׁפָּכָה, אִם יָרַד הַיַּמָּנָה כְּדֵי דְמוּעַ - אֵינוֹ שָׁלֵם, וְאִם לֹא - הָרִי זֶה שָׁלֵם. הָיָה תּוֹרֵם אֶרְבַּע חֲמֵשׁ חֲבִיּוֹת כְּאֶחָת, אֶף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָרַד מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּדֵי דְמוּעַ - אֵינוֹ שָׁלֵם, אִם הָיָה תּוֹרֵם זֶה אַחֵר זֶה - הָרִי הוּא שָׁלֵם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְּנָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּכֵלָּךְ, אִם הָיָה הַדְּיוֹט וְלֹא הִתְּנָה - תְּנָאֵי בֵּית דִּין הוּא. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּתֵרוּמַת רֵאשִׁית יֵינן וְשֵׁל שָׁמֶן, שְׂאִין תְּרוּמַת רֵאשִׁית נִטְלָת אֲלֵא מִן הַמֶּקֶף, אֲבָל בְּתֵרוּמַת מַעֲשֵׂר וְשֶׁאֵר כָּל הַפְּרוֹת - הָרִי זֶה שָׁלֵם. הָיָה תּוֹרֵם תְּרוּמָה וְתֵרוּמַת מַעֲשֵׂר כְּאֶחָד, אֶף תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר אֵינוֹ שָׁלֵם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּכֵלָּךְ אִם הָיָה הַדְּיוֹט וְלֹא הִתְּנָה, תְּנָאֵי בֵּית דִּין הוּא.

מִסְכַּת יְדִים פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. מִי רְבִיעִית - נוֹתֵינן לְאֶחָד אֲבָל לֹא לְשֵׁנִים. מִחֲצִי לּוֹג - לְשֵׁלֶשֶׁת אֲבָל לֹא לְאַרְבָּעָה. וּמְלוֹג - לְחֲמִשָּׁה אֲבָל לֹא לְעֶשְׂרֵה וְלֹא לְמֵאָה. מוֹסִיפִים עַל הָרֵאשׁוֹנִים וְאֵין מוֹסִיפִים עַל הַשֵּׁנִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִי רְבִיעִית נוֹתֵינן לְאֶחָד אֶף לְשֵׁנִים. וּמִחֲצִי לּוֹג - לְשֵׁלֶשֶׁת אֶף לְאַרְבָּעָה. מְלוֹג - לְחֲמִשָּׁה, אֶף לְעֶשְׂרֵה וְאֶף לְמֵאָה. מוֹסִיפִין עַל הַשֵּׁנִים וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הָרֵאשׁוֹנִים. כִּיצַד? נִטַּל אֶת הָרֵאשׁוֹנִים וְשִׁפְשֵׁף וְחֹזֵר וְנִטַּל אֶת הַשֵּׁנִים, וְאֵין בְּהֵן כְּדֵי שִׁיגִיעַ לְפָרֶק - הָרִי זֶה מוֹסִיף עֲלֵיהֶן. אֶחָד הַנוֹטֵל בִּידוֹ אֶחָת, וְאֶחָד הַנוֹטֵל בְּשְׁתֵּי יְדָיו, וְאֶחָד יָדוֹ שֶׁל גְּדוּל, וְאֶחָד יָדוֹ שֶׁל קָטָן - צָרִיךְ לְטוֹל מִי רְבִיעִית. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁתֵּי יְדָיו שֶׁל שֵׁנִים - נְדוּן כְּשֵׁנֵי אֲנָשִׁים. כִּיצַד? שֵׁנִים שֶׁנִּטְלוּ לְשְׁתֵּי יְדֵיהֶן מִן רְבִיעִית, לֹא יִחֹזֵר הָרֵאשׁוֹן וְיִטַּל יְדָיו מִשְׁרֵי רְבִיעִית:

ב. הַנוֹטֵל יְדָיו מִשְׁטִיפָה אֶחָת - צָרִיךְ לְטוֹל מְרַבִּיעִית; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לְשְׁתֵּי יְדָיו צָרִיךְ לְטוֹל מְרַבִּיעִית. מִדּוֹ אֶחָת, אֲפֹלוֹ נוֹטֵל מִשְׁרֵי רְבִיעִית - כְּשֹׁר. וְצָרִיךְ לְשִׁפְשֵׁף אֶת יְדָיו. שִׁפְשֵׁפָה בְּחֻבְרָתָהּ - טְמֵאָה. בְּרֵאשׁ אוֹ בְּכַתֵּל - טְהוּרָה. חֹזֵר וְנִגַּע בְּהֵן - טְמֵאָה. כָּל הַחוֹצְצִין בְּגוֹף, חוֹצְצִין בְּיָדִים, וּבְקַדוּשַׁת יְדִים וְרִגְלִים בְּמִקְדָּשׁ. הַנוֹטֵל יְדָיו, צָרִיךְ לְטוֹל מִי רְבִיעִית. וְקַדוּשַׁת יְדִים וְרִגְלִים בְּמִקְדָּשׁ, אֵין לָהּ שְׁעוֹר:

ג. מְגוּפָה שֶׁהִתְקִינָה לְכָלִי, נוֹטֵלִין מִמֶּנּוּ לְיָדִים. הַחֲמַת וְהַכְּפִישָׁה, אֶף עַל פִּי שִׁפְחוּתֵינן - נוֹטֵלִין מֵהֶן לְיָדִים. הַשֶּׁק וְהַקֶּפֶה, אֶף שִׁמְקָבִלִין - אֵין נוֹטֵלִין בְּהֵן אֶת הַיְדִים. הַשְּׂדֵה וְהַתְּבָה וְהַמְּגַדֵּל, בְּזִמְנֵן שְׂאִין עֲשׂוּיִן לְאֵהֲלִין - נוֹטֵלִין מֵהֶם לְיָדִים. וּבְזִמְנֵן שֶׁהֵן עֲשׂוּיִם לְאֵהֲלִים - אֵין נוֹטֵלִין מֵהֶן לְיָדִים:

ד. אֵין הַכֹּהֲנִים מְקַדְּשִׁין בְּמִקְדָּשׁ אֲלֵא בְּכָלִי, וְאֵין מְשַׁקִּין אֶת הַסּוֹטוֹת אֲלֵא בְּכָלִי, וְאֵין מְטַהֲרִין אֶת הַמְּצַרְעִים אֲלֵא בְּכָלִי. שׂוֹלֵי כָלִי עֵץ כָּלִי עֵצִים זְכוּכִית - אֵין נוֹטֵלִין מֵהֶן לְיָדִים. קֶרֶקֶסֶן, שֶׁפֶן, וְעֶשְׂאָן כָּלִים - נוֹטֵלִין מֵהֶם לְיָדִים אִם יֵשׁ לָהֶם קְבֵלַת רְבִיעִית. שְׂבָרִי כָלִי חֲרָס שֵׁישׁ בְּהֵן כְּדֵי קְבֵלַת רְבִיעִית - נוֹטֵלִין מֵהֶן לְיָדִים:

ה. הַחוֹקֵק בְּאֵמַת הַמַּיִם וְעֹשֶׂה בָּהּ בֵּית קְבֵלָה, אֶף עַל פִּי שֶׁתְּלַשׁוּהָ מִיַּם וְחֻבְרוּהָ - אֵין מְמַלְאִין בָּהּ, וְאֵין מְקַדְּשִׁין בָּהּ, וְאֵין מְזִין הַיַּמָּנָה, וְאֵינָה צָרִיכָה צְמִיד פְּתִיל, וְאֵינָה פּוֹסְלַת אֶת הַמְּקוּרָה. חֲשָׁב עֲלֶיהָ אַחֵר תְּלִישְׁתָּהּ אוֹ שֶׁתְּלַשׁוּהָ וְחֻבְרָה - מְמַלְאִין בָּהּ וּמְקַדְּשִׁין בָּהּ, וּמְזִין מִיַּם הַיַּמָּנָה, וְצָרִיכָה צְמִיד פְּתִיל, וּפּוֹסְלַת אֶת הַמְּקוּרָה:

ו. הַמַּיִם שֶׁנִּפְסְלוּ מִשְׁתִּית הַבְּהֵמָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּקֶרֶקַע מְטַבִּילִים וְאֵין נוֹטֵלִין מֵהֶן אֶת הַיְדִים. הַמַּיִם שֶׁהִנְחַתוּם מְטַבִּיל בְּהֵן גְּלוֹסְקָאוֹת, אֶף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנוּ מֵרֵאשִׁיתָן - פְּסוּלִים. וְכִשְׁהוּא נוֹטֵל וְנוֹתְנָהּ עַל גְּבִי כְּפָרוֹ, אִם נִשְׁתַּנוּ מֵרֵאשִׁיתָן - פְּסוּלִים, וְאִם לֹא - כְּשָׂרִים. מִיַּם

שְׁלַפְנֵי הַנְּפֹחַ, אַף עַל פִּי שְׂלֵא נִשְׁתַּנּוּ מֵרֵאִיהֶן - אֵין נוֹטְלִין מִהֶן לְיָדִים. מִפְּנֵי שְׁבִידוּעַ שְׁנַעְשֶׁתָּהּ מִהֶן מְלֹאכָה. מִיִּם שְׁלַפְנֵי הַסָּפֶר, אִם נִשְׁתַּנּוּ מֵרֵאִיהֶן - פְּסוּלִין, וְאִם לֹאוּ - כְּשָׂרִין.

ז. הַכַּל כְּשָׂרִים לְתַן לְיָדִים, אֶפְלוּ טָמֵא מֵת, אֶפְלוּ בּוֹעַל נָדָה. כָּל שְׂאֵינוּ מֵטַמֵּא אֶת הַמַּיִם בְּמֵשָׂא - כְּשֶׁר לְתַן לְיָדִים. הַנּוֹתֵן לְיָדִים, הַנוֹטֵל הִיָּה מִתְּכַוֵּן, וְהַנּוֹתֵן אֵין מִתְּכַוֵּן. הַנּוֹתֵן מִתְּכַוֵּן, וְהַנוֹטֵל אֵין מִתְּכַוֵּן - יָדִיו טְהוֹרוֹת. וְרַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: יָדִיו טְמֵאוֹת:

ח. הַפְּקִיעוּ אֶת הַמוֹלֵד וְנִטְל הֵימְנוּ לְיָדִים, אוֹ שְׁנִטְל מִן הַסִּילוֹן שְׂיֵשׁ בּוֹ כְּדֵי קְבַלְתָּ רְבִיעִית - יָדִיו טְהוֹרוֹת. וּמִדָּה רַבִּי יוֹסִי: שְׂאִם הַנִּיחַ חֲבִית בֵּין בְּרַכְיוֹ אוֹ בֵּין אֶצְלֵיו וְנִטְל - שְׂדִידוֹ טְהוֹרוֹת:

ט. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי כּוֹסוֹת, בְּאַחַת נַעֲשֶׂתָהּ בּוֹ מְלֹאכָה, וּבְאַחַת לֹא נַעֲשֶׂתָהּ בּוֹ מְלֹאכָה. נִטְל מֵאַחַד מֵהֶן לְשִׁתֵּי יָדָיו, וְעָשָׂה טְהוֹרוֹת - טְהוֹרוֹת. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: תְּלוּיּוֹת. מִן הַשְּׁנַיִם וְעָשָׂה טְהוֹרוֹת - טְהוֹרוֹת. מִן הַרְּאֵשׁוֹן וְלֹא עָשָׂה טְהוֹרוֹת, מִן הַשְּׁנַיִם וְעָשָׂה טְהוֹרוֹת - טְהוֹרוֹת. מִן הַרְּאֵשׁוֹן וְעָשָׂה טְהוֹרוֹת, מִן הַשְּׁנַיִם וְעָשָׂה טְהוֹרוֹת - אֵלוֹ וְאֵלוֹ מִנְחוֹת, אֵלוֹ וְאֵלוֹ תְּלוּיּוֹת: הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי כּוֹסוֹת, אַחַד טָמֵא וְאַחַד טְהוֹר, וְנִטְל מֵאַחַד מֵהֶן לְשִׁתֵּי יָדָיו וְעָשָׂה טְהוֹרוֹת - טְהוֹרוֹת. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: תְּלוּיּוֹת. מִן הַרְּאֵשׁוֹן וְלֹא עָשָׂה טְהוֹרוֹת, מִן הַשְּׁנַיִם וְעָשָׂה טְהוֹרוֹת - טְהוֹרוֹת. מִן הַרְּאֵשׁוֹן וְעָשָׂה, מִן הַשְּׁנַיִם וְעָשָׂה - אֵלוֹ וְאֵלוֹ מִנְחוֹת, הָרִי אֵלוֹ מְוָכִיחוֹת. נֶאֱכָלוֹת רֵאשׁוֹנוֹת, אוֹ שְׁנַטְמָאוּ, אוֹ שְׁנַאֲבָדוּ, מִשְׁנַעֲשׂוּ שְׁנִיּוֹת, שְׁנִיּוֹת - תְּלוּיּוֹת. נִטְל יָדוֹ אַחַת וְעָשָׂה טְהוֹרוֹת, שְׁנִיָּה וְעָשָׂה - אֵלוֹ וְאֵלוֹ מִנְחוֹת, הָרִי אֵלוֹ תְּלוּיּוֹת. הָיוּ יָדָיו אַחַת טְהוֹרָה וְאַחַת טְמֵאָה, וּלְפָנָיו שְׁתֵּי כּוֹסוֹת, אַחַד טָמֵא וְאַחַד טְהוֹר, וְנִטְל מֵאַחַד מֵהֶן לְשִׁתֵּי יָדָיו אוֹ לְיָד אַחַת, וְעָשָׂה טְהוֹרוֹת - טְהוֹרוֹת. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: הַטְּמֵאָה - בְּטְמֵאָתָּה. הָיוּ יָדָיו אַחַת טְמֵאָה

וְאַחַת טְהוֹרָה, וּלְפָנָיו שְׁתֵּי כְּכָרִים אַחַד טָמֵא וְאַחַד טְהוֹר, וְנִגְעוּ שְׁתֵּי יָדָיו בְּכֶכֶר אַחַד, בֵּין כְּבַת אַחַת בֵּין כְּבֵה אַחַר זֶה, אוֹ שְׁנַגְעָה יָדוֹ אַחַת בְּשֵׁנֵי כְּכָרִים זֶה אַחַר זֶה, הַיָּדִים וְהַכְּכָרִים - תְּלוּיּוֹת. נִגְעָה יָדוֹ אַחַת בְּשֵׁנֵי כְּכָרִים כְּאַחַת, הַיָּדִים - כְּמוֹת שְׁהָיוּ, וְהַכְּכָרִים - יִשְׂרָפוּ:

מְסַכַּת יָדִים פֶּרֶק שְׁנַיִ

א. הַכְּהָנִים מְקַדְּשִׁים בְּמִקְדָּשׁ בְּיָדִים עַד הַפֶּרֶק, וּבְרַגְלָא עַד הַסּוֹכֵב. הַנוֹטֵל יָדָיו, לֹא יֹאמֵר: הוֹאִיל וְהָרֵאשׁוֹנִים טְמֵאִים הֵרַגְנִי נוֹטֵל בְּטְמֵאִים. וְאִם עָשָׂה כֵּן - יָדָיו טְמֵאוֹת. הַנוֹטֵל אֶת יָדָיו - צָרִיךְ לְנַגְּבֵם. הַמְטַבִּיל אֶת יָדָיו - אֵינוֹ צָרִיךְ לְנַגְּבֵם. הַנוֹטֵל אֶת יָדָיו - צָרִיךְ לְהַגְבִּיָּה אֶת יָדָיו שְׂלֵא יֵצְאוּ הַמַּיִם חוּץ לְפֶרֶק וַיַּחֲזְרוּ וַיְטַמְּאוּ אֶת יָדָיו, אֲבָל הַמְטַבִּיל יָדָיו - אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַגְבִּיָּה אֶת יָדָיו. הַנוֹטֵל אֶת יָדָיו, אִם נִתְכַוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְאִם לֹאוּ - טְמֵאוֹת. וְכֵן הַמְטַבִּיל אֶת יָדָיו, אִם נִתְכַוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְאִם לֹאוּ - יָדָיו טְמֵאוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: נִטְל אֶת הָרֵאשׁוֹנִים וְאַחַר כֵּךְ נִמְצָא עַל יָדָיו יִבְחוּשׁ וְכָל שְׁבִרְתּוֹ מִן הַמַּיִם - יָדָיו טְהוֹרוֹת. הַנוֹטֵל יָדָיו, אִם הִלְכוּ הַמַּיִם עַד הַפֶּרֶק - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְאִם לֹאוּ - יָדָיו טְמֵאוֹת. סֶפֶק הִלְכוּ סֶפֶק לֹא הִלְכוּ - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְרַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: יָדָיו טְמֵאוֹת.

ב. נִטְל אֶת הָרֵאשׁוֹנִים, זוֹ לְעִצְמָה זוֹ לְעִצְמָה וְזוֹ לְעִצְמָה, וְנִמְלַךְ וְנִטְל אֶת הַשְּׁנַיִם לְשִׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת - טְמֵאוֹ זוֹ אֶת זוֹ. נִטְל אֶת הָרֵאשׁוֹנִים לְשִׁתֵּי יָדָיו, וְנִמְלַךְ וְנִטְל אֶת הַשְּׁנַיִם זוֹ לְעִצְמָה וְזוֹ לְעִצְמָה, אִם נִתְכַוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת, וְאִם לֹאוּ - טְמֵאוֹת. נִטְל אֶת הָרֵאשׁוֹנִים לְשִׁתֵּי יָדָיו, וְנִטְמָא אַחַת מֵהֶן, הָרִי זֶה נוֹטֵל אֶת הַשְּׁנַיִם בְּשָׁנִים וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. נִטְל אֶת הָרֵאשׁוֹנִים חוּץ לְפֶרֶק, וְנִטְל אֶת הַשְּׁנַיִם עַל גְּבִיָּהֶן, וְנִפְל כְּכֹר תְּרוּמָה, מִן הַפֶּרֶק וּלְחוּץ - טְהוֹר. נִטְל אֶת הָרֵאשׁוֹנִים וְאֶת הַשְּׁנַיִם וַיֵּצְאוּ חוּץ לְפֶרֶק, וְנִפְל כְּכֹר תְּרוּמָה טְמֵא, וְהִדִּין נוֹתֵן שְׂיָהָא טְהוֹר, וּמָה אִם מִי גְּשָׁמִים

שְׂאִינָן מְטַהְרִים אֶת הַמַּיִם שֶׁעַל גְּבִי הַיָּד - מְטַהְרִין אֶת הַמַּיִם שֶׁעַל גְּבִי הָאָרֶץ. שְׂנִיִּים שֶׁמְטַהְרִין אֶת הַמַּיִם שֶׁעַל גְּבִי הַיָּד, דִּין הוּא שִׁטְהֵרוּ אֶת הַמַּיִם שֶׁעַל גְּבִי הָאָרֶץ.

ג. נוֹטְלִין אַרְבָּעָה או חֲמֵשֶׁה זֶה בְּצַד זֶה וְאִינָן חוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם אַרְבָּעָה דְּבָרִים: מִשּׁוּם שְׁנַטְמָאוּ, וּמִשּׁוּם שְׁלֹא נִטְלוּ מִן הַרְבִּיעִית, וּמִשּׁוּם שְׁנַעֲשֶׂתָה בָּהֶן מְלָאכָה, וּמִשּׁוּם שְׁלֹא נִטְלוּ מִן הַכְּלִי, אֲבָל הַנוֹטֵל וְהַנוֹתֵן לַחֲבֵרוֹ בַּחֲפְזוֹ - יְדִי טְמֵאוֹת, שְׁמֵא תַחֲלָה לֹא נִטַּל מִן הַכְּלִי. שְׂנִים שֶׁנִּטְלוּ שְׁתֵּי יְדֵיהֶן, זֶה שְׂמִינִית וְזֶה שְׂמִינִית, אֵף עַל פִּי שְׂמַתְעַרְבִין בַּקְלוּחַ - יְדֵיהֶן טְמֵאוֹת, שְׂמַתְחִלָּה לֹא נִטְלוּ מִן הַרְבִּיעִית.

ד. אִלוּ פּוֹסְלִין לְיָדַיִם: אֲכָל רֵאשׁוֹן, וְהַמְדָּף, וְהַמְשַׁקֵּן. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: הַנוֹגֵעַ בְּרִצּוּעָה - טְהוֹר, עַד שִׁיִּגַע בְּקִצִּיצָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: הַנוֹגֵעַ בְּקִצִּיצָה - טְהוֹר עַד שִׁיִּגַע בַּמְזוּזָה. סִפֵּר שְׁבָלָה, אִם יִכּוֹל לְלַקֵּט הַיַּמְנוֹ שְׂמוֹנִים וְחֲמֵשֶׁה אוֹתִיּוֹת כְּפָרֶשֶׁת יוֹיָה בְּנִסְעַ הָאָרוֹן - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם. מְגִלָּה שְׁכַתוֹב בָּהּ שְׂמוֹנִים וְחֲמֵשֶׁה אוֹתִיּוֹת כְּפָרֶשֶׁת יוֹיָה בְּנִסְעַ הָאָרוֹן - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם. חֲבֵר בָּהּ יְרֵיעוֹת אַחֲרוֹת - הִיא מְטַמֵּאָה אֶת הַיָּדַיִם, וְהַשָּׂאֵר אֵינָה מְטַמֵּאָה אֶת הַיָּדַיִם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַגְּלִיזִין שֶׁבִּסְפָר אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי הַקֶּף כָּלֶן - מְטַמֵּאִין אֶת הַיָּדַיִם. הַכוֹתֵב הַלֵּל וְשָׁמַע לְתִינוּק לְהַתְלַמֵּד בּוֹ, אֵף עַל פִּי שְׂאִינוּ רִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם.

ה. הַמְשִׁיחוֹת וְהַרְצוּעוֹת שֶׁתָּפְרָן בַּסֵּפֶר, אֵף עַל פִּי שְׂאִינוּ רִשְׁאֵי לְקַיֵּן - מְטַמֵּאוֹת אֶת הַיָּדַיִם. תֵּיק הַסֵּפְרִים, וּמִטְפָּחוֹת, וְתִבָּה שֶׁל סֵפֶר, בְּזִמְנָן שֶׁהֵן טְהוֹרוֹת - מְטַמֵּאוֹת אֶת הַיָּדַיִם. הַבְּרָכוֹת וְהַקְּמַעוֹת אֵף עַל פִּי שִׁישׁ בָּהֶן מְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, וּמַעֲנִינּוֹת הַרְבֵּה שְׂבִתוֹרָה - אִינָן מְטַמֵּאוֹת אֶת הַיָּדַיִם. הַגְּלִיזִינִים וְסִפְרֵי הַמִּינִין - אִינָן מְטַמֵּאוֹת הַיָּדַיִם. סִפְרֵי בֶן סִירָא וְכָל הַסֵּפְרִים שֶׁנִּכְתְּבוּ מִכָּאן וְאֵילָךְ - אִינָן מְטַמֵּאִין אֶת הַיָּדַיִם.

ו. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסִּיאַ אוֹמֵר: שִׁיר הַשִּׁירִים מְטַמֵּאָה אֶת הַיָּדַיִם, מִפְּנֵי שְׁנֵאמָרָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְקֵהֶלֶת אֵינָה מְטַמֵּאָה אֶת הַיָּדַיִם, שְׂאִינָה אֲלֵא מִחֲכֻמָּתוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה. אָמְרוּ לוֹ: וְכִי לֹא כָתַב אֲלֵא זֹו בְּלִבְדּוֹ? הַרִי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים-א, ה, יב): "וַיְדַבֵּר שְׁלֵשֶׁת אֲלָפִים מְשָׁל", וְאוֹמֵר (מְשָׁלִי ל, ו): "אֵל תּוֹסֶף עַל דְּבָרָיו".

ז. עֲמוּן וּמוֹאֵב - מַעֲשָׂרִין מַעֲשֵׂר עֲנִי בְּשַׁבְּעִית, וְכָל הָאֲרָצוֹת - כְּשָׂאֵר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, אִם מַעֲשֵׂר עֲנִי - מַעֲשֵׂר עֲנִי, וְאִם מַעֲשֵׂר שְׁנֵי - מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן דֹּרְמַסְקִית: אֲנִי הֵייתִי עִם זְקֵנִים הָרֵאשׁוֹנִים כְּשָׁבָאוּ מִיִּבְנֵה לְלוֹד, וּמִצָּאתִי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בַּחֲנוּת שֶׁל נַחְתוּמִין בְּלוֹד, אָמַר לִי: מַה חֲדוּשׁ הָיָה לָכֶם בְּבֵית הַמְדָּרֶשׁ הַיּוֹם? אָמַרְתִּי לוֹ: תַּלְמִידֶיךָ אָנוּ, וּמִימֶיךָ אָנוּ שׁוֹתִין. אָמַר לִי: אִי אֶפְשָׁר לְבֵית הַמְדָּרֶשׁ בְּלֹא חֲדוּשׁ, אָמַרְתִּי לוֹ אֶת הַהֲלָכוֹת וְאֶת הַתְּשׁוּבוֹת וְאֶת הַמִּנְיָן, וּכְשֶׁהִגַּעְתִּי לְזֶה זָלְגוּ עֵינָי דְּמַעוֹת, אָמַר (תְּהִלִּים כה, יד): "סוֹד ה' לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם", וְאוֹמֵר (עֲמוֹס ג, ז): "כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דְּבַר כִּי אִם גְּלָה סוֹדוֹ אֶל עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים". צֵא אָמַר לָהֶן: אֵל תַּחֲשׂוּ לְמִנְיָנְכֶם, כִּךְ מְקַבְּלִי מִרְבֵּן יוֹחֲנָן בֶּן זְכַאי, שֶׁקָּבַל מִן הַזּוֹגוֹת, וְהַזּוֹגוֹת מִן הַנְּבִיאִים, וְהַנְּבִיאִים מִמֶּשֶׁה, הֲלָכָה לְמֶשֶׁה מִסִּינַי, שְׁעֲמוּן וּמוֹאֵב מַעֲשָׂרִין מַעֲשֵׂר עֲנִי בְּשַׁבְּעִית.

ח. בּוֹ בְּיוֹם עֲמַד יְהוּדָה גֵּר עֲמוּנִי לְפָנֵיהֶם בְּבֵית הַמְדָּרֶשׁ, אָמַר לָהֶן: מַה אָנִי לְבוֹא בְּקֵהָ? אָמַר לוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: אֲסוּר אַתָּה! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וְכִי עֲמוּנִי וּמוֹאֲבִי בְּמִקְוֵי הֵן? כָּבֵר עָלָה סִנְחַרִּיב וְעַרְבָב אֶת כָּל הָאֲמוֹת, שְׁנֵאמַר (ישעיה י, יג): "וְאָסִיר גְּבוּלוֹת עַמִּים וְעַתִּידוֹתֵיהֶם שׁוֹשְׁתִי"?! אָמַר לוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: וְהֵלֵא כָּבֵר נֵאמַר (ירְמִיָּה מט, ו): "וְאֶחָרִי כֵן אֲשִׁיב אֶת שְׁבוֹת בְּנֵי עֲמוּן נְאוּם ה' כְּבָרָאשׁוֹנָה", וְכָבֵר שָׁבוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וְהֵלֵא כְּתִיב (עֲמוֹס ט, יד): "וְשִׁבְתִּי אֶת שְׁבוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל", וְעַדְנִין לֹא

שבו, מה הם לא שבו - אף הם לא שבו. אמר להן יהודה גר עמוני: מה אעשה אני? אמרו לו: כבר שמעת מפי זקן - הרי אתה מתר לבוא בקהל. אמר לו רבן גמליאל: אף מצרי כיוצא בהם. אמר לו רבי יהודה: למצרים נתן להם הכתוב קצבה, שנאמר (יחזקאל כט, יג): "מקץ ארבעים שנה אקבץ את מצרים מן העמים אשר נפצו שמה".

ט. אמר להן רבי יוחנן בן זכאי: כתבי הקדש - חבתם מטמאתן, שלא יעשה אותן שטיחים לבהמה. אמרו ביתוסים: קובלין עליכם פרושין, מה אם בת בני הבא מכח בני, שבא מכחו - הרי יורשתני, בתי הבאה מכחי, אינו דין שתירשני? אמרו להן: לא, אם אמתם בבת הבן שכן חולקין עם האחים, תאמרו בבת שאינה חולקת עם האחים? אומרים טובלי שחרית: קובלנו עליכם פרושים שאתם מזכירין את השם בשחרית בלא טבילה. אומרים פרושים: קובלנו עליכם טובלי שחרית, שאתם מזכירין את השם מן הגוף שיש בו טמאה.

מסכת עקצין פרק ראשון

א. העוקץ ענב - מטמא ומטמא ומצטרף. עלי שום ועלי בצלים והקפלוטות לחין - מטמאין ומטמאין ואין מצטרפים. שרשי השבת - מטמאין ומטמאין ומצטרפין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: הנוגע בעמוד - טמא. בסיב ובשער - טהור.

ב. רבי אליעזר אומר: הסיג של אשכול של רצפת - מצטרפין, מפני שהוא שומר את האכל. שרשי כל הנקצרים - לא מטמאין ולא מטמאין ולא מצטרפים. רבי יהודה אומר: מלעין של שבלים כל שהן - מצטרפין, מפני שהן נכססין. אגד את הקריכה, בין לפנים מפשעור בין יתר מפשעור - אינו טמא אלא כפשעור בלבד. והמקטף מלילות להכניסן לתוף ביתן - שעורן טפח. מכבדת של תמרה ששיר בהן תמרה אחת - טמאה. וכן היד חבור לה, והשרביטין - אינן חבור זה לזה.

ג. יד הפרכיל כל שהוא. יתרה טפח מכאן וטפח מכאן. יד מכבדת של תמרה שהיא יתרה מארבעה טפחים, וכן שאר כל הנקצרים - לא מטמאין, ולא מטמאין, ולא מצטרפין. רבי יוסי אומר: אם לקטן לתלותן בחפתו או על פתח חנותו - הרי אלו מטמאין. וכן היה רבי יוסי אומר: עקצי האגסים, והתפוחים, והאחרונים, שלקטן לתלותן על פתח חנותו - הרי אלו הן טמאין. וכן היה רבי יוסי אומר: שרשי חלפות התרדין - טמאין, מפני שהן נמכרין עמהן. וכן היה רבי יוסי אומר: עקץ דלעת - טמא, מפני שנשלק עמה. רבי שמעון אומר: עקץ מרחפות - טמא, מפני שנאכל עמה. ורבי אליעזר ברבי יוסי אומר: עקץ הקתרוס שלשה טפחים.

ד. תבואה שבססה בגרן - לא מטמאה, ולא מטמאה, ולא מצטרפת. ורבי יוסי אומר: מטמאה ומטמאה, מפני שהופכה בעתר. קלפה של שום שנפל משקין על אחד מהן, הוא טמא וחבור טהור, שאין חבור אדם חבור. אחרוג שנפרץ ותחבו בכוש או בקיסם - הרי זה אינו חבור, שאין חבורי אדם חבור. עסה שנלושה במי פרות - הרי זו טהורה, שאין לה שהוא מחבר את האוכלין אלא שבעה משקין בלבד. אמרו לו לרבי יוסי: לא יד ולא שומר היא, לא מטמאה, ולא מטמאה ולא מצטרפת עמהן. עקץ הרימון - טמא. רבי אליעזר אומר: הנוגע בעמוד - טמא. בשער ובמסרק - טהור.

מסכת עקצין פרק שני

א. רטב שנאכל חציו וחציו קיים, גרעין שהוא כנגד האכל - מצטרף. שלא כנגד האכל - אין מצטרף. ביבשה כנגד האכל - טמא. שלא כנגד האכל - טהור; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: ביבשה - הכל טהור. הרטב שנמרח חציו וחציו קיים, שכנגד האכל - מצטרף, שלא כנגד האכל - אין מצטרף. איזהו כנגד האכל? רבי אומר: עד חלל. חבילי אוזב, והסיאה, והקורנית,

אין מטמאין טמאת אוכלין. לקטן ויבשן - מטמאין טמאת אוכלין.

ד. אילן שנפשח ובו פרות - הרי הן כתלושין, יבש ובו פרות - הרי הן כמחברין. שנמוק חציה וחציה קים - הרי זה אינו חבור. נמוק האמצעי והצדדין קימין - אין הצדדין חבור זה לזה. רמון שנמוק חציו וחציו קים - הרי זה אינו חבור. נמוק האמצעי והצדדין קימין - אין הצדדין חבור זה לזה. התחיל לפרק באגוזין ולפקל בכצלים, אף על פי שיש לפניו מאה כור, התחיל באחד מהן - אינו חבור. היו שנים או שלשה והתחיל באחד מהן, זה שהתחיל בו אינו חבור, והשאר חבור. בן עזאי אומר: טהרו שלשתן.

ה. מלפפין שחתכו ונתנו על השלחן - חבור עד שיתחיל לפרק, התחיל לפרק - חתיכה וכל העולה עמה - חבור. והשאר - אינו חבור. פיקה המתחונה - חבור היא לעצמה, ואינה חבור לשאר החתיכות. היו שנים ושלש, והתחיל באחת מהן, זו שהתחיל בה אינו חבור, והשאר חבור. בן עזאי אומר: טהרו שלשתן. וחכמים אומרים: אפלו אמר חציו אני אוכל שחרית, וחציו אני אוכל בין הערבים - זו שהתחיל בה אינה חבור והשאר חבור. האגוזין והשקדים, אף על פי שריסס חבור, עד שיתחיל לפרק.

ו. ביצת טורמיטה אף על פי שריסס - חבור, עד שיגיע לקלף. ביצה שנתבשלה בקלפתה - בלה חבור. צמר שבראשי כבשים ושער שבזקן תישים, אף על פי שפשפשן באור - חבור, עד שיתחיל לתלש. כנפי חגבים וקשקשי דגים, אף על פי שהעביר סכין עליהן - חבור, עד שיתחיל לקלף.

ז. עציץ נקוב שנתנו על גבי שתי יתדות, אפלו גבוה מן הארץ אמה - אינו מכשיר את הזרעים. במה דברים אמורים? מלמטה, אבל מן הצד - הרי זה מכשיר את הזרעים. אם יש על גב הנקב עפר כל שהוא - אינו מכשיר את הזרעים.

כנגד האכל - מצטרף, שלא כנגד האכל - אין מצטרף. איזה כנגד האכל? רבי אליעזר אומר: עד חלל. עצם שיש עליו בשר. וכן מח שבראש, ושבקולית, כנגד האכל - מצטרף. שלא כנגד האכל - אין מצטרף, ואיזהו כנגד האכל? אם יש שם חלל - עד החלל. ואם אין שם חלל - אינו טמא אלא חסום העליון בלבד. רבי יהודה אומר: קולית שיש עליה כזית בשר - גורר את כלה לטמאה. וחכמים אומרים: אף על פי שאין עליה אלא כפול, גורר את כלה לטמאה. רבי ישמעאל אומר: רואין את הבשר שעליה, שאם ימתח ויש בו כדי להקיפו בחוט הערב - כנגדו מצטרף.

ב. העצמות, והגידין, הקרנים, והשלפים - מצטרפין לטמא טמאת אוכלין, אבל לא טמאת נבלות. אבל נעשין הן ידות לטמא טמאת נבלות. הרטב שנתנו על גבי חתיכות להקפותן, וכן גריסין שנתנו על גבי פרוסות ללותתן, הנוגע, בין ברטב, בין בחתיכות, בין במקפה, בין בגריסין - כלו חבור. התמרים והגרוגרות ששלקן ונעשו אום - הרי אלו חבור. רבי אומר: אם ללותתן - חבור, אם להוציא את מימיהן - אינן חבור. הרימון תפוחה - משערה כמו שהיא, ואם הוא חלל - צריך למעך, האגוז והשקד והתמרה המקשקשים - משערין כמות שהן.

ג. המחמד לבשל, כיון שקרצו - אינו חבור. לכבוש ולשלוק ולהניח על השלחן - חבור, עד שיתחיל לפרק. קליפי פולין וקלפי תורמוסין, זרקן - אין מטמאין טמאת אוכלין. פנסן לאוכלין - מטמאין טמאת אוכלין. קליפי מלפפין, אף על פי שאין בהן אוכלין - מטמאין טמאת אוכלין. גרעיני זיתים וגרעיני תמרים, אף על פי ששלקן לאוכלין - אינן מטמאין טמאת אוכלין. גרעיני חרובין אף על פי שכנסן לאוכלין - אין מטמאין טמאת אוכלין. שלקן לאוכלין - מטמאין טמאת אוכלין. החרצנין והזגין, אף על פי שכנסן למשקה - בטלה דעתו. ירקות שיקבשו באיביהן, כגון כרוב ודלעת -

מטמאין טמאת אוכלין. פגי האגסין, והקרוסטימלין, והפרישין, והעורדין, בעונתן למעשר - מטמאין טמאת אוכלין. פחות מכאן או ששלקן - מטמאין טמאת אוכלין. רבי נחמיה אומר: זיתים ובסר שסחטן עד שלא הגיע לעונת המעשרות - משקה היוצא מהן טהור, שאינו אלא שרף.

ה. לולבי הזרדין והחרובין עד שלא המתיקו - אין מטמאין טמאת אוכלין, משהמתיקו - מטמאין טמאת אוכלין. אבל הלוף והחרדל והתורמוסים ושאר כל הנכבשים, בין שהמתיקן בין עד שלא המתיקן - מטמאין טמאת אוכלין.

ו. קור נקח בכסף מעשר, ואינו מטמא טמאת אוכלין. כפניות נקחות בכסף מעשר, ומטמאין טמאת אוכלין. רבי יהודה אומר: בכלן. רבי יהודה אומר: קור הרי הוא כעץ לכל דבר, אלא שנקח בכסף מעשר. כפניות הרי הן כפרי לכל דבריהן, אלא שהן פטרות מן המעשר.

ז. ערלה, וכלאי הכרם, ושור הנסקל, ועגלה צרופה, וצפורי מצורע, ופטר חמור, ובשר בחלב - כלן הן מטמאין טמאת אוכלין. רבי שמעון אומר: כלן אין מטמאין טמאת אוכלין. ומודה רבי שמעון בבשר וחלב, שמטמא טמאת אוכלין. וכן היה רבי שמעון אומר: יש נותר שמטמא טמאת אוכלין. ויש נותר שאינו מטמא טמאת אוכלין, כיצד? לן לפני זריקת דמים - אין מטמא טמאת אוכלין. לן לאחר זריקת דמים - מטמא טמאת אוכלין. פגול מקדשי קדשים ומקדשים קלים - אינו מטמא טמאת אוכלין. כרשינין - מטמאין טמאת אוכלין; דברי רבי יהודה. ורבי שמעון אומר: אין מטמאין טמאת אוכלין. אמר לו רבי יהודה: יש לך דבר שהוא חייב במעשרות ואינו מטמא טמאת אוכלין? אמר לו רבי שמעון: יש לך דבר שאין מטמא טמאת אוכלין וחייב במעשרות? אמר לו רבי יהודה: אף אתה כפורת בהלכה.

ח. טבלא שיש לה לבזבזין והטה על צדה - מכשרת את הזרעים, היה משקה בעצין שאינו נקוב, ונפלו משקין על גבי הקשות ונטמאת. הגדילה ויצאת חוץ לעצין - טהורה.

מסכת עקצין פרק שלישי

א. דגים טהורין וחגבים טהורין בכל מקום, דגים טמאין וחגבים טמאין בכפרין - צריכים הכשר ואין צריכים מחשבה. חלב מתה בכל מקום - צריכה הכשר ואין צריכה מחשבה, מפני שהיא מגופה. חלב שחוטטה בכפרים - צריכה מחשבה והכשר. אמר רבי יהודה: בתחלה היה רבי עקיבא שונה לחלב שחוטטה בכפרים צריכה מחשבה ואין צריכה הכשר, מפני שהכשר בשחיטה. אמרתי לפניו: רבי! למדתני עלשין שלקטן לבהמה ואחר כך חשב עליהן לאדם, שאין צריכין הכשר שני, אם יש עליהן משקה טופח - הכשרו, חזר רבי עקיבא להיות שונה כדברי רבי יהודה.

ב. חלב בהמה טמאה - הרי זה טמא. חלב חיה, בין טמאה בין טהורה הרי היא כגופה. חלב נבלה וחלב וטרפה - טהור, שנגאמר (ויקרא ז, כד): "וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה". החותף כזית בשר מאבר מן החי ואחר כך חשב עליו - צריך הכשר. חשב עליו ואחר כך חתכו - אינו צריך הכשר.

ג. אמר רבי יוסי: מפני מה אמרו נבלת העור טהור אינה צריכה הכשר, מפני שהיא מטמאה טמאה חמורה, וכל המטמא טמאה חמורה - אינו צריך הכשר.

ד. ואלו הן, פריצי זיתים וענבים היוצאין מתחת הגפת ומתחת הזגין, חשב עליהן לאוכלין - אין מטמאין טמאת אוכלין, כנסן לאוכלין - מטמאין טמאת אוכלין. החרצנין והזגין, אף על פי שכנסן לאוכלין - בטלה דעתו. מודה רבי יוחנן בן נורי, בפגין ובסר ששלקן עד שלא באו לעונת המעשרות, שהן מטמאין טמאת אוכלין. פגי השיפות -

- אחת מעשרים וארבע לעונה. והרגע - אחת מעשרים וארבע בעת. רבי נתן אומר: שלש אשמורות בלילה, שנאמר (שופטים ז, ט): "ראש האשמורת התיכונה", אין תיכונה אלא שיש לפניה ולא אחריה:

ד. מאימתי קורין את שמע בשחרית? אחרים אומרים: כדי שיהא רואה חברו ברחוק ארבע אמות ומכירו. מצותה עם הנץ החמה, כדי שיהא סומך גאולה לתפלה, ונמצא מתפלל ביום. אמר רבי יהודה: פעם אחת הייתי מהלך אחר רבי עקיבא ואחר רבי אלעזר בן עזריה, הגיע זמן קריאת שמע, כמדמה אני שנתאשו מלקרות, אלא שעוסקין בצרכי צבור. קריתי ושנתי, ואחר כך התחילו הן, וכבר נראתה חמה על ראשי הקהלים:

ה. החתנים וכל העוסקין במצות - פטורין מקריאת שמע, ומן התפלה ומן התפילין, שנאמר: "בשבתך בביתך" - פרט לחתנים. "ובלכתך בדרך" - פרט לעוסקין במצות:

ו. מעשה ברבי ישמעאל וברבי אלעזר בן עזריה, שהיו שרוין במקום אחד, והיה רבי ישמעאל מטה ורבי אלעזר זקוף. והגיע זמן קריאת שמע, ונזקף רבי ישמעאל והטה רבי אלעזר. אמר לו רבי ישמעאל: "מה זה אלעזר?"! אמר לו: "ישמעאל אחי! אומרים לאחד: מפני מה זקנך מגדל? אמר להם: יהיה כנגד המשחיתים! אני שהייתי זקוף - הטיתי אתה שהיית מטה - זקפת?"! אמר לו: "אתה הטייתה - לקים כדברי בית שמאי, אני נזקפתי - לקים דברי בית הלל". דבר אחר: שלא יראו התלמידים יקבעו כדבריהם הלכה לדורות:

ז. למה אמרו אחת ארבה ואחת קצרה? מקום שאמרו להאריך - אינו רשאי לקצר, לקצר - אינו רשאי להאריך, לחתם - אינו רשאי שלא לחתם, שלא לחתם - אינו רשאי שלא לפתח בכרוף - אינו רשאי שלא לפתח בכרוף, שלא לפתח בכרוף - אינו

ת. תלתן, הכל מודין שהוא מטמא אוכלין. בוקי - אינו מטמא אוכלין. קור ששלק - מטמא אכלין. התמרים והגרוגרות שנתנן בקדרה לתבלין - מטמא אכלין. עד שיפסלו מלאכל אדם. רבי יהודה אומר: חגבים שנתנן בקדרה לתבלין - מטמאין אכלין עד שיפסלו מלאכל לאדם.

ט. אמר רבי יהודה: לא נחלקו רבי אלעזר וחקמים על חלות דבש שאינן מקבלות טמאה באיביהן. ומימיהם של כהנים לא נמנעו מלהיות בודקין עליהן זין בטמאה ורודין אותן בטהרה, על מה נחלקו? על השבת ועל השביעית, שרבי אלעזר אומר: הרי היא כקרקע. וחקמים אומרים: הרי הוא ככלי. ואם היה מחבר בטיט - הכל מודין שהוא כקרקע לכל דבר. היה נתון על גבי שתי יתדות - הכל מודין שהוא ככלי לכל דבר.

מסכת ברכות

פרק ראשון

א. מאימתי קורין את שמע בערבית? משעה שבני אדם נכנסין לאכול פיתן בערבי שבתות; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: משעה שהכהנים זכאין לאכול בתרומתן, סימן לדבר - צאת הכוכבים ואף על פי שאין ראה לדבר, זכר לדבר (נחמיה ד, טו): "וחצים מחזיקים ברחמים מעלות השחר עד צאת הכוכבים":

ב. רבי שמעון אומר: פעמים שאדם קורא אותה שתי פעמים בלילה, אחת קדם שיעלה עמוד השחר ואחת משיעלה עמוד השחר, ונמצא יוצא בה ידי חובה של יום ושל לילה:

ג. רבי אומר: ארבע משמרות הוי הלילה. עונה - אחת מעשרים וארבע לשעה. והעת

רשאי לפתח בברוך, לשוח - אינו רשאי שלא לשוח, שלא לשוח - אינו רשאי לשוח:

ח. אלו ברכות שמקצרין בהן: המברך על הפרות ועל מצות ברכת הזמן וברכה אחרונה שבקריאת שמע ושבברכת המזון. אלו ברכות שמאריכין בהן: ברכת תענית וברכות של ראש השנה וברכות יום הכפורים, מברכות של אדם נכר אם בור הוא, אם תלמיד חכם הוא:

ט. אלו ברכות שאין חותמין בהן בברוך: המברך על הפרות ועל המצות ברכת הזמן וברכה אחרונה שבברכת המזון. רבי יוסי הגלילי היה חותם בברכה אחרונה שבברכת המזון ומאריך בה:

י. אלו ברכות שפותחין בהן בברוך: כל הברכות כלן פותחין בברוך, חוץ מן הברכה הסמוכה לשמע, וברכה הסמוכה לברכה אחרת, שאין פותחין בהן בברוך:

יא. אלו ברכות ששוחין בהן: ברכה ראשונה תחלה וסוף, ובמודים תחלה וסוף. והשוחה בכל ברכה וברכה - מלמדין אותו שלא ישחה. ואין עונים עם המברך; רבי יהודה היה עונה עם המברך (ישעיה ו, ג): "קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו"; (יחזקאל ג, יב): "וברוך כבוד ה' ממקומו"; כל אלו היה רבי יהודה אומר עם המברך:

יב. מזכירין יציאת מצרים בלילות. אמר רבי אלעזר בן עזריה: הריני כבן שבועים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, עד שדרשה בן זומא, שנאמר (דברים טז, ג): "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך"; "ימי חייך" - הימים. "כל ימי חייך" - הלילות; אלו דברי בן זומא. וחכמים אומרים: "ימי חייך" - העולם הזה. "כל ימי חייך" - להביא לימות המשיח. אמר להם בן זומא לחכמים: וכי מזכירים יציאת מצרים לימות המשיח? הרי הוא אומר (ירמיה כג, ז): "לכן הנה ימים באים נאם ה' וגו'! אפרו לו: לא שתעקר

יציאת מצרים ממקומה, אלא שתאמר יציאת מצרים מוסף על המלכות, ומלכות עקר, ויציאת מצרים טפלה. פיוצא בו (בראשית לה, ה): "לא יקרא שמך עוד 'יעקב' וגו'; לא שתעקר שם יעקב ממנו, אלא שתהא שם יעקב מוסף על ישראל, ישראל עקר ויעקב טפלה:

יג. פיוצא בו (ישעיה מג, יח): "אל תזכרו ראשונות". "אל תזכרו ראשונות" - אלו על מלכות. "וקדמניות אל תתבנו" - אלו על מצרים. "הנני עשה חדשה עתה תצמח הלא תדעוה" - אלו מלחמת גוג. משל למה הדבר דומה? לאחד שהיה מהלך בדרך, ופגע בו זאב ונצל ממנו, והיה מספר מעשה הזאב. חזר ופגע בו ארי ונצל ממנו, והיה מספר מעשה ארי. ופגע בו נחש ונצל ממנו. שכח מעשה שניהם והיה מספר מעשה נחש. כך ישראל - צרות אחרונות משכחות את הראשונות:

יד. פיוצא בו (בראשית יז, טו): "שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה"; בתחלה היא שרי לאמתה, עכשו היתה שרה לכל האמות, שנאמר: "כי שרה שמה". פיוצא בו (שם שם ה): "לא יקרא עוד שמך אברהם והיה שמך אברהם"; בתחלה הרי אתה אב לכל ארם, ולבסוף הרי אתה אב לכל העולם, שנאמר (שם): "כי אב המון גוים נתתיך":

טו. אף על פי שחזר וקרא "אברהם" - 'אברהם', אינו לגנאי אלא לשבח. ל"יהושע" - 'הושע', אינו לגנאי אלא לשבח. הוא אברהם עד שלא נדבר עמו הוא אברהם משנדבר עמו, הוא הושע עד שלא נכנס לגדלה הוא הושע משנכנס לגדלה. משה משה, אברהם אברהם, יעקב יעקב, שמואל שמואל - כלן לשון חבה לשון זרות. הן הן עד שלא נדבר עמהן והן הן משנדבר עמהן, הן הן עד שלא נכנסו לגדלה והן הן משנכנסו לגדלה:

טז. כִּי־צִא בּוֹ (תְּהִלִּים עו, ג): "וַיְהִי בְשָׁלֹם סְכוּ"; וְכִי מָה רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲזִיר לָהּ שֵׁם הָרֵאשׁוֹן? לְפִי שֶׁהוּא אוֹמֵר (יְרֵמְיָה לֵב, לא): "עַל אִפִּי וְעַל חֻמַּתִּי הִיטָה לִי הָעִיר הַזֹּאת לְמַן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנִינוּ אוֹתָהּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה, לְהִסְיָרָה מֵעַל פָּנָי"; יְכוּל אָף עֲכָשׁוּ הָרִי הַיָּא בְּחֻמָּה? תִּלְמוּד לוֹמֵר (תְּהִלִּים סח, יז): "הִהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ", הָרִי הַיָּא בְּחֻמָּדָה וּבְתַאֲוָה, מְלַמֵּד שֶׁכִּפָּר לָהּ חֻרְבָּתָהּ, שְׂאִין שְׂכִינָה חוֹזֶרֶת עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה הָר, שְׁנֹאֲמֵר (דְּבָרִים ג, כה): "הִהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן". "וַיְהִי בְשָׁלֹם סְכוּ"; מְצִינּוּ כִּשְׁהִיא שָׁלֹם קְרוּיָה הָר, שְׁנֹאֲמֵר (בְּרֵאשִׁית כב, יד): "וַיִּקְרָא אֲבָרָהֶם שֵׁם הַמָּקוֹם ה' יְרָאָה" וְגו'; וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים קלז, ז): "זָכַר ה' לְבְנֵי אָדָם". מֵאִמַּתִּי? מִשְׁנַעֲקָרוּ יִסּוּדוֹתֶיהָ מִמֶּנֶּה. "הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיּוֹסֵד בָּהּ".

דער "קיפל ומסרה" קאמפייין, צו דרוקן די ספרים "איש אמונות" – גייט אריין אין גאנג

מוהרא"ש זכרוננו לברכה שרייבט אין ספר "רגעי מוהרא"ש" (סימן י"ח):
"ווען איך בין מקורב געווארן צום הייליגן רבין... איז געווען גאר שווער
צו טרעפן דעם רבי'נס ספרים... האב איך זיך דעמאלטס מקבל געווען...
אז איך וועל דרוקן אלע ספרים פון הייליגן רבין און דאס פארשפרייטן
פאר פרוטות, און איך האב געבעטן דעם אייבערשטן אויף דעם יעדן
טאג... ווייל איך האב געזען וואס די ספרים טוען; ווי דאס האט אינגאנצן
איבערגעדרייט א אינג בחור, און איך האב געזען דאס גוטס וואס איך
האב באקומען פון רבי'נס ספרים, האב איך באשלאסן אז נאך די חתונה
וועל איך אסאך עוסק זיין אין הדפסה און הפצה"

יעצט ווען מיר האבן די געלעגענהייט צו העלפן דרוקן די ערשטע קרוב צו
טויזנט בריוו פון ראש ישיבה שליט"א וואס וועט ווערן פארשפרייט אין די
גאנצע וועלט, ליגט אויף אונז א חוב זיך אנצושליסן אינעם פראיעקט און
זיך איינהאנדלען זכותים אינעם הייליגן ספר "איש אמונות – שנת תש"פ",
און דורכדעם איבערגעבן פאר אנדערע די עצות, לימודים און שכל וואס
מיר באקומען פון ראש ישיבה שליט"א.

דער ראש ישיבה שליט"א שרייבט אין א בריוו: דער הייליגער אהבת
ישראל זכותו יגן עלינו פלעגט זאגן: "וואס איז דער סימן אז א מענטש
האט ליב דעם טאטן? אז ער האט ליב די קינדער"; דאס זעלבע איז ביים
אייבערשטן, יעדער שרייט: "הייליגער באשעפער, מיר האבן דיר זייער
ליב", אבער ווי אזוי ווייסט מען אז עס איז טאקע אזוי? נאר ווען מען זעט
אז דו טוסט פאר דעם אייבערשטן'ס קינדער, דו גייסט הפצה, און עס
גייט דיר אין לעבן אז נאך א איד זאל האבן א לעבן, פאר נאך א איד
זאל גיין גוט – דאס איז א סימן אז מען האט טאקע ליב דעם
אייבערשטן. ווען דו זאלסט וויסן וואס הפצה איז, וואלסטו געלאפן אין
די גאסן און עוסק געווען אין הפצה, ווייל ווען דו געבסט א ספר פאר א
מענטש וואס ער איז שוין ביי זיך אפגע'פסק'נט אז ער קען שוין נישט
האבן קיין תקנה, ער זוכט נאר ווי אזוי ער קען ענדיגן זיין לעבן השם
ישמרינו, און פלוצלינג באקומט ער א ספר, א סי די, אדער א קארטל

דער "קיבל ומסרה" קאמפיין, צו דרוקן די ספרים "איש אמונות" – גייט אריין אין גאנג

מיט א נאמבער וואו ער קען רופן און הערן חיזוק – האסטו פשוט געראטעוועט דאס לעבן פון א מענטש און דאס איז אזוי ווי דו האסט אויפגעשטעלט אן עולם מלא.

בפרט יעצט ווען מיר שטייען פאר דעם יום טוב שבועות, וואס איינס פון די הויכפונקטן איז דאס מאריך זיין ביי אהבה רבה מיט א ווארעמער ניגון, ווי פאסיג איז צו נעמען א חלק אין דרוקן די ספרים און אזוי ארום קומען צום אייבערשטן מיט א געבעט: "רבנו של עולם, מיר האבן דרך לייב, והא ראי' מיר געבן פאר דייע קינדער לעבן, האב דו אונז אויך לייב און זיי אונז משפיע פון דיין רחמנות, געב אונז ישועות און רפואות, ברוחניות ובגשמיות".

די מדפיסים זענען ארויסגעקומען מיט א רוף צו אלע וואס שעפן חיות פון די בריוו אז זיי זאלן נעמען א חלק אין דרוקן די הייליגע ספרים. מען האט ארויסגעשטעלט פארשידענע זכותים וואס מען קען קויפן: "זכות מהדורה" (א באנד) קאסט \$5000 (5 בענדער עוועיליבל, 3 שוין פארקויפט), "זכות ימים טובים" איז \$1500 (4 ימים טובים אוועיליבל, 3 שוין פארקויפט), זכות פון "א פרשה" איז \$1000 (45 פרשיות אוועיליבל, 3 פארקויפט). כאפט אריין, שטופט עס נישט אפ, פארבינדט זיך שוין מיט די מערכת דורך אימעיל campaignkibeilimsuro@gmail.com, אדער קען מען רופן אויף 845-320-2388 און לאזן א מעסעדזש.

אויסער די געוואלדיגע זכותים וואס מען קויפט זיך איין; און אויסער די די ספעציעלע מתנה וואס די נדבנים וועלן באקומען ווען דער ספר וועט בעזרת השם ארויסקומען, איז יעצט ארויסגעשטעלט געווארן אן "אירלי בוירד ספעשל", אז אלע וואס קויפן א זכות אינעם ספר ביז ראש חודש תמוז הבעל"ט, וועלן באקומען א ספעציעלע קונטרס א פריש געפונענע אוצר פון בריוו וואס דער ראש ישיבה האט געשריבן אין יאר תשס"ט, וואס איז נאכנישט געווען געדרוקט אין ערגעץ, און איז פון די ערשטע בריוו פון ראש ישיבה שליט"א. משה קיבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע

<p>6</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כו 26</p>	<p>עלות השחר _____ 4:13 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:24 בבלי: יומא נו • ירושלמי: סוטה ט • תוספתא: טבול יום ב נ"ך: הושע יד - יואל א • רמב"ם: נדרים ח</p>
<p>7</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כז 27</p>	<p>עלות השחר _____ 4:13 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:25 בבלי: יומא נז • ירושלמי: סוטה י • תוספתא: ידים א נ"ך: יואל ב-ג • רמב"ם: נדרים ט</p>
<p>8</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כח 28</p>	<p>עלות השחר _____ 4:12 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:25 בבלי: יומא נח • ירושלמי: סוטה יא • תוספתא: ידים ב נ"ך: יואל ד - עמוס א • רמב"ם: נדרים י</p>
<p>9</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כט 29</p>	<p>יום כפור קטן עלות השחר _____ 4:12 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:26 בבלי: יומא נט • ירושלמי: סוטה יב • תוספתא: עקצין א נ"ך: עמוס ב-ג • רמב"ם: נדרים יא</p>
<p>10</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ל 30</p>	<p>א' דראש חודש תמוז Rosh Chodesh Tamuz עלות השחר _____ 4:12 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:26 בבלי: יומא ס • ירושלמי: סוטה יג • תוספתא: עקצין ב נ"ך: עמוס ד-ה • רמב"ם: נדרים יב</p>
<p>11</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>א 1</p>	<p>ב' דראש חודש תמוז Rosh Chodesh Tamuz עלות השחר _____ 4:12 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:27 בבלי: יומא סא • ירושלמי: סוטה יד • תוספתא: עקצין ג נ"ך: עמוס ו-ז • רמב"ם: נדרים יג</p>
<p>12</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ב 2</p>	<p>קרח, פרק ד עלות השחר _____ 4:12 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:27 בבלי: יומא סב • ירושלמי: סוטה טו • תוספתא: ברכות א נ"ך: עמוס ח-ט • רמב"ם: נזירות א</p>

Candle Lighting 8:10 הדלקת הנרות

התחלת מחזור כ"א של לימוד תוספתא יומי - פרק אחד ליום

Shabbos Ends 9:40 זמן מוצש"ק

וְעַן אֵיךְ מַעֲנִיטְשׁ הָאֵט אֲמוּנָה, אִיז אִים דְּעַר אֵינְפֶּרְשֵׁטֶר מִזְחֵל זַיִן אוֹיף אַלְע זַיִנע עֲבִירוֹת.

(ספר המדות אות אמונה סיון ט')